ธมฺมสงฺคณีปาฬิ

คัดลอกจาก The Pāḷi Tipiṭaka Chaṭṭha Saṅgāyana (With permission from Vipassana Research Institute)

ฯ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสฯ

อภิธมฺมปิฏเก

ธมฺมสงฺคณีปาฬิ

มาติกา

๑. ติกมาติกา

๑. (ก) กุสลา ธมฺมาฯ

(ข) อกุสลา ธมฺมาฯ

(ค) อพฺยากตา ธมฺมาฯ

๒. (ก) สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ค) อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๓. (ก) วิปากา ธมฺมาฯ

(ข) วิปากธมฺมธมฺมาฯ

(ค) เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมาฯ

๔. (ก) อุปาทิณฺณุปาทานิยา [อุปาทินฺนุปาทานิยา (สฺยา.)] ธมฺมาฯ

(ข) อนุปาทิณฺณุปาทานิยา ธมฺมาฯ

(ค) อนุปาทิณฺณอนุปาทานิยา [อนุปาทินฺนานุปาทานิยา (สฺยา.)] ธมฺมาฯ

๕. (ก) สํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกา ธมฺมาฯ

(ข) อสํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกา ธมฺมาฯ

(ค) อสํกิลิฏฺฐอสํกิเลสิกา [อสํกิลิฏฺฐาสํกิเลสิกา (สฺยา.)] ธมฺมาฯ

๖. (ก) สวิตกฺกสวิจารา ธมฺมาฯ

(ข) อวิตกฺกวิจารมตฺตา ธมฺมาฯ

(ค) อวิตกฺกอวิจารา [อวิตกฺกาวิจารา (สฺยา.)] ธมฺมาฯ

๗. (ก) ปีติสหคตา ธมฺมาฯ

(ข) สุขสหคตา ธมฺมาฯ

(ค) อุเปกฺขาสหคตา ธมฺมาฯ

๘. (ก) ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ธมฺมาฯ

(ข) ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมาฯ

(ค) เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมาฯ

๙. (ก) ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมาฯ

(ข) ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมาฯ

(ค) เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมาฯ

๑๐. (ก) อาจยคามิโน ธมฺมาฯ

(ข) อปจยคามิโน ธมฺมาฯ

(ค) เนวาจยคามินาปจยคามิโน [เนวาจยคามิโน นาปจยคามิโน (สฺยา.)] ธมฺมาฯ

๑๑. (ก) เสกฺขา ธมฺมาฯ

(ข) อเสกฺขา ธมฺมาฯ

(ค) เนวเสกฺขนาเสกฺขา [เนวเสกฺขานาเสกฺขา (สี. สฺยา.)] ธมฺมาฯ

๑๒. (ก) ปริตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) มหคฺคตา ธมฺมาฯ

(ค) อปฺปมาณา ธมฺมาฯ

๑๓. (ก) ปริตฺตารมฺมณา ธมฺมาฯ

(ข) มหคฺคตารมฺมณา ธมฺมาฯ

(ค) อปฺปมาณารมฺมณา ธมฺมาฯ

๑๔. (ก) หีนา ธมฺมาฯ

(ข) มชฺฌิมา ธมฺมาฯ

(ค) ปณีตา ธมฺมาฯ

๑๕. (ก) มิจฺฉตฺตนิยตา ธมฺมาฯ

(ข) สมฺมตฺตนิยตา ธมฺมาฯ

(ค) อนิยตา ธมฺมาฯ

๑๖. (ก) มคฺคารมฺมณา ธมฺมาฯ

(ข) มคฺคเหตุกา ธมฺมาฯ

(ค) มคฺคาธิปติโน ธมฺมาฯ

๑๗. (ก) อุปฺปนฺนา ธมฺมาฯ

(ข) อนุปฺปนฺนา ธมฺมาฯ

(ค) อุปฺปาทิโน ธมฺมาฯ

๑๘. (ก) อตีตา ธมฺมาฯ

(ข) อนาคตา ธมฺมาฯ

(ค) ปจฺจุปฺปนฺนา ธมฺมาฯ

๑๙. (ก) อตีตารมฺมณา ธมฺมาฯ

(ข) อนาคตารมฺมณา ธมฺมาฯ

(ค) ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ธมฺมาฯ

๒๐. (ก) อชฺฌตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) พหิทฺธา ธมฺมาฯ

(ค) อชฺฌตฺตพหิทฺธา ธมฺมาฯ

๒๑. (ก) อชฺฌตฺตารมฺมณา ธมฺมาฯ

(ข) พหิทฺธารมฺมณา ธมฺมาฯ

(ค) อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา ธมฺมาฯ

๒๒. (ก) สนิทสฺสนสปฺปฏิฆา ธมฺมาฯ

(ข) อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา ธมฺมาฯ

(ค) อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา [อนิทสฺสนาปฺปฏิฆา (สฺยา.)] ธมฺมาฯ

ติกมาติกาฯ

๒. ทุกมาติกา

เหตุโคจฺฉกํ

๑. (ก) เหตู ธมฺมาฯ

(ข) น เหตู ธมฺมาฯ

๒. (ก) สเหตุกา ธมฺมาฯ

(ข) อเหตุกา ธมฺมาฯ

๓. (ก) เหตุสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) เหตุวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๔. (ก) เหตู เจว ธมฺมา สเหตุกา จฯ

(ข) สเหตุกา เจว ธมฺมา น จ เหตูฯ

๕. (ก) เหตู เจว ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) เหตุสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา น จ เหตูฯ

๖. (ก) น เหตู โข ปน ธมฺมา สเหตุกาปิฯ

(ข) อเหตุกาปิฯ

เหตุโคจฺฉกํฯ

จูฬนฺตรทุกํ

๗. (ก) สปฺปจฺจยา ธมฺมาฯ

(ข) อปฺปจฺจยา ธมฺมาฯ

๘. (ก) สงฺขตา ธมฺมาฯ

(ข) อสงฺขตา ธมฺมาฯ

๙. (ก) สนิทสฺสนา ธมฺมาฯ

(ข) อนิทสฺสนา ธมฺมาฯ

๑๐. (ก) สปฺปฏิฆา ธมฺมาฯ

(ข) อปฺปฏิฆา ธมฺมาฯ

๑๑. (ก) รูปิโน ธมฺมาฯ

(ข) อรูปิโน ธมฺมาฯ

๑๒. (ก) โลกิยา ธมฺมา ฯ

(ข) โลกุตฺตรา ธมฺมาฯ

๑๓. (ก) เกนจิ วิญฺเญยฺยา ธมฺมาฯ

(ข) เกนจิ น วิญฺเญยฺยา ธมฺมาฯ

จูฬนฺตรทุกํฯ

อาสวโคจฺฉกํ

๑๔. (ก) อาสวา ธมฺมาฯ

(ข) โน อาสวา ธมฺมาฯ

๑๕. (ก) สาสวา ธมฺมาฯ

(ข) อนาสวา ธมฺมาฯ

๑๖. (ก) อาสวสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) อาสววิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๑๗. (ก) อาสวา เจว ธมฺมา สาสวา จฯ

(ข) สาสวา เจว ธมฺมา โน จ อาสวาฯ

๑๘. (ก) อาสวา เจว ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) อาสวสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา โน จ อาสวาฯ

๑๙. (ก) อาสววิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา สาสวาปิฯ

(ข) อนาสวาปิฯ

อาสวโคจฺฉกํฯ

สํโยชนโคจฺฉกํ

๒๐. (ก) สํโยชนา ธมฺมาฯ

(ข) โน สํโยชนา ธมฺมาฯ

๒๑. (ก) สํโยชนิยา ธมฺมาฯ

(ข) อสํโยชนิยา ธมฺมาฯ

๒๒. (ก) สํโยชนสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) สํโยชนวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๒๓. (ก) สํโยชนา เจว ธมฺมา สํโยชนิยา จฯ

(ข) สํโยชนิยา เจว ธมฺมา โน จ สํโยชนาฯ

๒๔. (ก) สํโยชนา เจว ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) สํโยชนสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา โน จ สํโยชนาฯ

๒๕. (ก) สํโยชนวิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา สํโยชนิยาปิฯ

(ข) อสํโยชนิยาปิฯ

สํโยชนโคจฺฉกํฯ

คนฺถโคจฺฉกํ

๒๖. (ก) คนฺถา ธมฺมาฯ

(ข) โน คนฺถา ธมฺมาฯ

๒๗. (ก) คนฺถนิยา ธมฺมาฯ

(ข) อคนฺถนิยา ธมฺมาฯ

๒๘. (ก) คนฺถสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) คนฺถวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๒๙. (ก) คนฺถา เจว ธมฺมา คนฺถนิยา จฯ

(ข) คนฺถนิยา เจว ธมฺมา โน จ คนฺถาฯ

๓๐. (ก) คนฺถา เจว ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา โน จ คนฺถาฯ

๓๑. (ก) คนฺถวิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา คนฺถนิยาปิฯ

(ข) อคนฺถนิยาปิฯ

คนฺถโคจฺฉกํฯ

โอฆโคจฺฉกํ

๓๒. (ก) โอฆา ธมฺมาฯ

(ข) โน โอฆา ธมฺมาฯ

๓๓. (ก) โอฆนิยา ธมฺมาฯ

(ข) อโนฆนิยา ธมฺมาฯ

๓๔. (ก) โอฆสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) โอฆวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๓๕. (ก) โอฆา เจว ธมฺมา โอฆนิยา จฯ

(ข) โอฆนิยา เจว ธมฺมา โน จ โอฆาฯ

๓๖. (ก) โอฆา เจว ธมฺมา โอฆสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) โอฆสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา โน จ โอฆาฯ

๓๗. (ก) โอฆวิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา โอฆนิยาปิฯ

(ข) อโนฆนิยาปิฯ

โอฆโคจฺฉกํฯ

โยคโคจฺฉกํ

๓๘. (ก) โยคา ธมฺมาฯ

(ข) โน โยคา ธมฺมาฯ

๓๙. (ก) โยคนิยา ธมฺมาฯ

(ข) อโยคนิยา ธมฺมาฯ

๔๐. (ก) โยคสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) โยควิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๔๑. (ก) โยคา เจว ธมฺมา โยคนิยา จฯ

(ข) โยคนิยา เจว ธมฺมา โน จ โยคาฯ

๔๒. (ก) โยคา เจว ธมฺมา โยคสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) โยคสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา โน จ โยคาฯ

๔๓. (ก) โยควิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา โยคนิยาปิฯ

(ข) อโยคนิยาปิฯ

โยคโคจฺฉกํฯ

นีวรณโคจฺฉกํ

๔๔. (ก) นีวรณา ธมฺมาฯ

(ข) โน นีวรณา ธมฺมาฯ

๔๕. (ก) นีวรณิยา ธมฺมาฯ

(ข) อนีวรณิยา ธมฺมาฯ

๔๖. (ก) นีวรณสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) นีวรณวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๔๗. (ก) นีวรณา เจว ธมฺมา นีวรณิยา จฯ

(ข) นีวรณิยา เจว ธมฺมา โน จ นีวรณาฯ

๔๘. (ก) นีวรณา เจว ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) นีวรณสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา โน จ นีวรณาฯ

๔๙. (ก) นีวรณวิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา นีวรณิยาปิฯ

(ข) อนีวรณิยาปิ ฯ

นีวรณโคจฺฉกํฯ

ปรามาสโคจฺฉกํ

๕๐. (ก) ปรามาสา ธมฺมาฯ

(ข) โน ปรามาสา ธมฺมาฯ

๕๑. (ก) ปรามฏฺฐา ธมฺมาฯ

(ข) อปรามฏฺฐา ธมฺมาฯ

๕๒. (ก) ปรามาสสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) ปรามาสวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๕๓. (ก) ปรามาสา เจว ธมฺมา ปรามฏฺฐา จฯ

(ข) ปรามฏฺฐา เจว ธมฺมา โน จ ปรามาสาฯ

๕๔. (ก) ปรามาสวิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา ปรามฏฺฐาปิฯ

(ข) อปรามฏฺฐาปิฯ

ปรามาสโคจฺฉกํฯ

มหนฺตรทุกํ

๕๕. (ก) สารมฺมณา ธมฺมาฯ

(ข) อนารมฺมณา ธมฺมาฯ

๕๖. (ก) จิตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) โน จิตฺตา ธมฺมาฯ

๕๗. (ก) เจตสิกา ธมฺมาฯ

(ข) อเจตสิกา ธมฺมาฯ

๕๘. (ก) จิตฺตสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) จิตฺตวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๕๙. (ก) จิตฺตสํสฏฺฐา ธมฺมาฯ

(ข) จิตฺตวิสํสฏฺฐา ธมฺมาฯ

๖๐. (ก) จิตฺตสมุฏฺฐานา ธมฺมาฯ

(ข) โน จิตฺตสมุฏฺฐานา ธมฺมาฯ

๖๑. (ก) จิตฺตสหภุโน ธมฺมาฯ

(ข) โน จิตฺตสหภุโน ธมฺมาฯ

๖๒. (ก) จิตฺตานุปริวตฺติโน ธมฺมาฯ

(ข) โน จิตฺตานุปริวตฺติโน ธมฺมาฯ

๖๓. (ก) จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานา ธมฺมาฯ

(ข) โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานา ธมฺมาฯ

๖๔. (ก) จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโน ธมฺมาฯ

(ข) โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโน ธมฺมาฯ

๖๕. (ก) จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโน ธมฺมาฯ

(ข) โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโน ธมฺมาฯ

๖๖. (ก) อชฺฌตฺติกา ธมฺมาฯ

(ข) พาหิรา ธมฺมาฯ

๖๗. (ก) อุปาทา ธมฺมาฯ

(ข) โน อุปาทา ธมฺมาฯ

๖๘. (ก) อุปาทิณฺณา [อุปาทินฺนา (สี. สฺยา.)] ธมฺมาฯ

(ข) อนุปาทิณฺณา ธมฺมาฯ

มหนฺตรทุกํฯ

อุปาทานโคจฺฉกํ

๖๙. (ก) อุปาทานา ธมฺมาฯ

(ข) โน อุปาทานา ธมฺมาฯ

๗๐. (ก) อุปาทานิยา ธมฺมาฯ

(ข) อนุปาทานิยา ธมฺมาฯ

๗๑. (ก) อุปาทานสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) อุปาทานวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๗๒. (ก) อุปาทานา เจว ธมฺมา อุปาทานิยา จฯ

(ข) อุปาทานิยา เจว ธมฺมา โน จ อุปาทานาฯ

๗๓. (ก) อุปาทานา เจว ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) อุปาทานสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา โน จ อุปาทานาฯ

๗๔. (ก) อุปาทานวิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา อุปาทานิยาปิฯ

(ข) อนุปาทานิยาปิฯ

อุปาทานโคจฺฉกํฯ

กิเลสโคจฺฉกํ

๗๕. (ก) กิเลสา ธมฺมาฯ

(ข) โน กิเลสา ธมฺมาฯ

๗๖. (ก) สํกิเลสิกา ธมฺมาฯ

(ข) อสํกิเลสิกา ธมฺมาฯ

๗๗. (ก) สํกิลิฏฺฐา ธมฺมาฯ

(ข) อสํกิลิฏฺฐา ธมฺมาฯ

๗๘. (ก) กิเลสสมฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

(ข) กิเลสวิปฺปยุตฺตา ธมฺมาฯ

๗๙. (ก) กิเลสา เจว ธมฺมา สํกิเลสิกา จฯ

(ข) สํกิเลสิกา เจว ธมฺมา โน จ กิเลสาฯ

๘๐. (ก) กิเลสา เจว ธมฺมา สํกิลิฏฺฐา จฯ

(ข) สํกิลิฏฺฐา เจว ธมฺมา โน จ กิเลสาฯ

๘๑. (ก) กิเลสา เจว ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตา จฯ

(ข) กิเลสสมฺปยุตฺตา เจว ธมฺมา โน จ กิเลสาฯ

๘๒. (ก) กิเลสวิปฺปยุตฺตา โข ปน ธมฺมา สํกิเลสิกาปิฯ

(ข) อสํกิเลสิกาปิฯ

กิเลสโคจฺฉกํฯ

ปิฏฺฐิทุกํ

๘๓. (ก) ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ธมฺมาฯ

(ข) น ทสฺสเนน ปหาตพฺพา ธมฺมาฯ

๘๔. (ก) ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมาฯ

(ข) น ภาวนาย ปหาตพฺพา ธมฺมาฯ

๘๕. (ก) ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมาฯ

(ข) น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมาฯ

๘๖. (ก) ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมาฯ

(ข) น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา ธมฺมาฯ

๘๗. (ก) สวิตกฺกา ธมฺมาฯ

(ข) อวิตกฺกา ธมฺมาฯ

๘๘. (ก) สวิจารา ธมฺมาฯ

(ข) อวิจารา ธมฺมาฯ

๘๙. (ก) สปฺปีติกา ธมฺมาฯ

(ข) อปฺปีติกา ธมฺมาฯ

๙๐. (ก) ปีติสหคตา ธมฺมาฯ

(ข) น ปีติสหคตา ธมฺมาฯ

๙๑. (ก) สุขสหคตา ธมฺมาฯ

(ข) น สุขสหคตา ธมฺมาฯ

๙๒. (ก) อุเปกฺขาสหคตา ธมฺมาฯ

(ข) น อุเปกฺขาสหคตา ธมฺมาฯ

๙๓. (ก) กามาวจรา ธมฺมาฯ

(ข) น กามาวจรา ธมฺมาฯ

๙๔. (ก) รูปาวจรา ธมฺมาฯ

(ข) น รูปาวจรา ธมฺมาฯ

๙๕. (ก) อรูปาวจรา ธมฺมาฯ

(ข) น อรูปาวจรา ธมฺมาฯ

๙๖. (ก) ปริยาปนฺนา ธมฺมาฯ

(ข) อปริยาปนฺนา ธมฺมาฯ

๙๗. (ก) นิยฺยานิกา ธมฺมาฯ

(ข) อนิยฺยานิกา ธมฺมาฯ

๙๘. (ก) นิยตา ธมฺมาฯ

(ข) อนิยตา ธมฺมาฯ

๙๙. (ก) สอุตฺตรา ธมฺมาฯ

(ข) อนุตฺตรา ธมฺมาฯ

๑๐๐. (ก) สรณา ธมฺมาฯ

(ข) อรณา ธมฺมาฯ

ปิฏฺฐิทุกํฯ

สุตฺตนฺติกทุกมาติกา

๑๐๑. (ก) วิชฺชาภาคิโน ธมฺมาฯ

(ข) อวิชฺชาภาคิโน ธมฺมาฯ

๑๐๒. (ก) วิชฺชูปมา ธมฺมาฯ

(ข) วชิรูปมา ธมฺมาฯ

๑๐๓. (ก) พาลา ธมฺมาฯ

(ข) ปณฺฑิตา ธมฺมาฯ

๑๐๔. (ก) กณฺหา ธมฺมาฯ

(ข) สุกฺกา ธมฺมาฯ

๑๐๕. (ก) ตปนียา ธมฺมาฯ

(ข) อตปนียา ธมฺมาฯ

๑๐๖. (ก) อธิวจนา ธมฺมาฯ

(ข) อธิวจนปถา ธมฺมาฯ

๑๐๗. (ก) นิรุตฺติ ธมฺมาฯ

(ข) นิรุตฺติปถา ธมฺมาฯ

๑๐๘. (ก) ปญฺญตฺติ ธมฺมาฯ

(ข) ปญฺญตฺติปถา ธมฺมาฯ

๑๐๙. (ก) นามญฺจฯ

(ข) รูปญฺจฯ

๑๑๐. (ก) อวิชฺชา จฯ

(ข) ภวตณฺหา จฯ

๑๑๑. (ก) ภวทิฏฺฐิ จฯ

(ข) วิภวทิฏฺฐิ จฯ

๑๑๒. (ก) สสฺสตทิฏฺฐิ จฯ

(ข) อุจฺเฉททิฏฺฐิ จฯ

๑๑๓. (ก) อนฺตวา ทิฏฺฐิ จฯ

(ข) อนนฺตวา ทิฏฺฐิ จฯ

๑๑๔. (ก) ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิ จฯ

(ข) อปรนฺตานุทิฏฺฐิ จฯ

๑๑๕. (ก) อหิริกญฺจฯ

(ข) อโนตฺตปฺปญฺจฯ

๑๑๖. (ก) หิรี จฯ

(ข) โอตฺตปฺปญฺจฯ

๑๑๗. (ก) โทวจสฺสตา จฯ

(ข) ปาปมิตฺตตา จฯ

๑๑๘. (ก) โสวจสฺสตา จฯ

(ข) กลฺยาณมิตฺตตา จฯ

๑๑๙. (ก) อาปตฺติกุสลตา จฯ

(ข) อาปตฺติวุฏฺฐานกุสลตา จฯ

๑๒๐. (ก) สมาปตฺติกุสลตา จฯ

(ข) สมาปตฺติวุฏฺฐานกุสลตา จฯ

๑๒๑. (ก) ธาตุกุสลตา จฯ

(ข) มนสิการกุสลตา จฯ

๑๒๒. (ก) อายตนกุสลตา จฯ

(ข) ปฏิจฺจสมุปฺปาทกุสลตา จฯ

๑๒๓. (ก) ฐานกุสลตา จฯ

(ข) อฏฺฐานกุสลตา จฯ

๑๒๔. (ก) อชฺชโว จฯ

(ข) มทฺทโว จฯ

๑๒๕. (ก) ขนฺติ จฯ

(ข) โสรจฺจญฺจฯ

๑๒๖. (ก) สาขลฺยญฺจฯ

(ข) ปฏิสนฺถาโร จ [ปฏิสนฺธาโร จ (ก.)]ฯ

๑๒๗. (ก) อินฺทฺริเยสุ อคุตฺตทฺวารตา จฯ

(ข) โภชเน อมตฺตญฺญุตา จฯ

๑๒๘. (ก) อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวารตา จฯ

(ข) โภชเน มตฺตญฺญุตา จฯ

๑๒๙. (ก) มุฏฺฐสจฺจญฺจฯ

(ข) อสมฺปชญฺญญฺจฯ

๑๓๐. (ก) สติ จฯ

(ข) สมฺปชญฺญญฺจฯ

๑๓๑. (ก) ปฏิสงฺขานพลญฺจฯ

(ข) ภาวนาพลญฺจฯ

๑๓๒. (ก) สมโถ จฯ

(ข) วิปสฺสนา จฯ

๑๓๓. (ก) สมถนิมิตฺตญฺจ ฯ

(ข) ปคฺคาหนิมิตฺตญฺจฯ

๑๓๔. (ก) ปคฺคาโห จฯ

(ข) อวิกฺเขโป จฯ

๑๓๕. (ก) สีลวิปตฺติ จฯ

(ข) ทิฏฺฐิวิปตฺติ จฯ

๑๓๖. (ก) สีลสมฺปทา จฯ

(ข) ทิฏฺฐิสมฺปทา จฯ

๑๓๗. (ก) สีลวิสุทฺธิ จฯ

(ข) ทิฏฺฐิวิสุทฺธิ จฯ

๑๓๘. (ก) ทิฏฺฐิวิสุทฺธิ โข ปนฯ

(ข) ยถาทิฏฺฐิสฺส จ ปธานํฯ

๑๓๙. (ก) สํเวโค จ สํเวชนิเยสุ ฐาเนสุฯ

(ข) สํวิคฺคสฺส จ โยนิโส ปธานํฯ

๑๔๐. (ก) อสนฺตุฏฺฐิตา จ กุสเลสุ ธมฺเมสุฯ

(ข) อปฺปฏิวานิตา จ ปธานสฺมึฯ

๑๔๑. (ก) วิชฺชา จฯ

(ข) วิมุตฺติ จฯ

๑๔๒. (ก) ขเย ญาณํฯ

(ข) อนุปฺปาเท ญาณนฺติฯ

สุตฺตนฺติกทุกมาติกา [สุตฺตนฺตมาติกา (สฺยา.)]ฯ

มาติกา นิฏฺฐิตาฯ

๑. จิตฺตุปฺปาทกณฺฑํ

กามาวจรกุสลํ

ปทภาชนี

๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ [วิริยินฺทฺริยํ (สี. สฺยา.)] โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ,

ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ, สมฺมาสติ โหติ, สมฺมาสมาธิ โหติ, สทฺธาพลํ โหติ, วีริยพลํ [วิริยพลํ (สี. สฺยา.)] โหติ, สติพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, ปญฺญาพลํ โหติ, หิริพลํ โหติ, โอตฺตปฺปพลํ โหติ, อโลโภ โหติ, อโทโส โหติ, อโมโห โหติ, อนภิชฺฌา โหติ, อพฺยาปาโท โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, หิรี โหติ, โอตฺตปฺปํ โหติ, กายปสฺสทฺธิ [กายปฺปสฺสทฺธิ (สฺยา.)] โหติ, จิตฺตปสฺสทฺธิ [จิตฺตปฺปสฺสทฺธิ (สฺยา.)] โหติ, กายลหุตา โหติ, จิตฺตลหุตา โหติ, กายมุทุตา โหติ, จิตฺตมุทุตา โหติ, กายกมฺมญฺญตา โหติ, จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติ, กายปาคุญฺญตา โหติ, จิตฺตปาคุญฺญตา โหติ, กายุชุกตา [กายุชฺชุกตา (สี. ก.)] โหติ, จิตฺตุชุกตา [จิตฺตุชฺชุกตา (สี. ก.)] โหติ, สติ โหติ, สมฺปชญฺญํ โหติ, สมโถ โหติ, วิปสฺสนา โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมิํ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒. กตโม ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๓. กตมา ตสฺมิํ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมิํ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อยํ ตสฺมิํ สมเย เวทนา โหติฯ

๔. กตมา ตสฺมิํ สมเย สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมิํ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมิํ สมเย สญฺญา โหติฯ

๕. กตมา ตสฺมิํ สมเย เจตนา โหติ? ยา ตสฺมิํ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ [สญฺเจตยิตตฺตํ (สฺยา.)] — อยํ ตสฺมิํ สมเย เจตนา โหติฯ

๖. กตมํ ตสฺมิํ สมเย จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมิํ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมิํ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๗. กตโม ตสฺมิํ สมเย วิตกฺโก โหติ? โย ตสฺมิํ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา สมฺมาสงฺกปฺโป — อยํ ตสฺมิํ สมเย วิตกฺโก โหติฯ

๘. กตโม ตสฺมิํ สมเย วิจาโร โหติ? โย ตสฺมิํ สมเย จาโร วิจาโร อนุวิจาโร อุปวิจาโร จิตฺตสฺส อนุสนฺธานตา อนุเปกฺขนตา — อยํ ตสฺมิํ สมเย วิจาโร โหติฯ

๙. กตมา ตสฺมิํ สมเย ปีติ โหติ? ยา ตสฺมิํ สมเย ปีติ ปาโมชฺชํ อาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทคฺยํ อตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ ตสฺมิํ สมเย ปีติ โหติฯ

๑๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติฯ

๑๑. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๑๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย สทฺธินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา อภิปฺปสาโท สทฺธา สทฺธินฺทฺริยํ สทฺธาพลํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สทฺธินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๓. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ [วิริยารมฺโภ (สี. สฺยา.)] นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี [อุสฺโสฬฺหิ (สี.)] ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย สตินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สตินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา [อีริยนา (สี.)] วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๐. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติฯ

๒๑. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา สมฺมาสงฺกปฺโป — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสงฺกปฺโป โหติฯ

๒๒. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาวายาโม โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาวายาโม โหติฯ

๒๓. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาสติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสติ โหติฯ

๒๔. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาสมาธิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสมาธิ โหติฯ

๒๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย สทฺธาพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา อภิปฺปสาโท สทฺธา สทฺธินฺทฺริยํ สทฺธาพลํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สทฺธาพลํ โหติฯ

๒๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยพลํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยพลํ โหติฯ

๒๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย สติพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สติพลํ โหติฯ

๒๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธิพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธิพลํ โหติฯ

๒๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญาพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ

ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญาพลํ โหติฯ

๓๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย หิริพลํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย หิรียติ หิริยิตพฺเพน หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย หิริพลํ โหติฯ

๓๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปพลํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปพลํ โหติฯ

๓๒. กตโม ตสฺมึ สมเย อโลโภ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโลโภ อลุพฺภนา อลุพฺภิตตฺตํ อสาราโค อสารชฺชนา อสารชฺชิตตฺตํ อนภิชฺฌา อโลโภ กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโลโภ โหติฯ

๓๓. กตโม ตสฺมึ สมเย อโทโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโทโส อทุสฺสนา อทุสฺสิตตฺตํ [อทูสนา อทูสิตตฺตํ (สฺยา.)] อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโทโส โหติ?

๓๔. กตโม ตสฺมึ สมเย อโมโห โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ อโมโห กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโมโห โหติฯ

๓๕. กตมา ตสฺมึ สมเย อนภิชฺฌา โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโลโภ อลุพฺภนา อลุพฺภิตตฺตํ อสาราโค อสารชฺชนา อสารชฺชิตตฺตํ อนภิชฺฌา อโลโภ กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อนภิชฺฌา โหติฯ

๓๖. กตโม ตสฺมึ สมเย อพฺยาปาโท โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโทโส อทุสฺสนา อทุสฺสิตตฺตํ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อพฺยาปาโท โหติฯ

๓๗. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติฯ

๓๘. กตมา ตสฺมึ สมเย หิรี โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย หิรียติ หิริยิตพฺเพน หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อยํ ตสฺมึ สมเย หิรี โหติฯ

๓๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปํ โหติฯ

๔๐. กตมา ตสฺมึ สมเย กายปสฺสทฺธิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส ปสฺสทฺธิ ปฏิปสฺสทฺธิ [ปฏิปฺปสฺสทฺธิ (สี. สฺยา.)] ปสฺสมฺภนา ปฏิปสฺสมฺภนา [ปฏิปฺปสฺสมฺภนา (สี. สฺยา.)] ปฏิปสฺสมฺภิตตฺตํ [ปฏิปฺปสฺสมฺภิตตฺตํ (สี. สฺยา.)] — อยํ ตสฺมึ สมเย กายปสฺสทฺธิ โหติฯ

๔๑. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตปสฺสทฺธิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ปสฺสทฺธิ ปฏิปสฺสทฺธิ ปสฺสมฺภนา ปฏิปสฺสมฺภนา ปฏิปสฺสมฺภิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตปสฺสทฺธิ โหติฯ

๔๒. กตมา ตสฺมึ สมเย กายลหุตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส ลหุตา ลหุปริณามตา อทนฺธนตา อวิตฺถนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย กายลหุตา โหติฯ

๔๓. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตลหุตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ลหุตา ลหุปริณามตา อทนฺธนตา อวิตฺถนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตลหุตา โหติฯ

๔๔. กตมา ตสฺมึ สมเย กายมุทุตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส มุทุตา มทฺทวตา อกกฺขฬตา อกถินตา — อยํ ตสฺมึ สมเย กายมุทุตา โหติฯ

๔๕. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตมุทุตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส มุทุตา มทฺทวตา อกกฺขฬตา อกถินตา — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตมุทุตา โหติฯ

๔๖. กตมา ตสฺมึ สมเย กายกมฺมญฺญตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส กมฺมญฺญตา กมฺมญฺญตฺตํ กมฺมญฺญภาโว — อยํ ตสฺมึ สมเย กายกมฺมญฺญตา โหติฯ

๔๗. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส กมฺมญฺญตา กมฺมญฺญตฺตํ กมฺมญฺญภาโว — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติฯ

๔๘. กตมา ตสฺมึ สมเย กายปาคุญฺญตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส ปคุณตา ปคุณตฺตํ ปคุณภาโว — อยํ ตสฺมึ สมเย กายปาคุญฺญตา โหติฯ

๔๙. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตปาคุญฺญตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ปคุณตา ปคุณตฺตํ ปคุณภาโว — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตปาคุญฺญตา โหติฯ

๕๐. กตมา ตสฺมึ สมเย กายุชุกตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส อุชุตา อุชุกตา อชิมฺหตา อวงฺกตา อกุฏิลตา — อยํ ตสฺมึ สมเย กายุชุกตา โหติฯ

๕๑. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตุชุกตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส อุชุตา อุชุกตา อชิมฺหตา อวงฺกตา อกุฏิลตา — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตุชุกตา โหติฯ

๕๒. กตมา ตสฺมึ สมเย สติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ — อยํ ตสฺมึ สมเย สติ โหติฯ

๕๓. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมฺปชญฺญํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมฺปชญฺญํ โหติฯ

๕๔. กตโม ตสฺมึ สมเย สมโถ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมโถ โหติฯ

๕๕. กตมา ตสฺมึ สมเย วิปสฺสนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ ตสฺมึ สมเย วิปสฺสนา โหติฯ

๕๖. กตโม ตสฺมึ สมเย ปคฺคาโห โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม — อยํ ตสฺมึ สมเย ปคฺคาโห โหติฯ

๕๗. กตโม ตสฺมึ สมเย อวิกฺเขโป โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย อวิกฺเขโป โหติฯ

เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ปทภาชนียํฯ

ปฐมภาณวาโรฯ

โกฏฺฐาสวาโร

๕๘. ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ปญฺจงฺคิกํ ฌานํ โหติ, ปญฺจงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ, เอกา เวทนา โหติ, เอกา สญฺญา โหติ, เอกา เจตนา โหติ, เอกํ จิตฺตํ โหติ, เอโก เวทนากฺขนฺโธ โหติ, เอโก สญฺญากฺขนฺโธ โหติ, เอโก สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ, เอโก วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติ, เอกํ มนายตนํ โหติ, เอกํ มนินฺทฺริยํ โหติ, เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๕๙. กตเม ตสฺมึ สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ ฯ

๖๐. กตโม ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺโธ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺโธ โหติฯ

๖๑. กตโม ตสฺมึ สมเย สญฺญากฺขนฺโธ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญากฺขนฺโธ โหติฯ

๖๒. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สทฺธาพลํ วีริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ อโลโภ อโทโส อโมโห อนภิชฺฌา อพฺยาปาโท สมฺมาทิฏฺฐิ หิรี โอตฺตปฺปํ กายปสฺสทฺธิ จิตฺตปสฺสทฺธิ กายลหุตา จิตฺตลหุตา กายมุทุตา จิตฺตมุทุตา กายกมฺมญฺญตา จิตฺตกมฺมญฺญตา กายปาคุญฺญตา จิตฺตปาคุญฺญตา กายุชุกตา จิตฺตุชุกตา สติ สมฺปชญฺญํ สมโถ วิปสฺสนา ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา [ถเปตฺวา (ก.)] เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติฯ

๖๓. กตโม ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติ ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อยํ ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติฯ

อิเม ตสฺมึ สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติฯ

๖๔. กตมานิ ตสฺมึ สมเย ทฺวายตนานิ โหนฺติ? มนายตนํ ธมฺมายตนํฯ

๖๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนายตนํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนายตนํ โหติฯ

๖๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย ธมฺมายตนํ โหติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ธมฺมายตนํ โหติฯ

อิมานิ ตสฺมึ สมเย ทฺวายตนานิ โหนฺติฯ

๖๗. กตมา ตสฺมึ สมเย ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ? มโนวิญฺญาณธาตุ, ธมฺมธาตุฯ

๖๘. กตมา ตสฺมึ สมเย มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อยํ ตสฺมึ สมเย มโนวิญฺญาณธาตุ โหติฯ

๖๙. กตมา ตสฺมึ สมเย ธมฺมธาตุ โหติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อยํ ตสฺมึ สมเย ธมฺมธาตุ โหติฯ

อิมา ตสฺมึ สมเย ทฺเว ธาตุโย โหนฺติฯ

๗๐. กตเม ตสฺมึ สมเย ตโย อาหารา โหนฺติ? ผสฺสาหาโร, มโนสญฺเจตนาหาโร , วิญฺญาณาหาโรฯ

๗๑. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺสาหาโร โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺสาหาโร โหติฯ

๗๒. กตโม ตสฺมึ สมเย มโนสญฺเจตนาหาโร โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย มโนสญฺเจตนาหาโร โหติฯ

๗๓. กตโม ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณาหาโร โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อยํ ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณาหาโร โหติฯ

อิเม ตสฺมึ สมเย ตโย อาหารา โหนฺติฯ

๗๔. กตมานิ ตสฺมึ สมเย อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ? สทฺธินฺทฺริยํ, วีริยินฺทฺริยํ, สตินฺทฺริยํ, สมาธินฺทฺริยํ, ปญฺญินฺทฺริยํ, มนินฺทฺริยํ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ, ชีวิตินฺทฺริยํฯ

๗๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย สทฺธินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา อภิปฺปสาโท สทฺธา สทฺธินฺทฺริยํ สทฺธาพลํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สทฺธินฺทฺริยํ โหติฯ

๗๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติฯ

๗๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย สตินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สตินฺทฺริยํ โหติฯ

๗๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติฯ

๗๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญินฺทฺริยํ โหติฯ

๘๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๘๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติฯ

๘๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ ฯ

อิมานิ ตสฺมึ สมเย อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติฯ

๘๓. กตมํ ตสฺมึ สมเย ปญฺจงฺคิกํ ฌานํ โหติ? วิตกฺโก, วิจาโร, ปีติ, สุขํ, จิตฺตสฺเสกคฺคตาฯ

๘๔. กตโม ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา สมฺมาสงฺกปฺโป — อยํ ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติฯ

๘๕. กตโม ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติ? โย ตสฺมึ สมเย จาโร วิจาโร อนุวิจาโร อุปวิจาโร จิตฺตสฺส อนุสนฺธานตา อนุเปกฺขนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติฯ

๘๖. กตมา ตสฺมึ สมเย ปีติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปีติ ปาโมชฺชํ อาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทคฺยํ อตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ ตสฺมึ สมเย ปีติ โหติฯ

๘๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติฯ

๘๘. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

อิทํ ตสฺมึ สมเย ปญฺจงฺคิกํ ฌานํ โหติฯ

๘๙. กตโม ตสฺมึ สมเย ปญฺจงฺคิโก มคฺโค โหติ? สมฺมาทิฏฺฐิ, สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวายาโม, สมฺมาสติ, สมฺมาสมาธิฯ

๙๐. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติฯ

๙๑. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา สมฺมาสงฺกปฺโป — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสงฺกปฺโป โหติฯ

๙๒. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาวายาโม โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาวายาโม โหติฯ

๙๓. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาสติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสติ โหติฯ

๙๔. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาสมาธิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสมาธิ โหติฯ

อยํ ตสฺมึ สมเย ปญฺจงฺคิโก มคฺโค โหติฯ

๙๕. กตมานิ ตสฺมึ สมเย สตฺต พลานิ โหนฺติ? สทฺธาพลํ, วีริยพลํ, สติพลํ, สมาธิพลํ, ปญฺญาพลํ, หิริพลํ, โอตฺตปฺปพลํฯ

๙๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย สทฺธาพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา อภิปฺปสาโท สทฺธา สทฺธินฺทฺริยํ สทฺธาพลํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สทฺธาพลํ โหติฯ

๙๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยพลํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยพลํ โหติฯ

๙๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย สติพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สติพลํ โหติฯ

๙๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธิพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธิพลํ โหติฯ

๑๐๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญาพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญาพลํ โหติฯ

๑๐๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย หิริพลํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย หิรียติ หิริยิตพฺเพน หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย หิริพลํ โหติฯ

๑๐๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปพลํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปพลํ โหติฯ

อิมานิ ตสฺมึ สมเย สตฺต พลานิ โหนฺติฯ

๑๐๓. กตเม ตสฺมึ สมเย ตโย เหตู โหนฺติ? อโลโภ, อโทโส, อโมโหฯ

๑๐๔. กตโม ตสฺมึ สมเย อโลโภ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโลโภ อลุพฺภนา อลุพฺภิตตฺตํ อสาราโค อสารชฺชนา อสารชฺชิตตฺตํ อนภิชฺฌา อโลโภ กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโลโภ โหติฯ

๑๐๕. กตโม ตสฺมึ สมเย อโทโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโทโส อทุสฺสนา อทุสฺสิตตฺตํ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโทโส โหติฯ

๑๐๖. กตโม ตสฺมึ สมเย อโมโห โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโมโห โหติฯ

อิเม ตสฺมึ สมเย ตโย เหตู โหนฺติฯ

๑๐๗. กตโม ตสฺมึ สมเย เอโก ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เอโก ผสฺโส โหติฯ

๑๐๘. กตมา ตสฺมึ สมเย เอกา เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เอกา เวทนา โหติฯ

๑๐๙. กตมา ตสฺมึ สมเย เอกา สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เอกา สญฺญา โหติฯ

๑๑๐. กตมา ตสฺมึ สมเย เอกา เจตนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เอกา เจตนา โหติฯ

๑๑๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย เอกํ จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย เอกํ จิตฺตํ โหติฯ

๑๑๒. กตโม ตสฺมึ สมเย เอโก เวทนากฺขนฺโธ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เอโก เวทนากฺขนฺโธ โหติฯ

๑๑๓. กตโม ตสฺมึ สมเย เอโก สญฺญากฺขนฺโธ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เอโก สญฺญากฺขนฺโธ โหติฯ

๑๑๔. กตโม ตสฺมึ สมเย เอโก สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สทฺธาพลํ วีริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ อโลโภ อโทโส อโมโห อนภิชฺฌา อพฺยาปาโท สมฺมาทิฏฺฐิ หิรี โอตฺตปฺปํ กายปสฺสทฺธิ จิตฺตปสฺสทฺธิ กายลหุตา จิตฺตลหุตา กายมุทุตา จิตฺตมุทุตา กายกมฺมญฺญตา จิตฺตกมฺมญฺญตา กายปาคุญฺญตา จิตฺตปาคุญฺญตา กายุชุกตา จิตฺตุชุกตา สติ สมฺปชญฺญํ สมโถ วิปสฺสนา ปคฺคาโห อวิกฺเขโป;

เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เอโก สงฺขารกฺขนฺโธ โหติฯ

๑๑๕. กตโม ตสฺมึ สมเย เอโก วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อยํ ตสฺมึ สมเย เอโก วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติฯ

๑๑๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย เอกํ มนายตนํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย เอกํ มนายตนํ โหติฯ

๑๑๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย เอกํ มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย เอกํ มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๑๘. กตมา ตสฺมึ สมเย เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อยํ ตสฺมึ สมเย เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติฯ

๑๑๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ , สงฺขารกฺขนฺโธ — อิทํ ตสฺมึ สมเย เอกํ ธมฺมายตนํ โหติฯ

๑๒๐. กตมา ตสฺมึ สมเย เอกา ธมฺมธาตุ โหติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อยํ ตสฺมึ สมเย เอกา ธมฺมธาตุ โหติฯ

เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

โกฏฺฐาสวาโรฯ

สุญฺญตวาโร

๑๒๑. ตสฺมึ โข ปน สมเย ธมฺมา โหนฺติ, ขนฺธา โหนฺติ, อายตนานิ โหนฺติ, ธาตุโย โหนฺติ, อาหารา โหนฺติ, อินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ฌานํ โหติ, มคฺโค โหติ, พลานิ โหนฺติ, เหตู โหนฺติ, ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ , จิตฺตํ โหติ, เวทนากฺขนฺโธ โหติ, สญฺญากฺขนฺโธ โหติ, สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติ, มนายตนํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ, ธมฺมายตนํ โหติ, ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๒๒. กตเม ตสฺมึ สมเย ธมฺมา โหนฺติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ตสฺมึ สมเย ธมฺมา โหนฺติฯ

๑๒๓. กตเม ตสฺมึ สมเย ขนฺธา โหนฺติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ , สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ตสฺมึ สมเย ขนฺธา โหนฺติฯ

๑๒๔. กตมานิ ตสฺมึ สมเย อายตนานิ โหนฺติ? มนายตนํ, ธมฺมายตนํ – อิมานิ ตสฺมึ สมเย อายตนานิ โหนฺติฯ

๑๒๕. กตมา ตสฺมึ สมเย ธาตุโย โหนฺติ? มโนวิญฺญาณธาตุ, ธมฺมธาตุ – อิมา ตสฺมึ สมเย ธาตุโย โหนฺติฯ

๑๒๖. กตเม ตสฺมึ สมเย อาหารา โหนฺติ? ผสฺสาหาโร, มโนสญฺเจตนาหาโร, วิญฺญาณาหาโร – อิเม ตสฺมึ สมเย อาหารา โหนฺติฯ

๑๒๗. กตมานิ ตสฺมึ สมเย อินฺทฺริยานิ โหนฺติ? สทฺธินฺทฺริยํ, วีริยินฺทฺริยํ, สตินฺทฺริยํ, สมาธินฺทฺริยํ, ปญฺญินฺทฺริยํ, มนินฺทฺริยํ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ, ชีวิตินฺทฺริยํ – อิมานิ ตสฺมึ สมเย อินฺทฺริยานิ โหนฺติฯ

๑๒๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย ฌานํ โหติ? วิตกฺโก, วิจาโร, ปีติ, สุขํ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา – อิทํ ตสฺมึ สมเย ฌานํ โหติฯ

๑๒๙. กตโม ตสฺมึ สมเย มคฺโค โหติ? สมฺมาทิฏฺฐิ, สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวายาโม, สมฺมาสติ, สมฺมาสมาธิ – อยํ ตสฺมึ สมเย มคฺโค โหติฯ

๑๓๐. กตมานิ ตสฺมึ สมเย พลานิ โหนฺติ? สทฺธาพลํ, วีริยพลํ, สติพลํ, สมาธิพลํ, ปญฺญาพลํ, หิริพลํ, โอตฺตปฺปพลํ – อิมานิ ตสฺมึ สมเย พลานิ โหนฺติฯ

๑๓๑. กตเม ตสฺมึ สมเย เหตู โหนฺติ? อโลโภ, อโทโส, อโมโห – อิเม ตสฺมึ สมเย เหตู โหนฺติฯ

๑๓๒. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๑๓๓. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติฯ

๑๓๔. กตมา ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติฯ

๑๓๕. กตมา ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติ?

๑๓๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติ...เป.... อิทํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๑๓๗. กตโม ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺโธ โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺโธ โหติฯ

๑๓๘. กตโม ตสฺมึ สมเย สญฺญากฺขนฺโธ โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญากฺขนฺโธ โหติฯ

๑๓๙. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติฯ

๑๔๐. กตโม ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติฯ

๑๔๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนายตนํ โหติ...เป.... อิทํ ตสฺมึ สมเย มนายตนํ โหติฯ

๑๔๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๑๔๓. กตมา ตสฺมึ สมเย มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ...เป.... อยํ ตสฺมึ สมเย มโนวิญฺญาณธาตุ โหติฯ

๑๔๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย ธมฺมายตนํ โหติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ธมฺมายตนํ โหติฯ

๑๔๕. กตมา ตสฺมึ สมเย ธมฺมธาตุ โหติ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อยํ ตสฺมึ สมเย ธมฺมธาตุ โหติฯ

เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

สุญฺญตวาโรฯ

ปฐมํ จิตฺตํฯ

๑๔๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ทุติยํ จิตฺตํฯ

๑๔๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ , มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ, สมฺมาสติ โหติ, สมฺมาสมาธิ โหติ, สทฺธาพลํ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สติพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, หิริพลํ โหติ, โอตฺตปฺปพลํ โหติ, อโลโภ โหติ, อโทโส โหติ, อนภิชฺฌา โหติ, อพฺยาปาโท โหติ, หิรี โหติ, โอตฺตปฺปํ โหติ, กายปสฺสทฺธิ โหติ, จิตฺตปสฺสทฺธิ โหติ, กายลหุตา

โหติ, จิตฺตลหุตา โหติ, กายมุทุตา โหติ, จิตฺตมุทุตา โหติ, กายกมฺมญฺญตา โหติ, จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติ, กายปาคุญฺญตา โหติ, จิตฺตปาคุญฺญตา โหติ, กายุชุกตา โหติ, จิตฺตุชุกตา โหติ, สติ โหติ, สมโถ โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, สตฺตินฺทฺริยานิ โหนฺติ , ปญฺจงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, ฉ พลานิ โหนฺติ, ทฺเว เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๔๘. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สทฺธาพลํ วีริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ อโลโภ อโทโส อนภิชฺฌา อพฺยาปาโท หิรี โอตฺตปฺปํ กายปสฺสทฺธิ จิตฺตปสฺสทฺธิ กายลหุตา จิตฺตลหุตา กายมุทุตา จิตฺตมุทุตา กายกมฺมญฺญตา จิตฺตกมฺมญฺญตา กายปาคุญฺญตา จิตฺตปาคุญฺญตา กายุชุกตา จิตฺตุชุกตา สติ สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ตติยํ จิตฺตํฯ

๑๔๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตุตฺถํ จิตฺตํฯ

๑๕๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ , จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ, สมฺมาสติ โหติ, สมฺมาสมาธิ โหติ, สทฺธาพลํ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สติพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, ปญฺญาพลํ โหติ, หิริพลํ โหติ, โอตฺตปฺปพลํ โหติ, อโลโภ โหติ, อโทโส โหติ, อโมโห โหติ, อนภิชฺฌา โหติ, อพฺยาปาโท โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, หิรี โหติ, โอตฺตปฺปํ โหติ, กายปสฺสทฺธิ โหติ, จิตฺตปสฺสทฺธิ โหติ, กายลหุตา โหติ, จิตฺตลหุตา โหติ, กายมุทุตา

โหติ, จิตฺตมุทุตา โหติ, กายกมฺมญฺญตา โหติ, จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติ กายปาคุญฺญตา โหติ, จิตฺตปาคุญฺญตา โหติ, กายุชุกตา โหติ, จิตฺตุชุกตา โหติ, สติ โหติ, สมฺปชญฺญํ โหติ, สมโถ โหติ, วิปสฺสนา โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๕๑. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๑๕๒. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ...เป....ฯ

๑๕๓. กตมา ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขา โหติ...เป....ฯ

๑๕๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ , ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, จตุรงฺคิกํ ฌานํ โหติ, ปญฺจงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๕๕. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สทฺธาพลํ วีริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ อโลโภ อโทโส อโมโห อนภิชฺฌา อพฺยาปาโท สมฺมาทิฏฺฐิ หิรี โอตฺตปฺปํ กายปสฺสทฺธิ จิตฺตปสฺสทฺธิ กายลหุตา จิตฺตลหุตา กายมุทุตา จิตฺตมุทุตา กายกมฺมญฺญตา จิตฺตกมฺมญฺญตา กายปาคุญฺญตา จิตฺตปาคุญฺญตา กายุชุกตา จิตฺตุชุกตา สติ สมฺปชญฺญํ สมโถ วิปสฺสนา ปคฺคาโห อวิกฺเขโปฯ

เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ปญฺจมํ จิตฺตํฯ

๑๕๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ฉฏฺฐํ จิตฺตํฯ

๑๕๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ , จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ, สมฺมาสติ โหติ, สมฺมาสมาธิ โหติ, สทฺธาพลํ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สติพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, หิริพลํ โหติ, โอตฺตปฺปพลํ โหติ, อโลโภ โหติ, อโทโส โหติ, อนภิชฺฌา โหติ, อพฺยาปาโท โหติ, หิรี โหติ, โอตฺตปฺปํ โหติ, กายปสฺสทฺธิ โหติ, จิตฺตปสฺสทฺธิ โหติ, กายลหุตา โหติ, จิตฺตลหุตา โหติ, กายมุทุตา โหติ, จิตฺตมุทุตา โหติ, กายกมฺมญฺญตา โหติ, จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติ, กายปาคุญฺญตา โหติ , จิตฺตปาคุญฺญตา โหติ, กายุชุกตา โหติ, จิตฺตุชุกตา โหติ, สติ โหติ, สมโถ โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ , สตฺตินฺทฺริยานิ โหนฺติ, จตุรงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ , ฉ พลานิ โหนฺติ, ทฺเว เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๕๘. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สทฺธาพลํ วีริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ อโลโภ อโทโส อนภิชฺฌา อพฺยาปาโท หิรี โอตฺตปฺปํ กายปสฺสทฺธิ จิตฺตปสฺสทฺธิ กายลหุตา จิตฺตลหุตา กายมุทุตา จิตฺตมุทุตา กายกมฺมญฺญตา จิตฺตกมฺมญฺญตา กายปาคุญฺญตา จิตฺตปาคุญฺญตา กายุชุกตา จิตฺตุชุกตา สติ สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโปฯ

เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

สตฺตมํ จิตฺตํฯ

๑๕๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อฏฺฐมํ จิตฺตํฯ

อฏฺฐ กามาวจรมหากุสลจิตฺตานิฯ

ทุติยภาณวาโรฯ

รูปาวจรกุสลํ

จตุกฺกนโย

๑๖๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ [ปฐมชฺฌานํ (สี.)] อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๖๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ [ทุติยชฺฌานํ (สี.)] อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ...เป.... ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ติวงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๖๒. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาวายาโม...เป.... ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๖๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหรติ สโต จ สมฺปชาโน สุขญฺจ กาเยน ปฏิสํเวเทติ, ยํ ตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ – ‘‘อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารี’’ติ ตติยํ ฌานํ [ตติยชฺฌานํ (สี.)] อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ...เป.... ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ทุวงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๖๔. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาวายาโม...เป.... ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ – อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๖๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขํ อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธึ จตุตฺถํ ฌานํ [จตุตฺถชฺฌานํ (สี.)] อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ , เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ...เป.... ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ทุวงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ , ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๖๖. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาวายาโม...เป.... ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺ

ญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตุกฺกนโยฯ

ปญฺจกนโย

๑๖๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ — ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๖๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อวิตกฺกํ วิจารมตฺตํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิจาโร โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ...เป.... ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, จตุรงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๖๙. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาวายาโม...เป.... ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๗๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ , สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ...เป.... ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ติวงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๗๑. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาวายาโม...เป.... ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๗๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ ปีติยา จ วิราคา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ...เป.... ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ทุวงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๗๓. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาวายาโม...เป.... ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๗๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ [ปญฺจมชฺฌานํ (สี.)] อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ...เป.... ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, อฏฺฐินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ทุวงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๗๕. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาวายาโม...เป.... ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ปญฺจกนโยฯ

จตสฺโส ปฏิปทา

๑๗๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ [ทุกฺขาปฏิปทํ (พหูสุ)] ทนฺธาภิญฺญํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๗๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๗๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ [สุขาปฏิปทํ (พหูสุ)] ทนฺธาภิญฺญํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๗๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๘๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปถวีกสิณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปถวีกสิณํ...

เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปถวีกสิณํ – ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตสฺโส ปฏิปทาฯ

จตฺตาริ อารมฺมณานิ

๑๘๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๘๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ – ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๘๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๘๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๘๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตฺตาริ อารมฺมณานิฯ

โสฬสกฺขตฺตุกํ

๑๘๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๘๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๘๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๘๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๙๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๐๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๐๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๐๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ

ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ ปถวีกสิณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ ปถวีกสิณํ – ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

โสฬสกฺขตฺตุกํฯ

อฏฺฐกสิณํ โสฬสกฺขตฺตุกํ

๒๐๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อาโปกสิณํ...เป.... เตโชกสิณํ...เป.... วาโยกสิณํ...เป.... นีลกสิณํ...เป.... ปีตกสิณํ...เป.... โลหิตกสิณํ...เป.... โอทาตกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อฏฺฐกสิณํ โสฬสกฺขตฺตุกํฯ

อภิภายตนานิ ปริตฺตานิ

๒๐๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๐๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตสฺโส ปฏิปทา

๒๐๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๐๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๐๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๐๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๑๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตสฺโส ปฏิปทาฯ

ทฺเว อารมฺมณานิ

๒๑๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๑๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๑๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ...เป.... อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ทฺเว อารมฺมณานิฯ

อฏฺฐกฺขตฺตุกํ

๒๑๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๑๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๑๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๑๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๑๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๑๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๒๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๒๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๒๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ ปริตฺตารมฺมณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ ปริตฺตารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อฏฺฐกฺขตฺตุกํฯ

อิทมฺปิ อฏฺฐกฺขตฺตุกํ

๒๒๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๒๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปริตฺตานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ , ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อิทมฺปิ อฏฺฐกฺขตฺตุกํฯ

อปฺปมาณานิ

๒๒๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๒๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตสฺโส ปฏิปทา

๒๒๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๒๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๒๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๓๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๓๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตสฺโส ปฏิปทาฯ

ทฺเว อารมฺมณานิ

๒๓๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๓๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๓๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ...เป.... อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ทฺเว อารมฺมณานิฯ

อปรมฺปิ อฏฺฐกฺขตฺตุกํ

๒๓๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๓๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๓๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๓๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๓๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๔๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๔๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๔๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๔๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ปริตฺตํ อปฺปมาณารมฺมณํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปมาณํ อปฺปมาณารมฺมณํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อปรมฺปิ อฏฺฐกฺขตฺตุกํฯ

อิทมฺปิ อฏฺฐกฺขตฺตุกํ

๒๔๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๔๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ อปฺปมาณานิ สุวณฺณทุพฺพณฺณานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อิทมฺปิ อฏฺฐกฺขตฺตุกํฯ

๒๔๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ นีลานิ นีลวณฺณานิ นีลนิทสฺสนานิ นีลนิภาสานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๔๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ ปีตานิ ปีตวณฺณานิ ปีตนิทสฺสนานิ ปีตนิภาสานิ...เป.... โลหิตกานิ โลหิตกวณฺณานิ โลหิตกนิทสฺสนานิ โลหิตกนิภาสานิ...เป.... โอทาตานิ โอทาตวณฺณานิ โอทาตนิทสฺสนานิ โอทาตนิภาสานิ, ตานิ อภิภุยฺย ชานามิ ปสฺสามีติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อิมานิปิ อภิภายตนานิ โสฬสกฺขตฺตุกานิฯ

ตีณิ วิโมกฺขานิ โสฬสกฺขตฺตุกานิ

๒๔๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ รูปี รูปานิ ปสฺสติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๔๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อชฺฌตฺตํ อรูปสญฺญี พหิทฺธา รูปานิ ปสฺสติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สุภนฺติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อิมานิปิ ตีณิ วิโมกฺขานิ โสฬสกฺขตฺตุกานิฯ

จตฺตาริ พฺรหฺมวิหารฌานานิ โสฬสกฺขตฺตุกานิ

๒๕๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เมตฺตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เมตฺตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ ปีติยา จ วิราคา...เป.... ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เมตฺตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เมตฺตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ อวิตกฺกํ วิจารมตฺตํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เมตฺตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เมตฺตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ ปีติยา จ วิราคา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ เมตฺตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ กรุณาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๕๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ กรุณาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๖๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ มุทิตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๖๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ มุทิตาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๖๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อุเปกฺขาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตฺตาริ พฺรหฺมวิหารฌานานิ [พฺรหฺมวิหารชฺฌานานิ (สี. สฺยา.)] โสฬสกฺขตฺตุกานิฯ

อสุภฌานํ โสฬสกฺขตฺตุกํ

๒๖๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อุทฺธุมาตกสญฺญาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๖๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ วินีลกสญฺญาสหคตํ...เป.... วิปุพฺพกสญฺญาสหคตํ...เป.... วิจฺฉิทฺทกสญฺญาสหคตํ...เป.... วิกฺขายิตกสญฺญาสหคตํ...เป.... วิกฺขิตฺตกสญฺญาสหคตํ...เป.... หตวิกฺขิตฺตกสญฺญาสหคตํ...เป.... โลหิตกสญฺญาสหคตํ...เป.... ปุฬวกสญฺญาสหคตํ [ปุฬุวกสญฺญาสหคตํ (ก.)] ...เป.... อฏฺฐิกสญฺญาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อสุภฌานํ [อสุภชฺฌานํ (สี. สฺยา.)] โสฬสกฺขตฺตุกํฯ

รูปาวจรกุสลํฯ

อรูปาวจรกุสลํ

จตฺตาริ อรูปฌานานิ [อรูปชฺฌานานิ (สี. สฺยา.)] โสฬสกฺขตฺตุกานิ

๒๖๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อากาสานญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อุเปกฺขาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๖๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อุเปกฺขาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๖๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อากิญฺจญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อุเปกฺขาสหคตํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๖๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อุเปกฺขาสหคตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตฺตาริ อรูปฌานานิ โสฬสกฺขตฺตุกานิฯ

อรูปาวจรกุสลํฯ

เตภูมกกุสลํ

กามาวจรกุสลํ

๒๖๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลา ฯ

๒๗๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรํ กุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน...เป.... โสมนสฺสสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ...เป.... โสมนสฺสสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ...เป.... อุเปกฺขาสหคตํ ญาณวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

กามาวจรกุสลํฯ

รูปาวจรกุสลํ

๒๗๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีริ

ยาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๗๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

รูปาวจรกุสลํฯ

อรูปาวจรกุสลํ

๒๗๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อากาสานญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๗๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๗๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อากิญฺจญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...

เป.... ปณีตํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๗๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ...เป.... ฉนฺทาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ หีนํ...เป.... มชฺฌิมํ...เป.... ปณีตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลา ฯ

อรูปาวจรกุสลํฯ

โลกุตฺตรกุสลํ

สุทฺธิกปฏิปทา

๒๗๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, สทฺธินฺทฺริยํ โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สตินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริยํ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ, สมฺมาวาจา โหติ, สมฺมากมฺมนฺโต โหติ, สมฺมาอาชีโว โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ, สมฺมาสติ โหติ, สมฺมาสมาธิ โหติ, สทฺธาพลํ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สติพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, ปญฺญาพลํ โหติ, หิริพลํ โหติ, โอตฺตปฺปพลํ โหติ, อโลโภ โหติ, อโทโส โหติ, อโมโห โหติ, อนภิชฺฌา โหติ, อพฺยาปาโท โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, หิรี โหติ, โอตฺตปฺปํ โหติ, กายปสฺสทฺธิ โหติ, จิตฺตปสฺสทฺธิ โหติ, กายลหุตา โหติ, จิตฺตลหุตา โหติ, กายมุทุตา โหติ, จิตฺตมุทุตา โหติ, กายกมฺมญฺญตา โหติ, จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติ, กายปาคุญฺญตา โหติ, จิตฺตปาคุญฺญตา โหติ, กายุชุกตา โหติ, จิตฺตุชุกตา โหติ, สติ โหติ, สมฺปชญฺญํ โหติ, สมโถ โหติ, วิปสฺสนา โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๒๗๘. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๒๗๙. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติฯ

๒๘๐. กตมา ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติฯ

๒๘๑. กตมา ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติฯ

๒๘๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๒๘๓. กตโม ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา สมฺมาสงฺกปฺโป มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติฯ

๒๘๔. กตโม ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติ? โย ตสฺมึ สมเย จาโร วิจาโร อนุวิจาโร อุปวิจาโร จิตฺตสฺส อนุสนฺธานตา อนุเปกฺขนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติฯ

๒๘๕. กตมา ตสฺมึ สมเย ปีติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปีติ ปาโมชฺชํ อาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทคฺยํ อตฺตมนตา จิตฺตสฺส ปีติสมฺโพชฺฌงฺโค — อยํ ตสฺมึ สมเย ปีติ โหติฯ

๒๘๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติฯ

๒๘๗. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๒๘๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย สทฺธินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา อภิปฺปสาโท สทฺธา สทฺธินฺทฺริยํ สทฺธาพลํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สทฺธินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๘๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม วีริยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๙๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย สตินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ สติสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สตินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๙๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๙๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๙๓. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๙๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๙๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๙๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริยํ โหติ? ยา เตสํ ธมฺมานํ อนญฺญาตานํ อทิฏฺฐานํ อปฺปตฺตานํ อวิทิตานํ อสจฺฉิกตานํ สจฺฉิกิริยาย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริยํ โหติฯ

๒๙๗. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติฯ

๒๙๘. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา สมฺมาสงฺกปฺโป มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสงฺกปฺโป โหติฯ

๒๙๙. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาวาจา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จตูหิ วจีทุจฺจริเตหิ อารติ วิรติ ปฏิวิรติ เวรมณี อกิริยา อกรณํ อนชฺฌาปตฺติ เวลาอนติกฺกโม เสตุฆาโต สมฺมาวาจา มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาวาจา โหติฯ

๓๐๐. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมากมฺมนฺโต โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตีหิ กายทุจฺจริเตหิ อารติ วิรติ ปฏิวิรติ เวรมณี อกิริยา อกรณํ อนชฺฌาปตฺติ เวลาอนติกฺกโม เสตุฆาโต สมฺมากมฺมนฺโต มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมากมฺมนฺโต โหติฯ

๓๐๑. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาอาชีโว โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาอาชีวา อารติ วิรติ ปฏิวิรติ เวรมณี อกิริยา อกรณํ อนชฺฌาปตฺติ เวลาอนติกฺกโม เสตุฆาโต สมฺมาอาชีโว มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาอาชีโว โหติฯ

๓๐๒. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาวายาโม โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม วีริยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาวายาโม โหติฯ

๓๐๓. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาสติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ สติสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสติ โหติฯ

๓๐๔. กตโม ตสฺมึ สมเย สมฺมาสมาธิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาสมาธิ โหติฯ

๓๐๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย สทฺธาพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สทฺธา สทฺทหนา โอกปฺปนา อภิปฺปสาโท สทฺธา สทฺธินฺทฺริยํ สทฺธาพลํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สทฺธาพลํ โหติฯ

๑๐๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยพลํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม วีริยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยพลํ โหติฯ

๑๐๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย สติพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ สติสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สติพลํ โหติฯ

๑๐๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธิพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธิพลํ โหติฯ

๑๐๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญาพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ปญฺญาพลํ โหติฯ

๑๑๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย หิริพลํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย หิรียติ หิริยิตพฺเพน หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย หิริพลํ โหติฯ

๑๑๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปพลํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปพลํ โหติฯ

๑๑๒. กตโม ตสฺมึ สมเย อโลโภ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโลโภ อลุพฺภนา อลุพฺภิตตฺตํ อสาราโค อสารชฺชนา อสารชฺชิตตฺตํ อนภิชฺฌา อโลโภ กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโลโภ โหติฯ

๑๑๓. กตโม ตสฺมึ สมเย อโทโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโทโส อทุสฺสนา อทุสฺสิตตฺตํ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโทโส โหติฯ

๑๑๔. กตโม ตสฺมึ สมเย อโมโห โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อโมโห โหติฯ

๓๑๕. กตมา ตสฺมึ สมเย อนภิชฺฌา โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโลโภ อลุพฺภนา อลุพฺภิตตฺตํ อสาราโค อสารชฺชนา อสารชฺชิตตฺตํ อนภิชฺฌา อโลโภ กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อนภิชฺฌา โหติฯ

๓๑๖. กตโม ตสฺมึ สมเย อพฺยาปาโท โหติ? โย ตสฺมึ สมเย อโทโส อทุสฺสนา อทุสฺสิตตฺตํ อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส กุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อพฺยาปาโท โหติฯ

๓๑๗. กตมา ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมฺมาทิฏฺฐิ โหติฯ

๓๑๘. กตมา ตสฺมึ สมเย หิรี โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย หิรียติ หิริยิตพฺเพน หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อยํ ตสฺมึ สมเย หิรี โหติฯ

๓๑๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โอตฺตปฺปํ โหติฯ

๓๒๐. กตมา ตสฺมึ สมเย กายปสฺสทฺธิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส ปสฺสทฺธิ ปฏิปสฺสทฺธิ ปสฺสมฺภนา ปฏิปสฺสมฺภนา ปฏิปสฺสมฺภิตตฺตํ ปสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌงฺโค — อยํ ตสฺมึ สมเย กายปสฺสทฺธิ โหติฯ

๓๒๑. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตปสฺสทฺธิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ปสฺสทฺธิ ปฏิปสฺสทฺธิ ปสฺสมฺภนา ปฏิปสฺสมฺภนา ปฏิปสฺสมฺภิตตฺตํ ปสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌงฺโค — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตปสฺสทฺธิ โหติฯ

๓๒๒. กตมา ตสฺมึ สมเย กายลหุตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส ลหุตา ลหุปริณามตา อทนฺธนตา อวิตฺถนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย กายลหุตา โหติฯ

๓๒๓. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตลหุตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ลหุตา ลหุปริณามตา อทนฺธนตา อวิตฺถนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตลหุตา โหติฯ

๓๒๔. กตมา ตสฺมึ สมเย กายมุทุตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส มุทุตา มทฺทวตา อกกฺขฬตา อกถินตา — อยํ ตสฺมึ สมเย กายมุทุตา โหติฯ

๓๒๕. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตมุทุตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส มุทุตา มทฺทวตา อกกฺขฬตา อกถินตา — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตมุทุตา โหติฯ

๓๒๖. กตมา ตสฺมึ สมเย กายกมฺมญฺญตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส กมฺมญฺญตา กมฺมญฺญตฺตํ กมฺมญฺญภาโว — อยํ ตสฺมึ สมเย กายกมฺมญฺญตา โหติฯ

๓๒๗. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส กมฺมญฺญตา กมฺมญฺญตฺตํ กมฺมญฺญภาโว — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตกมฺมญฺญตา โหติฯ

๓๒๘. กตมา ตสฺมึ สมเย กายปาคุญฺญตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส ปคุณตา ปคุณตฺตํ ปคุณภาโว — อยํ ตสฺมึ สมเย กายปาคุญฺญตา โหติฯ

๓๒๙. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตปาคุญฺญตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส ปคุณตา ปคุณตฺตํ ปคุณภาโว — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตปาคุญฺญตา โหติฯ

๓๓๐. กตมา ตสฺมึ สมเย กายุชุกตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย เวทนากฺขนฺธสฺส สญฺญากฺขนฺธสฺส สงฺขารกฺขนฺธสฺส อุชุตา อุชุกตา อชิมฺหตา อวงฺกตา อกุฏิลตา — อยํ ตสฺมึ สมเย กายุชุกตา โหติฯ

๓๓๑. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตุชุกตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย วิญฺญาณกฺขนฺธสฺส อุชุตา อุชุกตา อชิมฺหตา อวงฺกตา อกุฏิลตา — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตุชุกตา โหติฯ

๓๓๒. กตมา ตสฺมึ สมเย สติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสฺสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ สติสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สติ โหติฯ

๓๓๓. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมฺปชญฺญํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมฺปชญฺญํ โหติฯ

๓๓๔. กตโม ตสฺมึ สมเย สมโถ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมโถ โหติฯ

๑๓๕. กตมา ตสฺมึ สมเย วิปสฺสนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย วิปสฺสนา โหติฯ

๑๓๖. กตโม ตสฺมึ สมเย ปคฺคาโห โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ สมฺมาวายาโม วีริยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ปคฺคาโห โหติฯ

๑๓๗. กตโม ตสฺมึ สมเย อวิกฺเขโป โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ สมฺมาสมาธิ สมาธิสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, นวินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ปญฺจงฺคิกํ ฌานํ โหติ, อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค โหติ, สตฺต พลานิ โหนฺติ, ตโย เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ, เอกา เวทนา โหติ, เอกา สญฺญา โหติ, เอกา เจตนา โหติ, เอกํ จิตฺตํ โหติ, เอโก เวทนากฺขนฺโธ โหติ, เอโก สญฺญากฺขนฺโธ โหติ, เอโก สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ, เอโก วิญฺญาณกฺขนฺโธ โหติ, เอกํ มนายตนํ โหติ, เอกํ มนินฺทฺริยํ โหติ, เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๑๓๘. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา สทฺธินฺทฺริยํ วีริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ปญฺญินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริยํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมาสติ สมฺมาสมาธิ สทฺธาพลํ วีริยพลํ สติพลํ สมาธิพลํ ปญฺญาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ อโลโภ อโทโส อโมโห อนภิชฺฌา อพฺยาปาโท สมฺมาทิฏฺฐิ หิรี โอตฺตปฺปํ กายปสฺสทฺธิ จิตฺตปสฺสทฺธิ กายลหุตา จิตฺตลหุตา กายมุทุตา จิตฺตมุทุตา กายกมฺมญฺญตา จิตฺตกมฺมญฺญตา กายปาคุญฺญตา จิตฺตปาคุญฺญตา กายุชุกตา จิตฺตุชุกตา สติ สมฺปชญฺญํ สมโถ วิปสฺสนา ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๓๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๔๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๔๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๔๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา ...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

สุทฺธิกปฏิปทาฯ

สุญฺญตํ

๓๔๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๔๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

สุญฺญตํฯ

สุญฺญตมูลกปฏิปทา

๓๔๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๔๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๔๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๔๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๔๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

สุญฺญตมูลกปฏิปทาฯ

อปฺปณิหิตํ

๓๕๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๕๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อปฺปณิหิตํฯ

อปฺปณิหิตมูลกปฏิปทา

๓๕๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๕๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๕๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๕๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๕๖. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อปฺปณิหิตมูลกปฏิปทาฯ

วีสติ มหานยา

๓๕๗. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ มคฺคํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สติปฏฺฐานํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สมฺมปฺปธานํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อินฺทฺริยํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ พลํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ โพชฺฌงฺคํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สจฺจํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สมถํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ขนฺธํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อายตนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ธาตุํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อาหารํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ผสฺสํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ เวทนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สญฺญํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ เจตนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ จิตฺตํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจย

คามิํ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

วีสติ มหานยาฯ

อธิปติ

๓๕๘. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมิํ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ, ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๕๙. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมิํ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ, ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๓๖๐. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมิํ สมเย โลกุตฺตรํ มคฺคํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สติปฏฺฐานํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สมฺมปฺปธานํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อินฺทฺริยํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ พลํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ โพชฺฌงฺคํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สจฺจํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สมถํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ขนฺธํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อายตนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ธาตุํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อาหารํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ผสฺสํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ เวทนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สญฺญํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ เจตนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ จิตฺตํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามิํ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ, ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

อธิปติฯ

ปฐโม มคฺโคฯ

๓๖๑. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ กามราคพฺยาปาทานํ ตนุภาวาย ทุติยาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อญฺญินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ทุติโย มคฺโคฯ

๓๖๒. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ กามราคพฺยาปาทานํ อนวเสสปฺปหานาย ตติยาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อญฺญินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

ตติโย มคฺโคฯ

๓๖๓. กตเม ธมฺมา กุสลา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ รูปราคอรูปราคมานอุทฺธจฺจอวิชฺชาย อนวเสสปฺปหานาย จตุตฺถาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อญฺญินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลา...เป....ฯ

๓๖๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย อญฺญินฺทฺริยํ โหติ? ยา เตสํ ธมฺมานํ ญาตานํ ทิฏฺฐานํ ปตฺตานํ วิทิตานํ สจฺฉิกตานํ สจฺฉิกิริยาย ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ, อิทํ ตสฺมึ สมเย อญฺญินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

จตุตฺโถ มคฺโคฯ

โลกุตฺตรํ จิตฺตํฯ

ทฺวาทส อกุสลานิ

๓๖๕. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ,

มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ, มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ, มิจฺฉาสมาธิ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, อหิริกพลํ โหติ, อโนตฺตปฺปพลํ โหติ, โลโภ โหติ, โมโห โหติ, อภิชฺฌา โหติ, มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ, อหิริกํ โหติ , อโนตฺตปฺปํ โหติ, สมโถ โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๓๖๖. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๓๖๗. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติฯ

๓๖๘. กตมา ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติฯ

๓๖๙. กตมา ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติฯ

๓๗๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๓๗๑. กตโม ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา มิจฺฉาสงฺกปฺโป — อยํ ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติฯ

๓๗๒. กตโม ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติ? โย ตสฺมึ สมเย จาโร วิจาโร อนุวิจาโร อุปวิจาโร จิตฺตสฺส อนุสนฺธานตา อนุเปกฺขนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติฯ

๓๗๓. กตมา ตสฺมึ สมเย ปีติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปีติ ปาโมชฺชํ อาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทคฺยํ อตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ ตสฺมึ สมเย ปีติ โหติฯ

๓๗๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติฯ

๓๗๕. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ มิจฺฉาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๓๗๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ มิจฺฉาวายาโม — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติฯ

๓๗๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ มิจฺฉาสมาธิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติ?

๓๗๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๓๗๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติฯ

๓๘๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติฯ

๓๘๑. กตมา ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห [ปฏิคฺคาโห (สี. สฺยา.)] อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห [วิปริเยสคาโห (ก.)] — อยํ ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติฯ

๓๘๒. กตโม ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา มิจฺฉาสงฺกปฺโป — อยํ ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติฯ

๓๘๓. กตโม ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาวายาโม โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ มิจฺฉาวายาโม — อยํ ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาวายาโม โหติฯ

๓๘๔. กตโม ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาสมาธิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ มิจฺฉาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาสมาธิ โหติฯ

๓๘๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยพลํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ มิจฺฉาวายาโม — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยพลํ โหติฯ

๓๘๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธิพลํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ มิจฺฉาสมาธิ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธิพลํ โหติฯ

๓๘๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย อหิริกพลํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย น หิรียติ หิริยิตพฺเพน น หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อหิริกพลํ โหติฯ

๓๘๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย อโนตฺตปฺปพลํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย น โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน น โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อโนตฺตปฺปพลํ โหติฯ

๓๘๙. กตโม ตสฺมึ สมเย โลโภ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย โลโภ ลุพฺภนา ลุพฺภิตตฺตํ สาราโค สารชฺชนา สารชฺชิตตฺตํ อภิชฺฌา โลโภ อกุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย โลโภ โหติฯ

๓๙๐. กตโม ตสฺมึ สมเย โมโห โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย อญฺญาณํ อทสฺสนํ อนภิสมโย อนนุโพโธ อสมฺโพโธ อปฺปฏิเวโธ อสํคาหนา อปริโยคาหนา อสมเปกฺขนา อปจฺจเวกฺขนา อปจฺจกฺขกมฺมํ ทุมฺเมชฺฌํ พาลฺยํ อสมฺปชญฺญํ โมโห ปโมโห สมฺโมโห อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย โมโห โหติฯ

๓๙๑. กตมา ตสฺมึ สมเย อภิชฺฌา โหติ? โย ตสฺมึ สมเย โลโภ ลุพฺภนา ลุพฺภิตตฺตํ สาราโค สารชฺชนา สารชฺชิตตฺตํ อภิชฺฌา โลโภ อกุสลมูลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย อภิชฺฌา โหติฯ

๓๙๒. กตมา ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อยํ ตสฺมึ สมเย มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติฯ

๓๙๓. กตมํ ตสฺมึ สมเย อหิริกํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย น หิรียติ หิริยิตพฺเพน น หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อหิริกํ โหติฯ

๓๙๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย อโนตฺตปฺปํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย น โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน น โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อโนตฺตปฺปํ โหติฯ

๓๙๕. กตโม ตสฺมึ สมเย สมโถ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ มิจฺฉาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย สมโถ โหติฯ

๓๙๖. กตโม ตสฺมึ สมเย ปคฺคาโห โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ มิจฺฉาวายาโม — อยํ ตสฺมึ สมเย ปคฺคาโห โหติฯ

๓๙๗. กตโม ตสฺมึ สมเย อวิกฺเขโป โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ มิจฺฉาสมาธิ — อยํ ตสฺมึ สมเย อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ปญฺจินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ปญฺจงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, จตฺตาริ พลานิ โหนฺติ, ทฺเว เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

๓๙๘. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ มิจฺฉาทิฏฺฐิ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสมาธิ วีริยพลํ สมาธิพลํ อหิริกพลํ อโนตฺตปฺปพลํ โลโภ โมโห อภิชฺฌา มิจฺฉาทิฏฺฐิ อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๓๙๙. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๐๐. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ, มิจฺฉาสมาธิ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, อหิริกพลํ โหติ, อโนตฺตปฺปพลํ โหติ, โลโภ โหติ, โมโห โหติ, อภิชฺฌา โหติ, อหิริกํ โหติ, อโนตฺตปฺปํ โหติ, สมโถ โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

ตสฺมิํ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ , ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ปญฺจินฺทฺริยานิ โหนฺติ, ปญฺจงฺคิกํ ฌานํ โหติ, ติวงฺคิโก มคฺโค โหติ, จตฺตาริ พลานิ โหนฺติ, ทฺเว เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมิํ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

๔๐๑. กตโม ตสฺมิํ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสมาธิ วีริยพลํ สมาธิพลํ อหิริกพลํ อโนตฺตปฺปพลํ โลโภ โมโห อภิชฺฌา อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมิํ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ – อยํ ตสฺมิํ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๐๒. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมิํ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โสมนสฺสสหคตํ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๐๓. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมิํ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ, มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ, มิจฺฉาสมาธิ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, อหิริกพลํ โหติ, อโนตฺตปฺปพลํ โหติ, โลโภ โหติ, โมโห โหติ, อภิชฺฌา โหติ, มิจฺฉาทิฏฺฐิ โหติ, อหิริกํ โหติ, อโนตฺตปฺปํ โหติ, สมโถ โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมิํ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๐๔. กตโม ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ – อยํ ตสฺมิํ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๔๐๕. กตมา ตสฺมิํ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมิํ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา – อยํ ตสฺมิํ สมเย เวทนา โหติ...เป....ฯ

๔๐๖. กตมา ตสฺมิํ สมเย อุเปกฺขา โหติ? ยํ ตสฺมิํ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา – อยํ ตสฺมิํ สมเย อุเปกฺขา โหติ...เป....ฯ

๔๐๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ปญฺจินฺทฺริยานิ โหนฺติ, จตุรงฺคิกํ ฌานํ โหติ, จตุรงฺคิโก มคฺโค โหติ, จตฺตาริ พลานิ โหนฺติ, ทฺเว เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

๔๐๘. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ มิจฺฉาทิฏฺฐิ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสมาธิ วีริยพลํ สมาธิพลํ อหิริกพลํ อโนตฺตปฺปพลํ โลโภ โมโห อภิชฺฌา มิจฺฉาทิฏฺฐิ อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๐๙. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๑๐. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ , ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ, มิจฺฉาสมาธิ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, อหิริกพลํ โหติ, อโนตฺตปฺปพลํ โหติ, โลโภ โหติ, โมโห โหติ, อภิชฺฌา โหติ, อหิริกํ โหติ, อโนตฺตปฺปํ โหติ, สมโถ โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ , ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ปญฺจินฺทฺริยานิ โหนฺติ, จตุรงฺคิกํ ฌานํ โหติ, ติวงฺคิโก มคฺโค โหติ, จตฺตาริ พลานิ โหนฺติ, ทฺเว เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

๔๑๑. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสมาธิ วีริยพลํ สมาธิพลํ อหิริกพลํ อโนตฺตปฺปพลํ โลโภ โมโห อภิชฺฌา อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๑๒. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๑๓. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โทมนสฺสสหคตํ ปฏิฆสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, ทุกฺขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โทมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ, มิจฺฉาสมาธิ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, อหิริกพลํ โหติ, อโนตฺตปฺปพลํ โหติ, โทโส โหติ, โมโห โหติ, พฺยาปาโท โหติ, อหิริกํ โหติ, อโนตฺตปฺปํ โหติ, สมโถ โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๑๔. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๔๑๕. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ อสาตํ เจตสิกํ ทุกฺขํ เจโตสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ...เป....ฯ

๔๑๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย ทุกฺขํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ อสาตํ เจตสิกํ ทุกฺขํ เจโตสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย ทุกฺขํ โหติ...เป....ฯ

๔๑๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย โทมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ อสาตํ เจตสิกํ ทุกฺขํ เจโตสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โทมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ...เป....ฯ

๔๑๘. กตโม ตสฺมึ สมเย โทโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย โทโส ทุสฺสนา ทุสฺสิตตฺตํ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตตฺตํ วิโรโธ ปฏิวิโรโธ จณฺฑิกฺกํ อสุโรโป อนตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ ตสฺมึ สมเย โทโส โหติ...เป....ฯ

๔๑๙. กตโม ตสฺมึ สมเย พฺยาปาโท โหติ? โย ตสฺมึ สมเย โทโส ทุสฺสนา ทุสฺสิตตฺตํ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตตฺตํ วิโรโธ ปฏิวิโรโธ จณฺฑิกฺกํ อสุโรโป อนตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ ตสฺมึ สมเย พฺยาปาโท โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ปญฺจินฺทฺริยานิ โหนฺติ, จตุรงฺคิกํ ฌานํ โหติ, ติวงฺคิโก มคฺโค โหติ, จตฺตาริ พลานิ โหนฺติ, ทฺเว เหตู โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ , เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

๔๒๐. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสมาธิ วีริยพลํ สมาธิพลํ อหิริกพลํ อโนตฺตปฺปพลํ โทโส โมโห พฺยาปาโท อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๒๑. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ โทมนสฺสสหคตํ ปฏิฆสมฺปยุตฺตํ สสงฺขาเรน รูปารมฺมณํ วา...เป.... ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๒๒. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ วิจิกิจฺฉาสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา สทฺทารมฺมณํ วา คนฺธารมฺมณํ วา รสารมฺมณํ วา โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ วา ธมฺมารมฺมณํ วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ, วีริยพลํ โหติ, อหิริกพลํ โหติ, อโนตฺตปฺปพลํ โหติ, วิจิกิจฺฉา โหติ, โมโห โหติ, อหิริกํ โหติ, อโนตฺตปฺปํ โหติ, ปคฺคาโห โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๒๓. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป....ฯ

๔๒๔. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ...เป....ฯ

๔๒๕. กตมา ตสฺมึ สมเย วิจิกิจฺฉา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตตฺตํ วิมติ วิจิกิจฺฉา ทฺเวฬฺหกํ ทฺเวธาปโถ สํสโย อเนกํสคฺคาโห อาสปฺปนา ปริสปฺปนา อปริโยคาหนา ถมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิเลโข — อยํ ตสฺมึ สมเย วิจิกิจฺฉา โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, จตฺตาริ อินฺทฺริยานิ โหนฺติ , จตุรงฺคิกํ ฌานํ โหติ, ทุวงฺคิโก มคฺโค โหติ, ตีณิ พลานิ โหนฺติ, เอโก เหตุ โหติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ , เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

๔๒๖. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม วีริยพลํ อหิริกพลํ อโนตฺตปฺปพลํ วิจิกิจฺฉา โมโห อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ ปคฺคาโห; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๒๗. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ยสฺมึ สมเย อกุสลํ จิตฺตํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ อุทฺธจฺจสมฺปยุตฺตํ รูปารมฺมณํ วา...เป.... ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ, มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ, มิจฺฉาสมาธิ โหติ, วีริยพลํ โหติ, สมาธิพลํ โหติ, อหิริกพลํ โหติ , อโนตฺตปฺปพลํ โหติ, อุทฺธจฺจํ โหติ, โมโห โหติ, อหิริกํ โหติ, อโนตฺตปฺปํ โหติ, สมโถ โหติ, ปคฺคาโห โหติ, อวิกฺเขโป โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๔๒๘. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป....ฯ

๔๒๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย อุทฺธจฺจํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส อุทฺธจฺจํ อวูปสโม เจตโส วิกฺเขโป ภนฺตตฺตํ จิตฺตสฺส — อิทํ ตสฺมึ สมเย อุทฺธจฺจํ โหติ ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ปญฺจินฺทฺริยานิ โหนฺติ, จตุรงฺคิกํ ฌานํ โหติ, ติวงฺคิโก มคฺโค โหติ, จตฺตาริ พลานิ โหนฺติ, เอโก เหตุ โหติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อกุสลา...เป....ฯ

๔๓๐. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ มิจฺฉาสงฺกปฺโป มิจฺฉาวายาโม มิจฺฉาสมาธิ วีริยพลํ สมาธิพลํ อหิริกพลํ อโนตฺตปฺปพลํ อุทฺธจฺจํ โมโห อหิริกํ อโนตฺตปฺปํ สมโถ ปคฺคาโห อวิกฺเขโป; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ…เป.… อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

ทฺวาทส อกุสลจิตฺตานิฯ

อพฺยากตวิปาโก

กุสลวิปากปญฺจวิญฺญาณานิ

๔๓๑. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ รูปารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๔๓๒. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๔๓๓. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชาจกฺขุวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติฯ

๔๓๔. กตมา ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชาจกฺขุวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติฯ

๔๓๕. กตมา ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชาจกฺขุวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติฯ

๔๓๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชาจกฺขุวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๔๓๗. กตมา ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขา โหติฯ

๔๓๘. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๔๓๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชาจกฺขุวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๔๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๔๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา จกฺขุวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๔๔๒. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๔๔๓. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ โสตวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ สทฺทารมฺมณํ...เป.... ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ คนฺธารมฺมณํ...เป.... ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ รสารมฺมณํ...เป.... กายวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ สุขสหคตํ โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, สุขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๔๔๔. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๔๔๕. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชากายวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ กายิกํ สาตํ กายิกํ สุขํ กายสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ กายสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติฯ

๔๔๖. กตมา ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชากายวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติฯ

๔๔๗. กตมา ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชากายวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติฯ

๔๔๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชากายวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๔๔๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย กายิกํ สาตํ กายิกํ สุขํ กายสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ กายสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติฯ

๔๕๐. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๔๕๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชากายวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๕๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย สุขินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย กายิกํ สาตํ กายิกํ สุขํ กายสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ กายสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย สุขินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๕๓. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา กายวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๔๕๔. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

กุสลวิปากานิ ปญฺจวิญฺญาณานิฯ

กุสลวิปากมโนธาตุ

๔๕๕. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา รูปารมฺมณา วา...เป.... โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ , อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ , อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๔๕๖. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๔๕๗. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติฯ

๔๕๘. กตมา ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนธาตุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติฯ

๔๕๙. กตมา ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนธาตุสมฺผสฺสชา เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติฯ

๔๖๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๔๖๑. กตโม ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติฯ

๔๖๒. กตโม ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติ? โย ตสฺมึ สมเย จาโร วิจาโร อนุวิจาโร อุปวิจาโร จิตฺตสฺส อนุสนฺธานตา อนุเปกฺขนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติฯ

๔๖๓. กตมา ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขา โหติฯ

๔๖๔. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๔๖๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๖๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๖๗. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา มโนธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๔๖๘. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

กุสลวิปากา มโนธาตุฯ

กุสลวิปากมโนวิญฺญาณธาตุโสมนสฺสสหคตา

๔๖๙. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ โสมนสฺสสหคตา รูปารมฺมณา วา...เป.... ธมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๔๗๐. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๔๗๑. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติฯ

๔๗๒. กตมา ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติฯ

๔๗๓. กตมา ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติฯ ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติฯ

๔๗๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๔๗๕. กตโม ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติฯ

๔๗๖. กตโม ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติ? โย ตสฺมึ สมเย จาโร วิจาโร อนุวิจาโร อุปวิจาโร จิตฺตสฺส อนุสนฺธานตา อนุเปกฺขนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติฯ

๔๗๗. กตมา ตสฺมึ สมเย ปีติ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ปีติ ปาโมชฺชํ อาโมทนา ปโมทนา หาโส ปหาโส วิตฺติ โอทคฺยํ อตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ ตสฺมึ สมเย ปีติ โหติฯ

๔๗๘. กตมํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย สุขํ โหติฯ

๔๗๙. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๔๘๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๘๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ สาตํ เจตสิกํ สุขํ เจโตสมฺผสฺสชํ สาตํ สุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา สาตา สุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๘๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ…เป.… เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา อพฺยากตา…เป.…ฯ

๔๘๓. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ – อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ…เป.… อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

กุสลวิปากา มโนวิญฺญาณธาตุ โสมนสฺสสหคตาฯ

กุสลวิปากมโนวิญฺญาณธาตุอุเปกฺขาสหคตา

๔๘๔. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา รูปารมฺมณา วา…เป.… ธมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๔๘๕. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ – อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๔๘๖. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา – อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติฯ

๔๘๗. กตมา ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา สญฺญา สญฺชานนา สญฺชานิตตฺตํ – อยํ ตสฺมึ สมเย สญฺญา โหติฯ

๔๘๘. กตมา ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชา เจตนา สญฺเจตนา เจตยิตตฺตํ – อยํ ตสฺมึ สมเย เจตนา โหติฯ

๔๘๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ – อิทํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ โหติฯ

๔๕๐. กตโม ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ตกฺโก วิตกฺโก สงฺกปฺโป อปฺปนา พฺยปฺปนา เจตโส อภินิโรปนา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิตกฺโก โหติฯ

๔๕๑. กตโม ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติ? โย ตสฺมึ สมเย จาโร วิจาโร อนุวิจาโร อุปวิจาโร จิตฺตสฺส อนุสนฺธานตา อนุเปกฺขนตา — อยํ ตสฺมึ สมเย วิจาโร โหติฯ

๔๕๒. กตมา ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขา โหติฯ

๔๕๓. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๔๕๔. กตมํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตํ มโน มานสํ หทยํ ปณฺฑรํ มโน มนายตนํ มนินฺทฺริยํ วิญฺญาณํ วิญฺญาณกฺขนฺโธ ตชฺชามโนวิญฺญาณธาตุ — อิทํ ตสฺมึ สมเย มนินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๕๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย เจตสิกํ เนว สาตํ นาสาตํ เจโตสมฺผสฺสชํ อทุกฺขมสุขํ เวทยิตํ เจโตสมฺผสฺสชา อทุกฺขมสุขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติฯ

๔๕๖. กตมํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ? โย เตสํ อรูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๔๕๗. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

กุสลวิปากา อุเปกฺขาสหคตา มโนวิญฺญาณธาตุฯ

อฏฺฐมหาวิปากา

๔๙๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย กามาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ โสมนสฺสสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน รูปารมฺมณา วา...เป.... ธมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป.... อโลโภ อพฺยากตมูลํ...เป.... อโทโส อพฺยากตมูลํ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

อฏฺฐมหาวิปากาฯ

รูปาวจรวิปากา

๔๙๙. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว รูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๐๐. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย รูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว รูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

รูปาวจรวิปากาฯ

อรูปาวจรวิปากา

๕๐๑. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อากาสานญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว อรูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อากาสานญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๐๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว อรูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๐๓. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อากิญฺจญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว อรูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อากิญฺจญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๐๔. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปูปปตฺติยา มคฺคํ ภาเวติ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว อรูปาวจรสฺส กุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

อรูปาวจรวิปากาฯ

โลกุตฺตรวิปาก-ปฐมมคฺควิปากา

สุทฺธิกปฏิปทา

๕๐๕. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อญฺญินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๐๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิ

ปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อญฺญินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๐๗. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อญฺญินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๐๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๐๙. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อนิมิตฺตนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

สุทฺธิกปฏิปทาฯ

สุทฺธิกสุญฺญตํ

๕๑๐. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๑๑. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อนิมิตฺตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๑๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๑๓. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... สุญฺญตนฺติ วิปาโก...เป.... สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... อนิมิตฺตนฺติ วิปาโก...เป.... สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... อปฺปณิหิตนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

สุทฺธิกสุญฺญตํฯ

สุญฺญตปฏิปทา

๕๑๔. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๑๕. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๑๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๑๗. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๑๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อนิมิตฺตนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

สุญฺญตปฏิปทาฯ

สุทฺธิกอปฺปณิหิตํ

๕๑๙. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๒๐. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อนิมิตฺตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๒๑. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๒๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... อปฺปณิหิตนฺติ วิปาโก...เป.... อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... อนิมิตฺตนฺติ วิปาโก...เป.... อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... สุญฺญตนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

สุทฺธิกอปฺปณิหิตํฯ

อปฺปณิหิตปฏิปทา

๕๒๓. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๒๔. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๒๕. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๒๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๒๗. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อนิมิตฺตนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

อปฺปณิหิตปฏิปทาฯ

วีสติ มหานยา

๕๒๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ มคฺคํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สติปฏฺฐานํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สมฺมปฺปธานํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อินฺทฺริยํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ พลํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ โพชฺฌงฺคํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สจฺจํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สมถํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ขนฺธํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อายตนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ธาตุํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อาหารํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ผสฺสํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ เวทนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สญฺญํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ เจตนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ จิตฺตํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ

ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลา ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ...เป.... อนิมิตฺตํ ...เป.... อปฺปณิหิตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

วีสติ มหานยาฯ

ฉนฺทาธิปเตยฺยสุทฺธิกปฏิปทา

๕๒๙. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๓๐. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๓๑. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๓๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺ

ทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๓๓. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ฉนฺทาธิปเตยฺยสุทฺธิกปฏิปทาฯ

ฉนฺทาธิปเตยฺยสุทฺธิกสุญฺญตา

๕๓๔. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๓๕. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๓๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๓๗. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ฉนฺทาธิปเตยฺยสุทฺธิกสุญฺญตาฯ

๕๓๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๓๙. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๐. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๑. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ

ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๓. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๔. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๕. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ

ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ ...เป.... อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๗. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๔๙. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๕๐. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๕๑. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิป

เตยฺยํ...เป.... สุขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อนิมิตฺตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ กุสลํ...เป.... สุขปฏิปทํ ขิปฺปาภิญฺญํ สุญฺญตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยนฺติ วิปาโก, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๕๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ มคฺคํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สติปฏฺฐานํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สมฺมปฺปธานํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อิทฺธิปาทํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อินฺทฺริยํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ พลํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ โพชฺฌงฺคํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สจฺจํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สมถํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ธมฺมํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ขนฺธํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อายตนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ธาตุํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ อาหารํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ ผสฺสํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ เวทนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ สญฺญํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ เจตนํ ภาเวติ...เป.... โลกุตฺตรํ จิตฺตํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ ทิฏฺฐิคตานํ ปหานาย ปฐมาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ...เป.... อนิมิตฺตํ...เป.... อปฺปณิหิตํ ฉนฺทาธิปเตยฺยํ...เป.... วีริยาธิปเตยฺยํ...เป.... จิตฺตาธิปเตยฺยํ...เป.... วีมํสาธิปเตยฺยํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ปฐมมคฺควิปาโกฯ

ทุติยาทิมคฺควิปาโก

๕๕๓. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย โลกุตฺตรํ ฌานํ ภาเวติ นิยฺยานิกํ อปจยคามึ กามราคพฺยาปาทานํ ตนุภาวาย ทุติยาย ภูมิยา ปตฺติยา...เป.... กามรา คพฺยาปาทานํ อนวเสสปฺปหานาย ตติยาย ภูมิยา ปตฺติยา...เป.... รูปราคอรูปราคมานอุทฺธจฺจอวิชฺชาย อนวเสสปฺปหานาย จตุตฺถาย ภูมิยา ปตฺติยา วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อญฺญินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา กุสลาฯ ตสฺเสว โลกุตฺตรสฺส กุสลสฺส ฌานสฺส กตตฺตา ภาวิตตฺตา วิปากํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ทุกฺขปฏิปทํ ทนฺธาภิญฺญํ สุญฺญตํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อญฺญาตาวินฺทฺริยํ โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๕๔. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป....ฯ

๕๕๕. กตมํ ตสฺมึ สมเย อญฺญาตาวินฺทฺริยํ โหติ? ยา เตสํ อญฺญาตาวีนํ ธมฺมานํ อญฺญา ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย อญฺญาตาวินฺทฺริยํ โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ทุติยาทิมคฺควิปาโกฯ

โลกุตฺตรวิปาโกฯ

อกุสลวิปากอพฺยากตํ

อกุสลวิปากปญฺจวิญฺญาณานิ

๕๕๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากํ จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ รูปารมฺมณํ...เป.... โสตวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ สทฺทารมฺมณํ...เป.... ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ คนฺธารมฺมณํ ...เป.... ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ อุเปกฺขาสหคตํ รสารมฺมณํ...เป.... กายวิญฺญาณํ อุปฺปนฺนํ โหติ ทุกฺขสหคตํ โผฏฺฐพฺพารมฺมณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, ทุกฺขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, ทุกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๕๗. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติฯ

๕๕๘. กตมา ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย ตชฺชากายวิญฺญาณธาตุสมฺผสฺสชํ กายิกํ อสาตํ กายิกํ ทุกฺขํ กายสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ กายสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา — อยํ ตสฺมึ สมเย เวทนา โหติ...เป....ฯ

๕๕๙. กตมํ ตสฺมึ สมเย ทุกฺขํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย กายิกํ อสาตํ กายิกํ ทุกฺขํ กายสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ กายสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย ทุกฺขํ โหติ...เป....ฯ

๕๖๐. กตมํ ตสฺมึ สมเย ทุกฺขินฺทฺริยํ โหติ? ยํ ตสฺมึ สมเย กายิกํ อสาตํ กายิกํ ทุกฺขํ กายสมฺผสฺสชํ อสาตํ ทุกฺขํ เวทยิตํ กายสมฺผสฺสชา อสาตา ทุกฺขา เวทนา — อิทํ ตสฺมึ สมเย ทุกฺขินฺทฺริยํ โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา กายวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๕๖๑. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

อกุสลวิปากปญฺจวิญฺญาณานิฯ

อกุสลวิปากมโนธาตุ

๕๖๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา รูปารมฺมณา วา...เป.... โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา มโนธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๕๖๓. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

อกุสลวิปากา มโนธาตุฯ

อกุสลวิปากมโนวิญฺญาณธาตุ

๕๖๔. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อกุสลสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา อุปจิตตฺตา วิปากา มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ อุเปกฺขาสหคตา รูปารมฺมณา วา...เป.... ธมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ , เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๕๖๕. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

อกุสลวิปากา มโนวิญฺญาณธาตุฯ

วิปากา อพฺยากตาฯ

อเหตุกกิริยาอพฺยากตํ

กิริยามโนธาตุ

๕๖๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย มโนธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา อุเปกฺขาสหคตา รูปารมฺมณา วา...เป.... โผฏฺฐพฺพารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ , สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ตีณินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา มโนธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๕๖๗. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ — อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

กิริยา มโนธาตุฯ

กิริยามโนวิญฺญาณธาตุโสมนสฺสสหคตา

๕๖๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา โสมนสฺสสหคตา รูปารมฺมณา วา...เป.... ธมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, ปีติ โหติ, สุขํ โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ, มนินฺทฺริยํ โหติ, โสมนสฺสินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๖๙. กตโม ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ? โย ตสฺมึ สมเย ผสฺโส ผุสนา สํผุสนา สํผุสิตตฺตํ — อยํ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป....ฯ

๕๗๐. กตมา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ — อยํ ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติฯ

๕๗๑. กตมํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติ? โย ตสฺมึ สมเย เจตสิโก วีริยารมฺโภ นิกฺกโม ปรกฺกโม อุยฺยาโม วายาโม อุสฺสาโห อุสฺโสฬฺหี ถาโม ธิติ อสิถิลปรกฺกมตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา ธุรสมฺปคฺคาโห วีริยํ วีริยินฺทฺริยํ วีริยพลํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย วีริยินฺทฺริยํ โหติฯ

๕๗๒. กตมํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติ? ยา ตสฺมึ สมเย จิตฺตสฺส ฐิติ สณฺฐิติ อวฏฺฐิติ อวิสาหาโร อวิกฺเขโป อวิสาหฏมานสตา สมโถ สมาธินฺทฺริยํ สมาธิพลํ — อิทํ ตสฺมึ สมเย สมาธินฺทฺริยํ โหติ...เป.... เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ปญฺจินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๕๗๓. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร ปีติ จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ – อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

กิริยา มโนวิญฺญาณธาตุ โสมนสฺสสหคตาฯ

กิริยามโนวิญฺญาณธาตุอุเปกฺขาสหคตา

๕๗๔. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา อุเปกฺขาสหคตา รูปารมฺมณา วา...เป.... ธมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ, เวทนา โหติ, สญฺญา โหติ, เจตนา โหติ, จิตฺตํ โหติ, วิตกฺโก โหติ, วิจาโร โหติ, อุเปกฺขา โหติ, จิตฺตสฺเสกคฺคตา โหติ, วีริยินฺทฺริยํ โหติ, สมาธินฺทฺริยํ โหติ มนินฺทฺริยํ โหติ, อุเปกฺขินฺทฺริยํ โหติ, ชีวิตินฺทฺริยํ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

ตสฺมึ โข ปน สมเย จตฺตาโร ขนฺธา โหนฺติ, ทฺวายตนานิ โหนฺติ, ทฺเว ธาตุโย โหนฺติ, ตโย อาหารา โหนฺติ, ปญฺจินฺทฺริยานิ โหนฺติ, เอโก ผสฺโส โหติ...เป.... เอกา มโนวิญฺญาณธาตุ โหติ, เอกํ ธมฺมายตนํ โหติ, เอกา ธมฺมธาตุ โหติ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา – อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป....ฯ

๕๗๕. กตโม ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ? ผสฺโส เจตนา วิตกฺโก วิจาโร จิตฺตสฺเสกคฺคตา วีริยินฺทฺริยํ สมาธินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ; เย วา ปน ตสฺมึ สมเย อญฺเญปิ อตฺถิ ปฏิจฺจสมุปฺปนฺนา อรูปิโน ธมฺมา ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา สญฺญากฺขนฺธํ ฐเปตฺวา วิญฺญาณกฺขนฺธํ – อยํ ตสฺมึ สมเย สงฺขารกฺขนฺโธ โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

กิริยา มโนวิญฺญาณธาตุ อุเปกฺขาสหคตาฯ

อเหตุกา กิริยา อพฺยากตาฯ

สเหตุกกามาวจรกิริยา

๕๗๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย มโนวิญฺญาณธาตุ อุปฺปนฺนา โหติ กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา โสมนสฺสสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...เป.... โสมนสฺสสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณสมฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา...เป.... อุเปกฺขาสหคตา ญาณวิปฺปยุตฺตา สสงฺขาเรน รูปารมฺมณา วา...เป.... ธมฺมารมฺมณา วา ยํ ยํ วา ปนารพฺภ , ตสฺมึ

สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป.... อโลโภ อพฺยากตมูลํ...เป.... อโทโส อพฺยากตมูลํ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

สเหตุกา กามาวจรกิริยาฯ

รูปาวจรกิริยา

๕๗๗. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย รูปาวจรํ ฌานํ ภาเวติ กิริยํ เนว กุสลํ นากุสลํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ วิวิจฺเจว กาเมหิ...เป.... ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๗๘. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย รูปาวจรํ ฌานํ ภาเวติ กิริยํ เนว กุสลํ นากุสลํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา...เป.... ทุติยํ ฌานํ...เป.... ตติยํ ฌานํ...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ...เป.... ปฐมํ ฌานํ...เป.... ปญฺจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ปถวีกสิณํ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

รูปาวจรกิริยาฯ

อรูปาวจรกิริยา

๕๗๙. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปาวจรํ ฌานํ ภาเวติ กิริยํ เนว กุสลํ นากุสลํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ สพฺพโส รูปสญฺญานํ สมติกฺกมา ปฏิฆสญฺญานํ อตฺถงฺคมา นานตฺตสญฺญานํ อมนสิการา อากาสานญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๘๐. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปาวจรํ ฌานํ ภาเวติ กิริยํ เนว กุสลํ นากุสลํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ สพฺพโส อากาสานญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม วิญฺญาณญฺจายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๘๑. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปาวจรํ ฌานํ ภาเวติ กิริยํ เนว กุสลํ นากุสลํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ สพฺพโส วิญฺญาณญฺจายตนํ สมติกฺกมฺม อากิญฺจญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ , ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๕๘๒. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? ยสฺมึ สมเย อรูปาวจรํ ฌานํ ภาเวติ กิริยํ เนว กุสลํ นากุสลํ น จ กมฺมวิปากํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ สพฺพโส อากิญฺจญฺญายตนํ สมติกฺกมฺม เนวสญฺญานาสญฺญายตนสญฺญาสหคตํ สุขสฺส จ ปหานา...เป.... จตุตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ, ตสฺมึ สมเย ผสฺโส โหติ...เป.... อวิกฺเขโป โหติ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตา...เป.... อโลโภ อพฺยากตมูลํ...เป.... อโทโส อพฺยากตมูลํ...เป.... อโมโห อพฺยากตมูลํ...เป.... อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

อรูปาวจรกิริยาฯ

กิริยา อพฺยากตาฯ

จิตฺตุปฺปาทกณฺฑํ นิฏฺฐิตํฯ

๒. รูปกณฺฑํ

อุทฺเทโส

๕๘๓. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? กุสลากุสลานํ ธมฺมานํ วิปากา กามาวจรา รูปาวจรา อรูปาวจรา อปริยาปนฺนา เวทนากฺขนฺโธ สญฺญากฺขนฺโธ สงฺขารกฺขนฺโธ วิญฺญาณกฺขนฺโธ, เย จ ธมฺมา กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

มาติกา

เอกกํ

๕๘๔. ตตฺถ กตมํ สพฺพํ รูปํ? จตฺตาโร จ มหาภูตา, จตุนฺนญฺจ มหาภูตานํ อุปาทาย รูปํ — อิทํ วุจฺจติ สพฺพํ รูปํฯ สพฺพํ รูปํ น เหตุ, อเหตุกํ, เหตุวิปฺปยุตฺตํ, สปฺปจฺจยํ , สงฺขตํ, รูปํ [รูปิยํ (สี.)], โลกิยํ, สาสวํ, สํโยชนิยํ, คนฺถนิยํ, โอฆนิยํ, โยคนิยํ, นีวรณิยํ, ปรามฏฺฐํ, อุปาทานิยํ, สํกิเลสิกํ, อพฺยากตํ, อนารมฺมณํ, อเจตสิกํ, จิตฺตวิปฺปยุตฺตํ, เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมํ, อสํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกํ, น สวิตกฺกสวิจารํ, น อวิตกฺกวิจารมตฺตํ, อวิตกฺกอวิจารํ, น ปีติสหคตํ, น สุขสหคตํ, น อุเปกฺขาสหคตํ, เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพํ, เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกํ, เนว อาจยคามิ น อปจยคามิ, เนวเสกฺขนาเสกฺขํ, ปริตฺตํ, กามาวจรํ, น รูปาวจรํ, น อรูปาวจรํ, ปริยาปนฺนํ, โน อปริยาปนฺนํ, อนิยตํ, อนิยฺยานิกํ, อุปฺปนฺนํ, ฉหิ วิญฺญาเณหิ วิญฺเญยฺยํ, อนิจฺจํ, ชราภิภูตํฯ

เอวํ เอกวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ทุกํ

ทุวิเธน รูปสงฺคโห –

อตฺถิ รูปํ อุปาทา, อตฺถิ รูปํ โน อุปาทาฯ

อตฺถิ รูปํ อุปาทิณฺณํ, อตฺถิ รูปํ อนุปาทิณฺณํฯ

อตฺถิ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, อตฺถิ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

อตฺถิ รูปํ สนิทสฺสนํ, อตฺถิ รูปํ อนิทสฺสนํฯ

อตฺถิ รูปํ สปฺปฏิฆํ, อตฺถิ รูปํ อปฺปฏิฆํฯ

อตฺถิ รูปํ อินฺทฺริยํ, อตฺถิ รูปํ น อินฺทฺริยํฯ

อตฺถิ รูปํ มหาภูตํ, อตฺถิ รูปํ น มหาภูตํฯ

อตฺถิ รูปํ วิญฺญตฺติ, อตฺถิ รูปํ น วิญฺญตฺติฯ

อตฺถิ รูปํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ, อตฺถิ รูปํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํฯ

อตฺถิ รูปํ จิตฺตสหภุ, อตฺถิ รูปํ น จิตฺตสหภุฯ

อตฺถิ รูปํ จิตฺตานุปริวตฺติ, อตฺถิ รูปํ น จิตฺตานุปริวตฺติฯ

อตฺถิ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, อตฺถิ รูปํ พาหิรํฯ

อตฺถิ รูปํ โอฬาริกํ, อตฺถิ รูปํ สุขุมํฯ

อตฺถิ รูปํ ทูเร, อตฺถิ รูปํ สนฺติเกฯ

อตฺถิ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส วตฺถุ, อตฺถิ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ อตฺถิ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย…เป…. สญฺญาย…เป…. เจตนาย…เป…. จกฺขุวิญฺญาณสฺส วตฺถุ, อตฺถิ รูปํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

อตฺถิ รูปํ โสตสมฺผสฺสสฺส...เป.... ฆานสมฺผสฺสสฺส...เป.... ชิวฺหาสมฺผสฺสสฺส...เป.... กายสมฺผสฺสสฺส วตฺถุ, อตฺถิ รูปํ กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ อตฺถิ รูปํ กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย ...เป.... กายวิญฺญาณสฺส วตฺถุ, อตฺถิ รูปํ กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

อตฺถิ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํ, อตฺถิ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส นารมฺมณํฯ อตฺถิ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํ, อตฺถิ รูปํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส นารมฺมณํฯ

อตฺถิ รูปํ โสตสมฺผสฺสสฺส...เป.... ฆานสมฺผสฺสสฺส...เป.... ชิวฺหาสมฺผสฺสสฺส...เป.... กายสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํ, อตฺถิ รูปํ กายสมฺผสฺสสฺส นารมฺมณํฯ อตฺถิ รูปํ กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํ, อตฺถิ รูปํ กายวิญฺญาณสฺส นารมฺมณํฯ

อตฺถิ รูปํ จกฺขายตนํ, อตฺถิ รูปํ น จกฺขายตนํฯ อตฺถิ รูปํ โสตายตนํ...เป.... ฆานายตนํ...เป.... ชิวฺหายตนํ...เป.... กายายตนํ, อตฺถิ รูปํ น กายายตนํฯ

อตฺถิ รูปํ รูปายตนํ, อตฺถิ รูปํ น รูปายตนํฯ อตฺถิ รูปํ สทฺทายตนํ...เป.... คนฺธายตนํ...เป.... รสายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ, อตฺถิ รูปํ น โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

อตฺถิ รูปํ จกฺขุธาตุ, อตฺถิ รูปํ น จกฺขุธาตุฯ อตฺถิ รูปํ โสตธาตุ...เป.... ฆานธาตุ...เป.... ชิวฺหาธาตุ...เป.... กายธาตุ, อตฺถิ รูปํ น กายธาตุฯ

อตฺถิ รูปํ รูปธาตุ, อตฺถิ รูปํ น รูปธาตุฯ อตฺถิ รูปํ สทฺทธาตุ...เป.... คนฺธธาตุ...เป.... รสธาตุ...เป.... โผฏฺฐพฺพธาตุ, อตฺถิ รูปํ น โผฏฺฐพฺพธาตุฯ

อตฺถิ รูปํ จกฺขุนฺทฺริยํ, อตฺถิ รูปํ น จกฺขุนฺทฺริยํฯ อตฺถิ รูปํ โสตินฺทฺริยํ...เป.... ฆานินฺทฺริยํ...เป.... ชิวฺหินฺทฺริยํ...เป.... กายินฺทฺริยํ, อตฺถิ รูปํ น กายินฺทฺริยํฯ

อตฺถิ รูปํ อิตฺถินฺทฺริยํ, อตฺถิ รูปํ น อิตฺถินฺทฺริยํฯ

อตฺถิ รูปํ ปุริสินฺทฺริยํ, อตฺถิ รูปํ น ปุริสินฺทฺริยํฯ

อตฺถิ รูปํ ชีวิตินฺทฺริยํ, อตฺถิ รูปํ น ชีวิตินฺทฺริยํฯ

อตฺถิ รูปํ กายวิญฺญตฺติ, อตฺถิ รูปํ น กายวิญฺญตฺติฯ

อตฺถิ รูปํ วจีวิญฺญตฺติ, อตฺถิ รูปํ น วจีวิญฺญตฺติฯ

อตฺถิ รูปํ อากาสธาตุ, อตฺถิ รูปํ น อากาสธาตุฯ

อตฺถิ รูปํ อาโปธาตุ, อตฺถิ รูปํ น อาโปธาตุฯ

อตฺถิ รูปํ รูปสฺส ลหุตา, อตฺถิ รูปํ รูปสฺส น ลหุตาฯ

อตฺถิ รูปํ รูปสฺส มุทุตา, อตฺถิ รูปํ รูปสฺส น มุทุตาฯ

อตฺถิ รูปํ รูปสฺส กมฺมญฺญตา, อตฺถิ รูปํ รูปสฺส น กมฺมญฺญตาฯ

อตฺถิ รูปํ รูปสฺส อุปจโย, อตฺถิ รูปํ รูปสฺส น อุปจโยฯ

อตฺถิ รูปํ รูปสฺส สนฺตติ, อตฺถิ รูปํ รูปสฺส น สนฺตติฯ

อตฺถิ รูปํ รูปสฺส ชรตา, อตฺถิ รูปํ รูปสฺส น ชรตาฯ

อตฺถิ รูปํ รูปสฺส อนิจฺจตา, อตฺถิ รูปํ รูปสฺส น อนิจฺจตาฯ

อตฺถิ รูปํ กพฬีกาโร อาหาโร, อตฺถิ รูปํ น กพฬีกาโร อาหาโรฯ

เอวํ ทุวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ทุกํฯ

ติกํ

ติวิเธน รูปสงฺคโห –

๕๘๕. ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อุปาทาฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ อุปาทา, อตฺถิ โน อุปาทาฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อุปาทิณฺณํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ อุปาทิณฺณํ, อตฺถิ อนุปาทิณฺณํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, อตฺถิ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ ฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อนิทสฺสนํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ สนิทสฺสนํ, อตฺถิ อนิทสฺสนํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ สปฺปฏิฆํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ สปฺปฏิฆํ, อตฺถิ อปฺปฏิฆํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อินฺทฺริยํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ อินฺทฺริยํ, อตฺถิ น อินฺทฺริยํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น มหาภูตํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ มหาภูตํ, อตฺถิ น มหาภูตํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น วิญฺญตฺติฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ วิญฺญตฺติ, อตฺถิ น วิญฺญตฺติฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ จิตฺตสมุฏฺฐานํ, อตฺถิ น จิตฺตสมุฏฺฐานํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น จิตฺตสหภุฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ จิตฺตสหภุ, อตฺถิ น จิตฺตสหภุฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น จิตฺตานุปริวตฺติฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ จิตฺตานุปริวตฺติ, อตฺถิ น จิตฺตานุปริวตฺติฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ โอฬาริกํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ สนฺติเกฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ

ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส วตฺถุ, อตฺถิ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ

ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย…เป.… สญฺญาย…เป.… เจตนาย…เป.… จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วตฺถุ, อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ โสตสมฺผสฺสสฺส…เป.… ฆานสมฺผสฺสสฺส…เป.… ชิวฺหาสมฺผสฺสสฺส…เป.… กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ กายสมฺผสฺสสฺส วตฺถุ, อตฺถิ กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย…เป.… สญฺญาย…เป.… เจตนาย…เป.… กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ กายวิญฺญาณสฺส วตฺถุ, อตฺถิ กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส นารมฺมณํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํ, อตฺถิ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส นารมฺมณํฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย…เป.… สญฺญาย…เป.… เจตนาย…เป.… จกฺขุวิญฺญาณสฺส นารมฺมณํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํ, อตฺถิ จกฺขุวิญฺญาณสฺส นารมฺมณํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ โสตสมฺผสฺสสฺส…เป…. ฆานสมฺผสฺสสฺส…เป…. ชิวฺหาสมฺผสฺสสฺส…เป…. กายสมฺผสฺสสฺส นารมฺมณํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ กายสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํ, อตฺถิ กายสมฺผสฺสสฺส นารมฺมณํฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ , ตํ กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย…เป…. สญฺญาย…เป…. เจตนาย…เป…. กายวิญฺญาณสฺส นารมฺมณํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํ, อตฺถิ กายวิญฺญาณสฺส นารมฺมณํฯ

ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ น จกฺขายตนํฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ จกฺขายตนํ, อตฺถิ น จกฺขายตนํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ น โสตายตนํ…เป…. น ฆานายตนํ…เป…. น ชิวฺหายตนํ…เป…. น กายายตนํฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ กายายตนํ, อตฺถิ น กายายตนํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น รูปายตนํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปายตนํ, อตฺถิ น รูปายตนํ ฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น สทฺทายตนํ…เป…. น คนฺธายตนํ…เป…. น รสายตนํ…เป…. น โผฏฺฐพฺพายตนํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ โผฏฺฐพฺพายตนํ, อตฺถิ น โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ น จกฺขุธาตุฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ จกฺขุธาตุ, อตฺถิ น จกฺขุธาตุฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ น โสตธาตุ…เป…. น ฆานธาตุ…เป…. น ชิวฺหาธาตุ…เป…. น กายธาตุฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ กายธาตุ, อตฺถิ น กายธาตุฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น รูปธาตุฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปธาตุ, อตฺถิ น รูปธาตุฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น สทฺทธาตุ…เป…. น คนฺธธาตุ…เป…. น รสธาตุ…เป…. น โผฏฺฐพฺพธาตุฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ โผฏฺฐพฺพธาตุ, อตฺถิ น โผฏฺฐพฺพธาตุฯ

ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ น จกฺขุนฺทฺริยํฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ จกฺขุนฺทฺริยํ, อตฺถิ น จกฺขุนฺทฺริยํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ น โสตินฺทฺริยํ…เป…. น ฆานินฺทฺริยํ…เป…. น ชิวฺหินฺทฺริยํ…เป…. น กายินฺทฺริยํฯ ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ อตฺถิ กายินฺทฺริยํ, อตฺถิ น กายินฺทฺริยํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น อิตฺถินฺทฺริยํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ อิตฺถินฺทฺริยํ, อตฺถิ น อิตฺถินฺทฺริยํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น ปุริสินฺทฺริยํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ ปุริสินฺทฺริยํ, อตฺถิ น ปุริสินฺทฺริยํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น ชีวิตินฺทฺริยํฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ ชีวิตินฺทฺริยํ, อตฺถิ น ชีวิตินฺทฺริยํฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น กายวิญฺญตฺติฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ กายวิญฺญตฺติ, อตฺถิ น กายวิญฺญตฺติฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น วจีวิญฺญตฺติฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ วจีวิญฺญตฺติ, อตฺถิ น วจีวิญฺญตฺติฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น อากาสธาตุฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ อากาสธาตุ, อตฺถิ น อากาสธาตุฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น อาโปธาตุฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ อาโปธาตุ, อตฺถิ น อาโปธาตุฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ รูปสฺส น ลหุตาฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปสฺส ลหุตา, อตฺถิ รูปสฺส น ลหุตาฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ รูปสฺส น มุทุตาฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปสฺส มุทุตา, อตฺถิ รูปสฺส น มุทุตาฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ รูปสฺส น กมฺมญฺญตาฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปสฺส กมฺมญฺญตา, อตฺถิ รูปสฺส น กมฺมญฺญตาฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ รูปสฺส น อุปจโยฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปสฺส อุปจโย, อตฺถิ รูปสฺส น อุปจโยฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ รูปสฺส น สนฺตติฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปสฺส สนฺตติ, อตฺถิ รูปสฺส น สนฺตติฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ รูปสฺส น ชรตาฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปสฺส ชรตา, อตฺถิ รูปสฺส น ชรตาฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ รูปสฺส น อนิจฺจตาฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ รูปสฺส อนิจฺจตา, อตฺถิ รูปสฺส น อนิจฺจตาฯ

ยํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ, ตํ น กพฬีกาโร อาหาโรฯ ยํ ตํ รูปํ พาหิรํ, ตํ อตฺถิ กพฬีกาโร อาหาโร, อตฺถิ น กพฬีกาโร อาหาโรฯ

เอวํ ติวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ติกํฯ

จตุกฺกํ

จตุพฺพิเธน รูปสงฺคโห –

๕๘๖. ยํ ตํ รูปํ อุปาทา, ตํ อตฺถิ อุปาทิณฺณํ, อตฺถิ อนุปาทิณฺณํฯ ยํ ตํ รูปํ โน อุปาทา, ตํ อตฺถิ อุปาทิณฺณํ, อตฺถิ อนุปาทิณฺณํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทา, ตํ อตฺถิ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, อตฺถิ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ ยํ ตํ รูปํ โน อุปาทา, ตํ อตฺถิ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, อตฺถิ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทา, ตํ อตฺถิ สปฺปฏิฆํ, อตฺถิ อปฺปฏิฆํฯ ยํ ตํ รูปํ โน อุปาทา, ตํ อตฺถิ สปฺปฏิฆํ, อตฺถิ อปฺปฏิฆํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทา, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ ยํ ตํ รูปํ โน อุปาทา, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทา, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ ยํ ตํ รูปํ โน อุปาทา, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ สนิทสฺสนํ, อตฺถิ อนิทสฺสนํฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ สนิทสฺสนํ, อตฺถิ อนิทสฺสนํ ฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ สปฺปฏิฆํ อตฺถิ อปฺปฏิฆํฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ สปฺปฏิฆํ, อตฺถิ อปฺปฏิฆํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ มหาภูตํ, อตฺถิ น มหาภูตํฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ มหาภูตํ , อตฺถิ น มหาภูตํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ สนิทสฺสนํ, อตฺถิ อนิทสฺสนํฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ สนิทสฺสนํ, อตฺถิ อนิทสฺสนํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ สปฺปฏิฆํ, อตฺถิ อปฺปฏิฆํฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ สปฺปฏิฆํ, อตฺถิ อปฺปฏิฆํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ มหาภูตํ, อตฺถิ น มหาภูตํฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ มหาภูตํ, อตฺถิ น มหาภูตํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ

ยํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ ยํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ

ยํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ, ตํ อตฺถิ อินฺทฺริยํ, อตฺถิ น อินฺทฺริยํฯ ยํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ, ตํ อตฺถิ อินฺทฺริยํ, อตฺถิ น อินฺทฺริยํฯ

ยํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ, ตํ อตฺถิ มหาภูตํ, อตฺถิ น มหาภูตํฯ ยํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ, ตํ อตฺถิ มหาภูตํ, อตฺถิ น มหาภูตํฯ

ยํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ ยํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ

ยํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ ยํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ

ยํ ตํ รูปํ มหาภูตํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ ยํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ, ตํ อตฺถิ โอฬาริกํ, อตฺถิ สุขุมํฯ

ยํ ตํ รูปํ มหาภูตํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ ยํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ, ตํ อตฺถิ ทูเร, อตฺถิ สนฺติเกฯ

ทิฏฺฐํ สุตํ มุตํ วิญฺญาตํ รูปํฯ

เอวํ จตุพฺพิเธน รูปสงฺคโหฯ

จตุกฺกํฯ

ปญฺจกํ

ปญฺจวิเธน รูปสงฺคโห –

๕๘๗. ปถวีธาตุ, อาโปธาตุ, เตโชธาตุ, วาโยธาตุ, ยญฺจ รูปํ อุปาทาฯ

เอวํ ปญฺจวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ปญฺจกํฯ

ฉกฺกํ

ฉพฺพิเธน รูปสงฺคโห –

๕๘๘. จกฺขุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, โสตวิญฺเญยฺยํ รูปํ, ฆานวิญฺเญยฺยํ รูปํ, ชิวฺหาวิญฺเญยฺยํ รูปํ, กายวิญฺเญยฺยํ รูปํ, มโนวิญฺเญยฺยํ รูปํฯ

เอวํ ฉพฺพิเธน รูปสงฺคโหฯ

ฉกฺกํฯ

สตฺตกํ

สตฺตวิเธน รูปสงฺคโห –

๕๘๙. จกฺขุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, โสตวิญฺเญยฺยํ รูปํ, ฆานวิญฺเญยฺยํ รูปํ, ชิวฺหาวิญฺเญยฺยํ รูปํ, กายวิญฺเญยฺยํ รูปํ, มโนธาตุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, มโนวิญฺญาณธาตุวิญฺเญยฺยํ รูปํฯ

เอวํ สตฺตวิเธน รูปสงฺคโหฯ

สตฺตกํฯ

อฏฺฐกํ

อฏฺฐวิเธน รูปสงฺคโห –

๕๙๐. จกฺขุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, โสตวิญฺเญยฺยํ รูปํ, ฆานวิญฺเญยฺยํ รูปํ, ชิวฺหาวิญฺเญยฺยํ รูปํ, กายวิญฺเญยฺยํ รูปํ, อตฺถิ สุขสมฺผสฺสํ, อตฺถิ ทุกฺขสมฺผสฺสํ, มโนธาตุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, มโนวิญฺญาณธาตุวิญฺเญยฺยํ รูปํฯ

เอวํ อฏฺฐวิเธน รูปสงฺคโหฯ

อฏฺฐกํฯ

นวกํ

นววิเธน รูปสงฺคโห –

๕๙๑. จกฺขุนฺทฺริยํ, โสตินฺทฺริยํ, ฆานินฺทฺริยํ, ชิวฺหินฺทฺริยํ กายินฺทฺริยํ, อิตฺถินฺทฺริยํ, ปุริสินฺทฺริยํ, ชีวิตินฺทฺริยํ, ยญฺจ รูปํ น อินฺทฺริยํฯ

เอวํ นววิเธน รูปสงฺคโหฯ

นวกํฯ

ทสกํ

ทสวิเธน รูปสงฺคโห –

๕๙๒. จกฺขุนฺทฺริยํ, โสตินฺทฺริยํ, ฆานินฺทฺริยํ, ชิวฺหินฺทฺริยํ กายินฺทฺริยํ, อิตฺถินฺทฺริยํ, ปุริสินฺทฺริยํ, ชีวิตินฺทฺริยํ, น อินฺทฺริยํ รูปํ อตฺถิ สปฺปฏิฆํ, อตฺถิ อปฺปฏิฆํฯ

เอวํ ทสวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ทสกํฯ

เอกาทสกํ

เอกาทสวิเธน รูปสงฺคโห —

๕๙๓. จกฺขายตนํ, โสตายตนํ, ฆานายตนํ, ชิวฺหายตนํ, กายายตนํ, รูปายตนํ, สทฺทายตนํ , คนฺธายตนํ, รสายตนํ , โผฏฺฐพฺพายตนํ, ยญฺจ รูปํ อนิทสฺสนอปฺปฏิฆํ [อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ (สี. สฺยา.)] ธมฺมายตนปริยาปนฺนํฯ

เอวํ เอกาทสวิเธน รูปสงฺคโหฯ

เอกาทสกํฯ

มาติกาฯ

รูปวิภตฺติ

เอกกนิทฺเทโส

๕๙๔. สพฺพํ รูปํ น เหตุเมว, อเหตุกเมว, เหตุวิปฺปยุตฺตเมว, สปฺปจฺจยเมว, สงฺขตเมว, รูปเมว, โลกิยเมว, สาสวเมว, สํโยชนิยเมว, คนฺถนิยเมว, โอฆนิยเมว, โยคนิยเมว, นีวรณิยเมว, ปรามฏฺฐเมว, อุปาทานิยเมว, สํกิเลสิกเมว, อพฺยากตเมว, อนารมฺมณเมว, อเจตสิกเมว, จิตฺตวิปฺปยุตฺตเมว, เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมเมว, อสํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกเมว, น สวิตกฺกสวิจารเมว, น อวิตกฺกวิจารมตฺตเมว, อวิตกฺกอวิจารเมว , น ปีติสหคตเมว, น สุขสหคตเมว, น อุเปกฺขาสหคตเมว, เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเมว, เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกเมว, เนว อาจยคามิ น อปจยคามิเมว, เนวเสกฺขนาเสกฺขเมว, ปริตฺตเมว, กามาวจรเมว, น รูปาวจรเมว, น อรูปาวจรเมว, ปริยาปนฺนเมว, โน อปริยาปนฺนเมว, อนิยตเมว, อนิยฺยานิกเมว, อุปฺปนฺนํ ฉหิ วิญฺญาเณหิ วิญฺเญยฺยเมว, อนิจฺจเมว, ชราภิภูตเมวฯ

เอวํ เอกวิเธน รูปสงฺคโหฯ

เอกกนิทฺเทโสฯ

ทุกนิทฺเทโส

อุปาทาภาชนียํ

๕๙๕. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา? จกฺขายตนํ, โสตายตนํ, ฆานายตนํ, ชิวฺหายตนํ, กายายตนํ, รูปายตนํ, สทฺทายตนํ, คนฺธายตนํ, รสายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ, ปุริสินฺทฺริยํ, ชีวิตินฺทฺริยํ, กายวิญฺญตฺติ, วจีวิญฺญตฺติ, อากาสธาตุ, รูปสฺส ลหุตา, รูปสฺส มุทุตา, รูปสฺส กมฺมญฺญตา, รูปสฺส อุปจโย, รูปสฺส สนฺตติ, รูปสฺส ชรตา, รูปสฺส อนิจฺจตา, กพฬีกาโร อาหาโรฯ

๕๙๖. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํ? ยํ จกฺขุ [จกฺขุํ (สี. สฺยา.)] จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, เยน จกฺขุนา อนิทสฺสเนน สปฺปฏิเฆน รูปํ สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ ปสฺสิ วา ปสฺสติ วา ปสฺสิสฺสติ วา ปสฺเส วา, จกฺขุํ เปตํ จกฺขายตนํ เปตํ จกฺขุธาตุ เปสา จกฺขุนฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ เนตฺตํ เปตํ นยนํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโมเปโส – อิทํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํฯ

๕๙๗. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยมฺหิ จกฺขุมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ รูปํ สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, จกฺขุํ เปตํ จกฺขายตนํ เปตํ จกฺขุธาตุ เปสา จกฺขุนฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ เนตฺตํ เปตํ นยนํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส – อิทํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํฯ

๕๙๘. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ จกฺขุ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ รูปมฺหิ สนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, จกฺขุํ เปตํ จกฺขายตนํ เปตํ จกฺขุธาตุ เปสา จกฺขุนฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ เนตฺตํ เปตํ นยนํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส – อิทํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํฯ

๕๙๙. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ จกฺขุํ นิสฺสาย รูปํ อารพฺภ จกฺขุสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ จกฺขุํ นิสฺสาย รูปํ อารพฺภ จกฺขุสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ จกฺขุํ นิสฺสาย รูปารมฺมโณ จกฺขุสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ จกฺขุํ นิสฺสาย รูปารมฺมณา จกฺขุสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, จกฺขุํ เปตํ จกฺขายตนํ เปตํ จกฺขุธาตุ เปสา จกฺขุนฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ เนตฺตํ เปตํ นยนํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส – อิทํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํฯ

๖๐๐. กตมํ ตํ รูปํ โสตายตนํ? ยํ โสตํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, เยน โสเตน อนิทสฺสเนน สปฺปฏิเฆน สทฺทํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ สุณิ วา สุณาติ วา สุณิสฺสติ วา สุเณ วา, โสตํ เปตํ โส

ตายตนํ เปตํ โสตธาตุ เปสา โสตินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอ ริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ โสตายตนํฯ

๖๐๑. กตมํ ตํ รูปํ โสตายตนํ? ยํ โสตํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิ โฆ, ยมฺหิ โสตมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ สทฺโท อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, โสตํ เปตํ โสตายตนํ เปตํ โสตธาตุ เปสา โสตินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ โสตายตนํฯ

๖๐๒. กตมํ ตํ รูปํ โสตายตนํ? ยํ โสตํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ โสตํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ สทฺทมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, โสตํ เปตํ โสตายตนํ เปตํ โสตธาตุ เปสา โสตินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ โสตายตนํฯ

๖๐๓. กตมํ ตํ รูปํ โสตายตนํ? ยํ โสตํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ โสตํ นิสฺสาย สทฺทํ อารพฺภ โสตสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา… เป…. ยํ โสตํ นิสฺสาย สทฺทํ อารพฺภ โสตสมฺผสฺสชา เวทนา…เป…. สญฺญา…เป…. เจตนา…เป…. โสต วิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป…. ยํ โสตํ นิสฺสาย สทฺทารมฺมโณ โสตสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป…. ยํ โสตํ นิสฺสาย สทฺทารมฺมณา โสตสมฺผสฺสชา เวทนา…เป…. สญฺญา…เป…. เจตนา…เป…. โสตวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, โสตํ เปตํ โสตายตนํ เปตํ โสตธาตุ เปสา โสตินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ โสตายตนํฯ

๖๐๔. กตมํ ตํ รูปํ ฆานายตนํ? ยํ ฆานํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, เยน ฆาเนน อนิทสฺสเนน สปฺปฏิเฆน คนฺธํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ ฆายิ วา ฆายติ วา ฆายิสฺสติ วา ฆาเย วา, ฆานํ เปตํ ฆานายตนํ เปตํ ฆานธาตุ เปสา ฆานินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ ฆานายตนํฯ

๖๐๕. กตมํ ตํ รูปํ ฆานายตนํ? ยํ ฆานํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยมฺหิ ฆานมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ คนฺโธ อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, ฆานํ เปตํ ฆานายตนํ เปตํ ฆานธาตุ เปสา ฆานินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ ฆานายตนํฯ

๖๐๖. กตมํ ตํ รูปํ ฆานายตนํ? ยํ ฆานํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ ฆานํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ คนฺธมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, ฆานํ เปตํ ฆานายตนํ เปตํ ฆานธาตุ เปสา ฆานินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโมเปโส — อิทํ ตํ รูปํ ฆานายตนํฯ

๖๐๗. กตมํ ตํ รูปํ ฆานายตนํ? ยํ ฆานํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ ฆานํ นิสฺสาย คนฺธํ อารพฺภ ฆานสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ ฆานํ นิสฺสาย คนฺธํ อารพฺภ ฆานสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ ฆานํ นิสฺสาย คนฺธารมฺมโณ ฆานสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ ฆานํ นิสฺสาย คนฺธารมฺมณา ฆานสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, ฆานํ เปตํ ฆานายตนํ เปตํ ฆานธาตุ เปสา ฆานินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ ฆานายตนํฯ

๖๐๘. กตมํ ตํ รูปํ ชิวฺหายตนํ? ยา ชิวฺหา จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยาย ชิวฺหาย อนิทสฺสนาย สปฺปฏิฆาย รสํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ สายิ วา สายติ วา สายิสฺสติ วา สาเย วา, ชิวฺหา เปสา ชิวฺหายตนํ เปตํ ชิวฺหาธาตุ เปสา ชิวฺหินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ ชิวฺหายตนํฯ

๖๐๙. กตมํ ตํ รูปํ ชิวฺหายตนํ? ยา ชิวฺหา จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยาย ชิวฺหาย อนิทสฺสนาย สปฺปฏิฆาย รโส อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, ชิวฺหา เปสา ชิวฺหายตนํ เปตํ ชิวฺหาธาตุ เปสา ชิวฺหินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ ชิวฺหายตนํฯ

๖๑๐. กตมํ ตํ รูปํ ชิวฺหายตนํ? ยา ชิวฺหา จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยา ชิวฺหา อนิทสฺสนา สปฺปฏิฆา รสมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, ชิวฺหา เปสา ชิวฺหายตนํ เปตํ ชิวฺหาธาตุ เปสา ชิวฺหินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ ชิวฺหายตนํฯ

๖๑๑. กตมํ ตํ รูปํ ชิวฺหายตนํ? ยา ชิวฺหา จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ ชิวฺหํ นิสฺสาย รสํ อารพฺภ ชิวฺหาสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ ชิวฺหํ นิสฺสาย รสํ อารพฺภ ชิวฺหาสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ ชิวฺหํ นิสฺสาย รสารมฺมโณ ชิวฺหาสมฺผสฺโส

อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ ชิวฺหํ นิสฺสาย รสารมฺมณา ชิวฺหาสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, ชิวฺหา เปสา ชิวฺหายตนํ เปตํ ชิวฺหาธาตุ เปสา ชิวฺหินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ ชิวฺหายตนํฯ

๖๑๒. กตมํ ตํ รูปํ กายายตนํ? โย กาโย จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, เยน กาเยน อนิทสฺสเนน สปฺปฏิเฆน โผฏฺฐพฺพํ อนิทสฺสนสปฺปฏิฆํ ผุสิ วา ผุสติ วา ผุสิสฺสติ วา ผุเส วา, กาโย เปโส กายายตนํ เปตํ กายธาตุ เปสา กายินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ กายายตนํฯ

๖๑๓. กตมํ ตํ รูปํ กายายตนํ? โย กาโย จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยมฺหิ กายมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ โผฏฺฐพฺโพ อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, กาโย เปโส กายายตนํ เปตํ กายธาตุ เปสา กายินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ กายายตนํฯ

๖๑๔. กตมํ ตํ รูปํ กายายตนํ? โย กาโย จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, โย กาโย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ โผฏฺฐพฺพมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, กาโย เปโส กายายตนํ เปตํ กายธาตุ เปสา กายินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ กายายตนํฯ

๖๑๕. กตมํ ตํ รูปํ กายายตนํ? โย กาโย จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท อตฺตภาวปริยาปนฺโน อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ กายํ นิสฺสาย โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ กายสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ กายํ นิสฺสาย โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ กายสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... กายวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ กายํ นิสฺสาย โผฏฺฐพฺพารมฺมโณ กายสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ กายํ นิสฺสาย โผฏฺฐพฺพารมฺมณา กายสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... กายวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, กาโย เปโส กายายตนํ เปตํ กายธาตุ เปสา กายินฺทฺริยํ เปตํ โลโก เปโส ทฺวารา เปสา สมุทฺโท เปโส ปณฺฑรํ เปตํ เขตฺตํ เปตํ วตฺถุํ เปตํ โอริมํ ตีรํ เปตํ สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ กายายตนํฯ

๖๑๖. กตมํ ตํ รูปํ รูปายตนํ? ยํ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ กาฬกํ มญฺชิฏฺฐกํ [มญฺเชฏฺฐกํ (สี. สฺยา.)] หริ หริวณฺณํ อมฺพงฺกุรวณฺณํ ทีฆํ รสฺสํ อณุํ ถูลํ วฏฺฏํ ปริมณฺฑลํ จตุรํสํ [จตุรสฺสํ (สี. ก.)] ฉฬํสํ อฏฺฐํสํ โสฬสํสํ นินฺนํ ถลํ ฉายา อาตโป อาโลโก อนฺธกาโร อพฺภา มหิกา ธูโม รโช จนฺทมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา สูริยมณฺฑลสฺส [สุริยมณฺฑลสฺส (สี. สฺยา.)] วณฺณนิภา ตารกรูปานํ วณฺณนิภา อาทาสมณฺฑลสฺส

วณฺณนิภา มณิสงฺขมุตฺตาเวฬุริยสฺส วณฺณนิภา ชาตรูปรชตสฺส วณฺณนิภา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ, ยํ รูปํ สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ จกฺขุนา อนิทสฺสเนน สปฺปฏิเฆน ปสฺสิ วา ปสฺสติ วา ปสฺสิสฺสติ วา ปสฺเส วา, รูปํ เปตํ รูปายตนํ เปตํ รูปธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รูปายตนํฯ

๖๑๗. กตมํ ตํ รูปํ รูปายตนํ? ยํ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ กาฬกํ มญฺชิฏฺฐกํ หริ หริวณฺณํ อมฺพงฺกุรวณฺณํ ทีฆํ รสฺสํ อณุํ ถูลํ วฏฺฏํ ปริมณฺฑลํ จตุรํสํ ฉฬํสํ อฏฺฐํสํ โสฬสํสํ นินฺนํ ถลํ ฉายา อาตโป อาโลโก อนฺธกาโร อพฺภา มหิกา ธูโม รโช จนฺทมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา สูริยมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา ตารกรูปานํ วณฺณนิภา อาทาสมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา มณิสงฺขมุตฺตาเวฬุริยสฺส วณฺณนิภา ชาตรูปรชตสฺส วณฺณนิภา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ, ยมฺหิ รูปมฺหิ สนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ จกฺขุํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, รูปํ เปตํ รูปายตนํ เปตํ รูปธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รูปายตนํฯ

๖๑๘. กตมํ ตํ รูปํ รูปายตนํ? ยํ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ กาฬกํ มญฺชิฏฺฐกํ หริ หริวณฺณํ อมฺพงฺกุรวณฺณํ ทีฆํ รสฺสํ อณุํ ถูลํ วฏฺฏํ ปริมณฺฑลํ จตุรํสํ ฉฬํสํ อฏฺฐํสํ โสฬสํสํ นินฺนํ ถลํ ฉายา อาตโป อาโลโก อนฺธกาโร อพฺภา มหิกา ธูโม รโช จนฺทมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา สูริยมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา ตารกรูปานํ วณฺณนิภา อาทาสมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา มณิสงฺขมุตฺตาเวฬุริยสฺส วณฺณนิภา ชาตรูปรชตสฺส วณฺณนิภา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ, ยํ รูปํ สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ จกฺขุมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, รูปํ เปตํ รูปายตนํ เปตํ รูปธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รูปายตนํฯ

๖๑๙. กตมํ ตํ รูปํ รูปายตนํ? ยํ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ นีลํ ปีตกํ โลหิตกํ โอทาตํ กาฬกํ มญฺชิฏฺฐกํ หริ หริวณฺณํ อมฺพงฺกุรวณฺณํ ทีฆํ รสฺสํ อณุํ ถูลํ วฏฺฏํ ปริมณฺฑลํ จตุรํสํ ฉฬํสํ อฏฺฐํสํ โสฬสํสํ นินฺนํ ถลํ ฉายา อาตโป อาโลโก อนฺธกาโร อพฺภา มหิกา ธูโม รโช จนฺทมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา สูริยมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา ตารกรูปานํ วณฺณนิภา อาทาสมณฺฑลสฺส วณฺณนิภา มณิสงฺขมุตฺตาเวฬุริยสฺส วณฺณนิภา ชาตรูปรชตสฺส วณฺณนิภา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา สนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ, ยํ รูปํ อารพฺภ จกฺขุํ นิสฺสาย จกฺขุสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ รูปํ อารพฺภ จกฺขุํ นิสฺสาย จกฺขุสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ รูปารมฺมโณ จกฺขุํ นิสฺสาย จกฺขุสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ รูปารมฺมณา จกฺขุํ นิสฺสาย จกฺขุสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... จกฺขุวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, รูปํ เปตํ รูปายตนํ เปตํ รูปธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รูปายตนํฯ

๖๒๐. กตมํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํ? โย สทฺโท จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ เภริสทฺโท มุทิงฺคสทฺโท สงฺขสทฺโท ปณวสทฺโท คีตสทฺโท วาทิตสทฺโท สมฺมสทฺโท ปาณิสทฺโท สตฺตานํ นิคฺโฆสสทฺโท ธาตูนํ สนฺนิฆาตสทฺ

โท วาตสทฺโท อุทกสทฺโท มนุสฺสสทฺโท อมนุสฺสสทฺโท, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ สทฺโท จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ สทฺทํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ โสเตน อนิทสฺสเนน สปฺปฏิเฆน สุณิ วา สุณาติ วา สุณิสฺสติ วา สุเณ วา, สทฺโท เปโส สทฺทายตนํ เปตํ สทฺทธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํฯ

๖๒๑. กตมํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํ? โย สทฺโท จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ เภริสทฺโท มุทิงฺคสทฺโท สงฺขสทฺโท ปณวสทฺโท คีตสทฺโท วาทิตสทฺโท สมฺมสทฺโท ปาณิสทฺโท สตฺตานํ นิคฺโฆสสทฺโท ธาตูนํ สนฺนิฆาตสทฺโท วาตสทฺโท อุทกสทฺโท มนุสฺสสทฺโท อมนุสฺสสทฺโท, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ สทฺโท จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยมฺหิ สทฺทมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ โสตํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, สทฺโท เปโส สทฺทายตนํ เปตํ สทฺทธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํฯ

๖๒๒. กตมํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํ? โย สทฺโท จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ เภริสทฺโท มุทิงฺคสทฺโท สงฺขสทฺโท ปณวสทฺโท คีตสทฺโท วาทิตสทฺโท สมฺมสทฺโท ปาณิสทฺโท สตฺตานํ นิคฺโฆสสทฺโท ธาตูนํ สนฺนิฆาตสทฺโท วาตสทฺโท อุทกสทฺโท มนุสฺสสทฺโท อมนุสฺสสทฺโท, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ สทฺโท จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, โย สทฺโท อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ โสตมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, สทฺโท เปโส สทฺทายตนํ เปตํ สทฺทธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํฯ

๖๒๓. กตมํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํ? โย สทฺโท จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ เภริสทฺโท มุทิงฺคสทฺโท สงฺขสทฺโท ปณวสทฺโท คีตสทฺโท วาทิตสทฺโท สมฺมสทฺโท ปาณิสทฺโท สตฺตานํ นิคฺโฆสสทฺโท ธาตูนํ สนฺนิฆาตสทฺโท วาตสทฺโท อุทกสทฺโท มนุสฺสสทฺโท อมนุสฺสสทฺโท, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ สทฺโท จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ สทฺทํ อารพฺภ โสตํ นิสฺสาย โสตสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ สทฺทํ อารพฺภ โสตํ นิสฺสาย โสตสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... โสตวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ สทฺทารมฺมโณ โสตํ นิสฺสาย โสตสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ สทฺทารมฺมณา โสตํ นิสฺสาย โสตสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... โสตวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, สทฺโท เปโส สทฺทายตนํ เปตํ สทฺทธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํฯ

๖๒๔. กตมํ ตํ รูปํ คนฺธายตนํ? โย คนฺโธ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ มูลคนฺโธ สารคนฺโธ ตจคนฺโธ ปตฺตคนฺโธ ปุปฺผคนฺโธ ผลคนฺโธ อามกคนฺโธ วิสฺสคนฺโธ สุคนฺโธ ทุคฺคนฺโธ , โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ คนฺโธ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ คนฺธํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ ฆาเนน อนิทสฺสเนน สปฺปฏิเฆน ฆายิ วา ฆายติ วา ฆายิสฺสติ วา ฆาเย วา, คนฺโธ เปโส คนฺธายตนํ เปตํ คนฺธธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ คนฺธายตนํฯ

๖๒๕. กตมํ ตํ รูปํ คนฺธายตนํ? โย คนฺโธ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ มูลคนฺโธ สารคนฺโธ ตจคนฺโธ ปตฺตคนฺโธ ปุปฺผคนฺโธ ผลคนฺโธ อามกคนฺโธ วิสฺสคนฺโธ สุคนฺโธ ทุคฺคนฺโธ, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ คนฺโธ

จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยมฺหิ คนฺธมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ฆานํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, คนฺโธ เปโส คนฺธายตนํ เปตํ คนฺธธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ คนฺธายตนํฯ

๖๒๖. กตมํ ตํ รูปํ คนฺธายตนํ? โย คนฺโธ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ มูลคนฺโธ สารคนฺโธ ตจคนฺโธ ปตฺตคนฺโธ ปุปฺผคนฺโธ ผลคนฺโธ อามกคนฺโธ วิสฺสคนฺโธ สุคนฺโธ ทุคฺคนฺโธ, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ คนฺโธ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, โย คนฺโธ อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ ฆานมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, คนฺโธ เปโส คนฺธายตนํ เปตํ คนฺธธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ คนฺธายตนํฯ

๖๒๗. กตมํ ตํ รูปํ คนฺธายตนํ? โย คนฺโธ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ มูลคนฺโธ สารคนฺโธ ตจคนฺโธ ปตฺตคนฺโธ ปุปฺผคนฺโธ ผลคนฺโธ อามกคนฺโธ วิสฺสคนฺโธ สุคนฺโธ ทุคฺคนฺโธ, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ คนฺโธ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ คนฺธํ อารพฺภ ฆานํ นิสฺสาย ฆานสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ คนฺธํ อารพฺภ ฆานํ นิสฺสาย ฆานสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ คนฺธารมฺมโณ ฆานํ นิสฺสาย ฆานสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ คนฺธารมฺมณา ฆานํ นิสฺสาย ฆานสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… ฆานวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, คนฺโธ เปโส คนฺธายตนํ เปตํ คนฺธธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ คนฺธายตนํฯ

๖๒๘. กตมํ ตํ รูปํ รสายตนํ? โย รโส จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ มูลรโส ขนฺธรโส ตจรโส ปตฺตรโส ปุปฺผรโส ผลรโส อมฺพิลํ มธุรํ ติตฺตกํ กฏุกํ โลณิกํ ขาริกํ ลมฺพิลํ [ลปิลกํ (สี.)] กสาโว สาทุ อสาทุ, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ รโส จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ รสํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ ชิวฺหาย อนิทสฺสนาย สปฺปฏิฆาย สายิ วา สายติ วา สายิสฺสติ วา สาเย วา, รโส เปโส รสายตนํ เปตํ รสธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รสายตนํฯ

๖๒๙. กตมํ ตํ รูปํ รสายตนํ? โย รโส จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ มูลรโส ขนฺธรโส ตจรโส ปตฺตรโส ปุปฺผรโส ผลรโส อมฺพิลํ มธุรํ ติตฺตกํ กฏุกํ โลณิกํ ขาริกํ ลมฺพิลํ กสาโว สาทุ อสาทุ, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ รโส จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยมฺหิ รสมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ชิวฺหา อนิทสฺสนา สปฺปฏิฆา ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, รโส เปโส รสายตนํ เปตํ รสธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รสายตนํฯ

๖๓๐. กตมํ ตํ รูปํ รสายตนํ? โย รโส จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ มูลรโส ขนฺธรโส ตจรโส ปตฺตรโส ปุปฺผรโส ผลรโส อมฺพิลํ มธุรํ ติตฺตกํ กฏุกํ โลณิกํ ขาริกํ ลมฺพิลํ กสาโว สาทุ อสาทุ, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ รโส จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, โย รโส อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ ชิวฺหาย อนิทสฺสนาย สปฺปฏิฆาย

ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, รโส เปโส รสายตนํ เปตํ รสธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รสายตนํฯ

๖๓๑. กตมํ ตํ รูปํ รสายตนํ? โย รโส จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ มูลรโส ขนฺธรโส ตจรโส ปตฺตรโส ปุปฺผรโส ผลรโส อมฺพิลํ มธุรํ ติตฺตกํ กฏุกํ โลณิกํ ขาริกํ ลมฺพิลํ กสาโว สาทุ อสาทุ, โย วา ปนญฺโญปิ อตฺถิ รโส จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ, ยํ รสํ อารพฺภ ชิวฺหํ นิสฺสาย ชิวฺหาสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ รสํ อารพฺภ ชิวฺหํ นิสฺสาย ชิวฺหาสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ รสารมฺมโณ ชิวฺหํ นิสฺสาย ชิวฺหาสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา...เป.... ยํ รสารมฺมณา ชิวฺหํ นิสฺสาย ชิวฺหาสมฺผสฺสชา เวทนา...เป.... สญฺญา...เป.... เจตนา...เป.... ชิวฺหาวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, รโส เปโส รสายตนํ เปตํ รสธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รสายตนํฯ

๖๓๒. กตมํ ตํ รูปํ อิตฺถินฺทฺริยํ? ยํ อิตฺถิยา อิตฺถิลิงฺคํ อิตฺถินิมิตฺตํ อิตฺถิกุตฺตํ อิตฺถากปฺโป อิตฺถตฺตํ อิตฺถิภาโว [อิตฺถิตฺตํ อิตฺถีภาโว (สฺยา.)] — อิทํ ตํ รูปํ อิตฺถินฺทฺริยํฯ

๖๓๓. กตมํ ตํ รูปํ ปุริสินฺทฺริยํ? ยํ ปุริสสฺส ปุริสลิงฺคํ ปุริสนิมิตฺตํ ปุริสกุตฺตํ ปุริสากปฺโป ปุริสตฺตํ ปุริสภาโว — อิทํ ตํ รูปํ ปุริสินฺทฺริยํฯ

๖๓๔. กตมํ ตํ รูปํ ชีวิตินฺทฺริยํ? โย เตสํ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ ชีวิตินฺทฺริยํฯ

๖๓๕. กตมํ ตํ รูปํ กายวิญฺญตฺติ? ยา กุสลจิตฺตสฺส วา อกุสลจิตฺตสฺส วา อพฺยากตจิตฺตสฺส วา อภิกฺกมนฺตสฺส วา ปฏิกฺกมนฺตสฺส วา อาโลเกนฺตสฺส วา วิโลเกนฺตสฺส วา สมิญฺเชนฺตสฺส วา ปสาเรนฺตสฺส วา กายสฺส ถมฺภนา สนฺถมฺภนา สนฺถมฺภิตตฺตํ วิญฺญตฺติ วิญฺญาปนา วิญฺญาปิตตฺตํ — อิทํ ตํ รูปํ กายวิญฺญตฺติฯ

๖๓๖. กตมํ ตํ รูปํ วจีวิญฺญตฺติ? ยา กุสลจิตฺตสฺส วา อกุสลจิตฺตสฺส วา อพฺยากตจิตฺตสฺส วา วาจา คิรา พฺยปฺปโถ อุทีรณํ โฆโส โฆสกมฺมํ วาจา วจีเภโท — อยํ วุจฺจติ วาจาฯ ยา ตาย วาจาย วิญฺญตฺติ วิญฺญาปนา วิญฺญาปิตตฺตํ — อิทํ ตํ รูปํ วจีวิญฺญตฺติฯ

๖๓๗. กตมํ ตํ รูปํ อากาสธาตุ? โย อากาโส อากาสคตํ อฆํ อฆคตํ วิวโร วิวรคตํ อสมฺผุฏฺฐํ จตูหิ มหาภูเตหิ — อิทํ ตํ รูปํ อากาสธาตุฯ

๖๓๘. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส ลหุตา? ยา รูปสฺส ลหุตา ลหุปริณามตา อทนฺธนตา อวิตฺถนตา — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส ลหุตาฯ

๖๓๙. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส มุทุตา? ยา รูปสฺส มุทุตา มทฺทวตา อกกฺขฬตา อกถินตา — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส มุทุตาฯ

๖๔๐. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส กมฺมญฺญตา? ยา รูปสฺส กมฺมญฺญตา กมฺมญฺญตฺตํ กมฺมญฺญภาโว — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส กมฺมญฺญตาฯ

๖๔๑. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส อุปจโย? โย อายตนานํ อาจโย, โส รูปสฺส อุปจโย — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส อุปจโยฯ

๖๔๒. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส สนฺตติ? โย รูปสฺส อุปจโย, สา รูปสฺส สนฺตติ — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส สนฺตติฯ

๖๔๓. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส ชรตา? ยา รูปสฺส ชรา ชีรณตา ขณฺฑิจฺจํ ปาลิจฺจํ วลิตฺตจตา อายุโน สํหานิ อินฺทฺริยานํ ปริปาโก — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส ชรตาฯ

๖๔๔. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส อนิจฺจตา? โย รูปสฺส ขโย วโย เภโท ปริเภโท อนิจฺจตา อนฺตรธานํ — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส อนิจฺจตาฯ

๖๔๕. กตมํ ตํ รูปํ กพฬีกาโร อาหาโร? โอทโน กุมฺมาโส สตฺตุ มจฺโฉ มํสํ ขีรํ ทธิ สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ ยมฺหิ ยมฺหิ ชนปเท เตสํ เตสํ สตฺตานํ มุขาสิยํ ทนฺตวิขาทนํ คลชฺโฌหรณียํ กุจฺฉิวิตฺถมฺภนํ, ยาย โอชาย สตฺตา ยาเปนฺติ — อิทํ ตํ รูปํ กพฬีกาโร อาหาโรฯ

อิทํ ตํ รูปํ อุปาทาฯ

อุปาทาภาชนียํฯ

รูปกณฺฑํ ปฐมภาณวาโรฯ

๖๔๖. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา? โผฏฺฐพฺพายตนํ, อาโปธาตุฯ

๖๔๗. กตมํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํ? ปถวีธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ กกฺขฬํ มุทุกํ สณฺหํ ผรุสํ สุขสมฺผสฺสํ ทุกฺขสมฺผสฺสํ ครุกํ ลหุกํ, ยํ โผฏฺฐพฺพํ อนิทสฺสนํ สปฺปฏิฆํ กาเยน อนิทสฺสเนน สปฺปฏิเฆน ผุสิ วา ผุสติ วา ผุสิสฺสติ วา ผุเส วา โผฏฺฐพฺโพ เปโส โผฏฺฐพฺพายตนํ เปตํ โผฏฺฐพฺพธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๖๔๘. กตมํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํ? ปถวีธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ กกฺขฬํ มุทุกํ สณฺหํ ผรุสํ สุขสมฺผสฺสํ ทุกฺขสมฺผสฺสํ ครุกํ ลหุกํ, ยมฺหิ โผฏฺฐพฺพมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ กาโย อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, โผฏฺฐพฺโพ เปโส โผฏฺฐพฺพายตนํ เปตํ โผฏฺฐพฺพธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๖๔๙. กตมํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํ? ปถวีธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ กกฺขฬํ มุทุกํ สณฺหํ ผรุสํ สุขสมฺผสฺสํ ทุกฺขสมฺผสฺสํ ครุกํ ลหุกํ, โย โผฏฺฐพฺโพ อนิทสฺสโน สปฺปฏิโฆ กายมฺหิ อนิทสฺสนมฺหิ สปฺปฏิฆมฺหิ ปฏิหญฺญิ วา ปฏิหญฺญติ วา ปฏิหญฺญิสฺสติ วา ปฏิหญฺเญ วา, โผฏฺฐพฺโพ เปโส โผฏฺฐพฺพายตนํ เปตํ โผฏฺฐพฺพธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๖๕๐. กตมํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํ? ปถวีธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ กกฺขฬํ มุทุกํ สณฺหํ ผรุสํ สุขสมฺผสฺสํ ทุกฺขสมฺผสฺสํ ครุกํ ลหุกํ, ยํ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ กายํ นิสฺสาย กายสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ โผฏฺฐพฺพํ อารพฺภ กายํ นิสฺสาย กายสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… กายวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ โผฏฺฐพฺพารมฺมโณ กายํ นิสฺสาย กายสมฺผสฺโส อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา…เป.… ยํ โผฏฺฐพฺพารมฺมณา กายํ นิสฺสาย กายสมฺผสฺสชา เวทนา…เป.… สญฺญา…เป.… เจตนา…เป.… กายวิญฺญาณํ อุปฺปชฺชิ วา อุปฺปชฺชติ วา อุปฺปชฺชิสฺสติ วา อุปฺปชฺเช วา, โผฏฺฐพฺโพ เปโส โผฏฺฐพฺพายตนํ เปตํ โผฏฺฐพฺพธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๖๕๑. กตมํ ตํ รูปํ อาโปธาตุ? ยํ อาโป อาโปคตํ สิเนโห สิเนหคตํ พนฺธนตฺตํ รูปสฺส — อิทํ ตํ รูปํ อาโปธาตุฯ

อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทาฯ

๖๕๒. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ? จกฺขายตนํ โสตายตนํ ฆานายตนํ ชิวฺหายตนํ กายายตนํ อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํฯ

๖๕๓. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํฯ

๖๕๔. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ? จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๖๕๕. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา, รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๖๕๖. กตมํ ตํ รูปํ สนิทสฺสนํ? รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ สนิทสฺสนํฯ

๖๕๗. กตมํ ตํ รูปํ อนิทสฺสนํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนิทสฺสนํฯ

๖๕๘. กตมํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ? จกฺขายตนํ โสตายตนํ ฆานายตนํ ชิวฺหายตนํ กายายตนํ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํฯ

๖๕๙. กตมํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํฯ

๖๖๐. กตมํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ? จกฺขุนฺทฺริยํ โสตินฺทฺริยํ ฆานินฺทฺริยํ ชิวฺหินฺทฺริยํ กายินฺทฺริยํ อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํฯ

๖๖๑. กตมํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํฯ

๖๖๒. กตมํ ตํ รูปํ มหาภูตํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ มหาภูตํฯ

๖๖๓. กตมํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น มหาภูตํฯ

๖๖๔. กตมํ ตํ รูปํ วิญฺญตฺติ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ — อิทํ ตํ รูปํ วิญฺญตฺติฯ

๖๖๕. กตมํ ตํ รูปํ น วิญฺญตฺติ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น วิญฺญตฺติฯ

๖๖๖. กตมํ ตํ รูปํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ จิตฺตสมุฏฺฐานํฯ

๖๖๗. กตมํ ตํ รูปํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น จิตฺตชํ น จิตฺตเหตุกํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํฯ

๖๖๘. กตมํ ตํ รูปํ จิตฺตสหภุ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ — อิทํ ตํ รูปํ จิตฺตสหภุฯ

๖๖๙. กตมํ ตํ รูปํ น จิตฺตสหภุ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น จิตฺตสหภุฯ

๖๗๐. กตมํ ตํ รูปํ จิตฺตานุปริวตฺติ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ — อิทํ ตํ รูปํ จิตฺตานุปริวตฺติฯ

๖๗๑. กตมํ ตํ รูปํ น จิตฺตานุปริวตฺติ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น จิตฺตานุปริวตฺติฯ

๖๗๒. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํฯ

๖๗๓. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํฯ

๖๗๔. กตมํ ตํ รูปํ โอฬาริกํ? จกฺขายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ โอฬาริกํฯ

๖๗๕. กตมํ ตํ รูปํ สุขุมํ? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ สุขุมํฯ

๖๗๖. กตมํ ตํ รูปํ ทูเร? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ ทูเรฯ

๖๗๗. กตมํ ตํ รูปํ สนฺติเก? จกฺขายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ สนฺติเกฯ

๖๗๘. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส วตฺถุ? จกฺขายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส วตฺถุฯ

๖๗๙. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุ? โสตายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ

๖๘๐. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย ...เป.... จกฺขุวิญฺญาณสฺส วตฺถุ? จกฺขายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วตฺถุฯ

๖๘๑. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุ? โสตายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

๖๘๒. กตมํ ตํ รูปํ โสตสมฺผสฺสสฺส...เป.... ฆานสมฺผสฺสสฺส...เป.... ชิวฺหาสมฺผสฺสสฺส...เป.... กายสมฺผสฺสสฺส วตฺถุ? กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ กายสมฺผสฺสสฺส วตฺถุฯ

๖๘๓. กตมํ ตํ รูปํ กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ

๖๘๔. กตมํ ตํ รูปํ กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... กายวิญฺญาณสฺส วตฺถุ? กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ กายวิญฺญาณสฺส วตฺถุฯ

๖๘๕. กตมํ ตํ รูปํ กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

๖๘๖. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํ? รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํฯ

๖๘๗. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํฯ

๖๘๘. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํ? รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํฯ

๖๘๙. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํฯ

๖๙๐. กตมํ ตํ รูปํ โสตสมฺผสฺสสฺส...เป.... ฆานสมฺผสฺสสฺส ...เป.... ชิวฺหาสมฺผสฺสสฺส...เป.... กายสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ กายสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํฯ

๖๙๑. กตมํ ตํ รูปํ กายสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ กายสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํฯ

๖๙๒. กตมํ ตํ รูปํ กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํฯ

๖๙๓. กตมํ ตํ รูปํ กายวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ กายวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํฯ

๖๙๔. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํฯ

๖๙๕. กตมํ ตํ รูปํ น จกฺขายตนํ? โสตายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น จกฺขายตนํฯ

๖๙๖. กตมํ ตํ รูปํ โสตายตนํ...เป.... ฆานายตนํ...เป.... ชิวฺหายตนํ...เป.... กายายตนํ? โย กาโย จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ กายายตนํฯ

๖๙๗. กตมํ ตํ รูปํ น กายายตนํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น กายายตนํฯ

๖๙๘. กตมํ ตํ รูปํ รูปายตนํ? ยํ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา...เป.... รูปธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ รูปายตนํฯ

๖๙๙. กตมํ ตํ รูปํ น รูปายตนํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น รูปายตนํฯ

๗๐๐. กตมํ ตํ รูปํ สทฺทายตนํ...เป.... คนฺธายตนํ ...เป.... รสายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ? ปถวีธาตุ...เป.... โผฏฺฐพฺพธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๗๐๑. กตมํ ตํ รูปํ น โผฏฺฐพฺพายตนํ ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๗๐๒. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุธาตุ? จกฺขายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุธาตุฯ

๗๐๓. กตมํ ตํ รูปํ น จกฺขุธาตุ? โสตายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น จกฺขุธาตุฯ

๗๐๔. กตมํ ตํ รูปํ โสตธาตุ...เป.... ฆานธาตุ...เป.... ชิวฺหาธาตุ...เป.... กายธาตุ? กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ กายธาตุฯ

๗๐๕. กตมํ ตํ รูปํ น กายธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น กายธาตุฯ

๗๐๖. กตมํ ตํ รูปํ รูปธาตุ? รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ รูปธาตุฯ

๗๐๗. กตมํ ตํ รูปํ น รูปธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น รูปธาตุฯ

๗๐๘. กตมํ ตํ รูปํ สทฺทธาตุ...เป.... คนฺธธาตุ...เป.... รสธาตุ...เป.... โผฏฺฐพฺพธาตุ? โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพธาตุฯ

๗๐๙. กตมํ ตํ รูปํ น โผฏฺฐพฺพธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น โผฏฺฐพฺพธาตุฯ

๗๑๐. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุนฺทฺริยํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุนฺทฺริยํฯ

๗๑๑. กตมํ ตํ รูปํ น จกฺขุนฺทฺริยํ? โสตายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น จกฺขุนฺทฺริยํฯ

๗๑๒. กตมํ ตํ รูปํ โสตินฺทฺริยํ...เป.... ฆานินฺทฺริยํ...เป.... ชิวฺหินฺทฺริยํ...เป.... กายินฺทฺริยํ? โย กาโย จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ กายินฺทฺริยํฯ

๗๑๓. กตมํ ตํ รูปํ น กายินฺทฺริยํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น กายินฺทฺริยํฯ

๗๑๔. กตมํ ตํ รูปํ อิตฺถินฺทฺริยํ? ยํ อิตฺถิยา อิตฺถิลิงฺคํ อิตฺถินิมิตฺตํ อิตฺถิกุตฺตํ อิตฺถากปฺโป อิตฺถตฺตํ อิตฺถิภาโว — อิทํ ตํ รูปํ อิตฺถินฺทฺริยํฯ

๗๑๕. กตมํ ตํ รูปํ น อิตฺถินฺทฺริยํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น อิตฺถินฺทฺริยํฯ

๗๑๖. กตมํ ตํ รูปํ ปุริสินฺทฺริยํ? ยํ ปุริสสฺส ปุริสลิงฺคํ ปุริสนิมิตฺตํ ปุริสกุตฺตํ ปุริสากปฺโป ปุริสตฺตํ ปุริสภาโว — อิทํ ตํ รูปํ ปุริสินฺทฺริยํฯ

๗๑๗. กตมํ ตํ รูปํ น ปุริสินฺทฺริยํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น ปุริสินฺทฺริยํฯ

๗๑๘. กตมํ ตํ รูปํ ชีวิตินฺทฺริยํ? โย เตสํ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ ชีวิตินฺทฺริยํฯ

๗๑๙. กตมํ ตํ รูปํ น ชีวิตินฺทฺริยํ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น ชีวิตินฺทฺริยํฯ

๗๒๐. กตมํ ตํ รูปํ กายวิญฺญตฺติ? ยา กุสลจิตฺตสฺส วา อกุสลจิตฺตสฺส วา อพฺยากตจิตฺตสฺส วา อภิกฺกมนฺตสฺส วา ปฏิกฺกมนฺตสฺส วา อาโลเกนฺตสฺส วา วิโลเกนฺตสฺส วา สมิญฺเชนฺตสฺส วา ปสาเรนฺตสฺส วา กายสฺส ถมฺภนา สนฺถมฺภนา สนฺถมฺภิตตฺตํ วิญฺญตฺติ วิญฺญาปนา วิญฺญาปิตตฺตํ — อิทํ ตํ รูปํ กายวิญฺญตฺติฯ

๗๒๑. กตมํ ตํ รูปํ น กายวิญฺญตฺติ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น กายวิญฺญตฺติฯ

๗๒๒. กตมํ ตํ รูปํ วจีวิญฺญตฺติ? ยา กุสลจิตฺตสฺส วา อกุสลจิตฺตสฺส วา อพฺยากตจิตฺตสฺส วา วาจา คิรา พฺยปฺปโถ อุทีรณํ โฆโส โฆสกมฺมํ วาจา วจีเภโท, อยํ วุจฺจติ วาจาฯ ยา ตาย วาจาย วิญฺญตฺติ วิญฺญาปนา วิญฺญาปิตตฺตํ — อิทํ ตํ รูปํ วจีวิญฺญตฺติฯ

๗๒๓. กตมํ ตํ รูปํ น วจีวิญฺญตฺติ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น วจีวิญฺญตฺติฯ

๗๒๔. กตมํ ตํ รูปํ อากาสธาตุ? โย อากาโส อากาสคตํ อฆํ อฆคตํ วิวโร วิวรคตํ อสมฺผุฏฺฐํ จตูหิ มหาภูเตหิ — อิทํ ตํ รูปํ อากาสธาตุฯ

๗๒๕. กตมํ ตํ รูปํ น อากาสธาตุ? จกฺขายตนํ ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น อากาสธาตุฯ

๗๒๖. กตมํ ตํ รูปํ อาโปธาตุ? ยํ อาโป อาโปคตํ สิเนโห สิเนหคตํ พนฺธนตฺตํ รูปสฺส — อิทํ ตํ รูปํ อาโปธาตุฯ

๗๒๗. กตมํ ตํ รูปํ น อาโปธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น อาโปธาตุฯ

๗๒๘. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส ลหุตา? ยา รูปสฺส ลหุตา ลหุปริณามตา อทนฺธนตา อวิตฺถนตา — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส ลหุตา ฯ

๗๒๙. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส น ลหุตา? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส น ลหุตาฯ

๗๓๐. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส มุทุตา? ยา รูปสฺส มุทุตา มทฺทวตา อกกฺขฬตา อกถินตา — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส มุทุตาฯ

๗๓๑. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส น มุทุตา? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส น มุทุตาฯ

๗๓๒. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส กมฺมญฺญตา? ยา รูปสฺส กมฺมญฺญตา กมฺมญฺญตฺตํ กมฺมญฺญภาโว — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส กมฺมญฺญตาฯ

๗๓๓. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส น กมฺมญฺญตา? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส น กมฺมญฺญตาฯ

๗๓๔. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส อุปจโย? โย อายตนานํ อาจโย, โส รูปสฺส อุปจโย — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส อุปจโยฯ

๗๓๕. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส น อุปจโย? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส น อุปจโยฯ

๗๓๖. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส สนฺตติ? โย รูปสฺส อุปจโย, สา รูปสฺส สนฺตติ — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส สนฺตติฯ

๗๓๗. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส น สนฺตติ? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส น สนฺตติฯ

๗๓๘. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส ชรตา? ยา รูปสฺส ชรา ชีรณตา ขณฺฑิจฺจํ ปาลิจฺจํ วลิตฺตจตา อายุโน สํหานิ อินฺทฺริยานํ ปริปาโก — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส ชรตาฯ

๗๓๙. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส น ชรตา? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส น ชรตาฯ

๗๔๐. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส อนิจฺจตา? โย รูปสฺส ขโย วโย เภโท ปริเภโท อนิจฺจตา อนฺตรธานํ — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส อนิจฺจตาฯ

๗๔๑. กตมํ ตํ รูปํ รูปสฺส น อนิจฺจตา? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ รูปสฺส น อนิจฺจตาฯ

๗๔๒. กตมํ ตํ รูปํ กพฬีกาโร อาหาโร? โอทโน กุมฺมาโส สตฺตุ มจฺโฉ มํสํ ขีรํ ทธิ สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ ยมฺหิ ยมฺหิ ชนปเท เตสํ เตสํ สตฺตานํ มุขาสิยํ ทนฺตวิขาทนํ คลชฺโฌหรณียํ กุจฺฉิวิตฺถมฺภนํ, ยาย โอชาย สตฺตา ยาเปนฺติ — อิทํ ตํ รูปํ กพฬีกาโร อาหาโรฯ

๗๔๓. กตมํ ตํ รูปํ น กพฬีกาโร อาหาโร? จกฺขายตนํ…เป.… รูปสฺส อนิจฺจตา — อิทํ ตํ รูปํ น กพฬีกาโร อาหาโรฯ

เอวํ ทุวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ทุกนิทฺเทโสฯ

ติกนิทฺเทโส

๗๔๔. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อุปาทา? จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อุปาทาฯ

๗๔๕. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อุปาทา? รูปายตนํ…เป.… กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อุปาทาฯ

๗๔๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ โน อุปาทา? โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ โน อุปาทาฯ

๗๔๗. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อุปาทิณฺณํ? จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อุปาทิณฺณํฯ

๗๔๘. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อุปาทิณฺณํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อุปาทิณฺณํฯ

๗๔๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อนุปาทิณฺณํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อนุปาทิณฺณํฯ

๗๕๐. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๗๕๑. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๗๕๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๗๕๓. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อนิทสฺสนํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อนิทสฺสนํฯ

๗๕๔. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ สนิทสฺสนํ? รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ สนิทสฺสนํฯ

๗๕๕. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อนิทสฺสนํ? สทฺทายตนํ ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อนิทสฺสนํฯ

๗๕๖. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ สปฺปฏิฆํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ สปฺปฏิฆํฯ

๗๕๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ สปฺปฏิฆํ? รูปายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ สปฺปฏิฆํฯ

๗๕๘. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อปฺปฏิฆํ? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อปฺปฏิฆํฯ

๗๕๙. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อินฺทฺริยํ? จกฺขุนฺทฺริยํ...เป.... กายินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ อินฺทฺริยํฯ

๗๖๐. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อินฺทฺริยํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อินฺทฺริยํฯ

๗๖๑. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น อินฺทฺริยํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น อินฺทฺริยํฯ

๗๖๒. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น มหาภูตํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น มหาภูตํฯ

๗๖๓. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ มหาภูตํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ มหาภูตํฯ

๗๖๔. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น มหาภูตํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น มหาภูตํฯ

๗๖๕. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น วิญฺญตฺติ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น วิญฺญตฺติ?

๗๖๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ วิญฺญตฺติ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ วิญฺญตฺติฯ

๗๖๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น วิญฺญตฺติ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น วิญฺญตฺติฯ

๗๖๘. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํฯ

๗๖๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จิตฺตสมุฏฺฐานํฯ

๗๗๐. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น จิตฺตชํ น จิตฺตเหตุกํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จิตฺตสมุฏฺฐานํฯ

๗๗๑. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จิตฺตสหภุ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จิตฺตสหภุฯ

๗๗๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จิตฺตสหภุ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จิตฺตสหภุฯ

๗๗๓. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จิตฺตสหภุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จิตฺตสหภุ?

๗๗๔. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จิตฺตานุปริวตฺติ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จิตฺตานุปริวตฺติฯ

๗๗๕. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จิตฺตานุปริวตฺติ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จิตฺตานุปริวตฺติฯ

๗๗๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จิตฺตานุปริวตฺติ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จิตฺตานุปริวตฺติฯ

๗๗๗. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ โอฬาริกํ? จกฺขายตนํ ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ โอฬาริกํฯ

๗๗๘. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ โอฬาริกํ? รูปายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ โอฬาริกํฯ

๗๗๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ สุขุมํ? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ สุขุมํฯ

๗๘๐. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ สนฺติเก? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ สนฺติเกฯ

๗๘๑. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ ทูเร? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ ทูเรฯ

๗๘๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ สนฺติเก? รูปายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ สนฺติเกฯ

๗๘๓. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ

๗๘๔. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส วตฺถุ? จกฺขายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส วตฺถุฯ

๗๘๕. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุ? โสตายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ

๗๘๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

๗๘๗. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วตฺถุ? จกฺขายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส วตฺถุฯ

๗๘๘. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุ? โสตายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น วตฺถุ?

๗๘๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ โสตสมฺผสฺสสฺส...เป.... ฆานสมฺผสฺสสฺส...เป.... ชิวฺหาสมฺผสฺสสฺส...เป.... กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ

๗๙๐. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายสมฺผสฺสสฺส วตฺถุ? กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายสมฺผสฺสสฺส วตฺถุฯ

๗๙๑. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุ? จกฺขายตนํ...เป.... ชิวฺหายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายสมฺผสฺสสฺส น วตฺถุฯ

๗๙๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

๗๙๓. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส วตฺถุ? กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส วตฺถุฯ

๗๙๔. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุ? จกฺขายตนํ...เป.... ชิวฺหายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส น วตฺถุฯ

๗๙๕. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํฯ

๗๙๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํ? รูปายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํฯ

๗๙๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํ? สทฺทายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํฯ

๗๙๘. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... จกฺขุวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํฯ

๗๙๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํ? รูปายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํฯ

๘๐๐. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํ? สทฺทายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ จกฺขุวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํฯ

๘๐๑. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ โสตสมฺผสฺสสฺส...เป.... ฆานสมฺผสฺสสฺส...เป.... ชิวฺหาสมฺผสฺสสฺส...เป.... กายสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํฯ

๘๐๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายสมฺผสฺสสฺส อารมฺมณํฯ

๘๐๓. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายสมฺผสฺสสฺส น อารมฺมณํฯ

๘๐๔. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายสมฺผสฺสชาย เวทนาย...เป.... สญฺญาย...เป.... เจตนาย...เป.... กายวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํฯ

๘๐๕. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายวิญฺญาณสฺส อารมฺมณํฯ

๘๐๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายวิญฺญาณสฺส น อารมฺมณํฯ

๘๐๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จกฺขายตนํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จกฺขายตนํฯ

๘๐๘. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขายตนํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขายตนํฯ

๘๐๙. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จกฺขายตนํ? โสตายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จกฺขายตนํฯ

๘๑๐. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น โสตายตนํ...เป.... น ฆานายตนํ...เป.... น ชิวฺหายตนํ...เป.... น กายายตนํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น กายายตนํฯ

๘๑๑. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายายตนํ? โย กาโย จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายายตนํฯ

๘๑๒. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กายายตนํ? จกฺขายตนํ...เป.... ชิวฺหายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กายายตนํฯ

๘๑๓. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น รูปายตนํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น รูปายตนํฯ

๘๑๔. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปายตนํ? ยํ รูปํ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย วณฺณนิภา...เป.... รูปธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปายตนํฯ

๘๑๕. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น รูปายตนํ? สทฺทายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น รูปายตนํฯ

๘๑๖. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น สทฺทายตนํ...เป.... น คนฺธายตนํ...เป.... น รสายตนํ...เป.... น โผฏฺฐพฺพายตนํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๘๑๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ โผฏฺฐพฺพายตนํ? ปถวีธาตุ...เป.... โผฏฺฐพฺพธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๘๑๘. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น โผฏฺฐพฺพายตนํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๘๑๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จกฺขุธาตุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จกฺขุธาตุฯ

๘๒๐. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุธาตุ? จกฺขายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุธาตุฯ

๘๒๑. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จกฺขุธาตุ? โสตายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จกฺขุธาตุฯ

๘๒๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น โสตธาตุ...เป.... น ฆานธาตุ...เป.... น ชิวฺหาธาตุ...เป.... น กายธาตุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น กายธาตุฯ

๘๒๓. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายธาตุ? กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายธาตุฯ

๘๒๔. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กายธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... ชิวฺหายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กายธาตุฯ

๘๒๕. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น รูปธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น รูปธาตุฯ

๘๒๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปธาตุ? รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปธาตุฯ

๘๒๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น รูปธาตุ? สทฺทายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น รูปธาตุฯ

๘๒๘. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น สทฺทธาตุ...เป.... น คนฺธธาตุ...เป.... น รสธาตุ ...เป.... น โผฏฺฐพฺพธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น โผฏฺฐพฺพธาตุฯ

๘๒๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ โผฏฺฐพฺพธาตุ? โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ โผฏฺฐพฺพธาตุฯ

๘๓๐. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น โผฏฺฐพฺพธาตุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น โผฏฺฐพฺพธาตุฯ

๘๓๑. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จกฺขุนฺทฺริยํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น จกฺขุนฺทฺริยํฯ

๘๓๒. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุนฺทฺริยํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโมเปโส — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ จกฺขุนฺทฺริยํฯ

๘๓๓. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จกฺขุนฺทฺริยํ? โสตายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น จกฺขุนฺทฺริยํฯ

๘๓๔. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น โสตินฺทฺริยํ...เป.... น ฆานินฺทฺริยํ...เป.... น ชิวฺหินฺทฺริยํ...เป.... น กายินฺทฺริยํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น กายินฺทฺริยํฯ

๘๓๕. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายินฺทฺริยํ? โย กาโย จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโมเปโส — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ กายินฺทฺริยํฯ

๘๓๖. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กายินฺทฺริยํ? จกฺขายตนํ…เป.… ชิวฺหายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กายินฺทฺริยํฯ

๘๓๗. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น อิตฺถินฺทฺริยํ? จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น อิตฺถินฺทฺริยํ ฯ

๘๓๘. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อิตฺถินฺทฺริยํ? ยํ อิตฺถิยา อิตฺถิลิงฺคํ อิตฺถินิมิตฺตํ อิตฺถิกุตฺตํ อิตฺถากปฺโป อิตฺถตฺตํ อิตฺถิภาโว — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อิตฺถินฺทฺริยํฯ

๘๓๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น อิตฺถินฺทฺริยํ? รูปายตนํ…เป.… กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น อิตฺถินฺทฺริยํ ฯ

๘๔๐. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น ปุริสินฺทฺริยํ? จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น ปุริสินฺทฺริยํ ฯ

๘๔๑. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ ปุริสินฺทฺริยํ? ยํ ปุริสสฺส ปุริสลิงฺคํ ปุริสนิมิตฺตํ ปุริสกุตฺตํ ปุริสากปฺโป ปุริสตฺตํ ปุริสภาโว — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ ปุริสินฺทฺริยํฯ

๘๔๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น ปุริสินฺทฺริยํ? รูปายตนํ…เป.… กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น ปุริสินฺทฺริยํฯ

๘๔๓. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น ชีวิตินฺทฺริยํ? จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น ชีวิตินฺทฺริยํ ฯ

๘๔๔. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ ชีวิตินฺทฺริยํ? โย เตสํ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ ชีวิตินฺทฺริยํฯ

๘๔๕. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น ชีวิตินฺทฺริยํ? รูปายตนํ…เป.… กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น ชีวิตินฺทฺริยํ ฯ

๘๔๖. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กายวิญฺญตฺติ? จกฺขายตนํ…เป.… กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กายวิญฺญตฺติฯ

๘๔๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายวิญฺญตฺติ? ยา กุสลจิตฺตสฺส วา อกุสลจิตฺตสฺส วา อพฺยากตจิตฺตสฺส วา อภิกฺกมนฺตสฺส วา ปฏิกฺกมนฺตสฺส วา อาโลเกนฺตสฺส วา วิโลเกนฺตสฺส วา สมิญฺเชนฺตสฺส วา ปสาเรนฺตสฺส วา กายสฺส ถมฺภนา สนฺถมฺภนา สนฺถมฺภิตตฺตํ วิญฺญตฺติ วิญฺญาปนา วิญฺญาปิตตฺตํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ กายวิญฺญตฺติฯ

๘๔๘. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น กายวิญฺญตฺติ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น กาย วิญฺญตฺติฯ

๘๔๙. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น วจีวิญฺญตฺติ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น วจีวิญฺญตฺติ ฯ

๘๕๐. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ วจีวิญฺญตฺติ? ยา กุสลจิตฺตสฺส วา อกุสลจิตฺตสฺส วา อพฺยากตจิตฺตสฺส วา วาจา คิรา พฺยปฺปโถ อุทีรณํ โฆโส โฆสกมฺมํ วาจา วจีเภโท, อยํ วุจฺจติ วาจาฯ ยา ตาย วาจาย วิญฺญตฺติ วิญฺญาปนา วิญฺญาปิตตฺตํ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ วจีวิญฺญตฺติ ฯ

๘๕๑. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น วจีวิญฺญตฺติ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น วจีวิญฺญตฺติฯ

๘๕๒. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น อากาสธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น อากาสธาตุ ฯ

๘๕๓. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อากาสธาตุ? โย อากาโส อากาสคตํ อฆํ อฆคตํ วิวโร วิวรคตํ อสมฺผุฏฺฐํ จตูหิ มหาภูเตหิ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อากาสธาตุฯ

๘๕๔. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น อากาสธาตุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น อากาส ธาตุฯ

๘๕๕. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น อาโปธาตุ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น อาโปธาตุฯ

๘๕๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ อาโปธาตุ? ยํ อาโป อาโปคตํ สิเนโห สิเนหคตํ พนฺธนตฺตํ รูปสฺส — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ อาโปธาตุฯ

๘๕๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น อาโปธาตุ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น อาโปธาตุฯ

๘๕๘. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น ลหุตา? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น ลหุตาฯ

๘๕๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส ลหุตา? ยา รูปสฺส ลหุตา ลหุปริณามตา อทนฺธนตา อวิตฺถนตา — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส ลหุตาฯ

๘๖๐. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น ลหุตา? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น ลหุตาฯ

๘๖๑. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น มุทุตา? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น มุทุตาฯ

๘๖๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส มุทุตา? ยา รูปสฺส มุทุตา มทฺทวตา อกกฺขฬตา อกถินตา — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส มุทุตาฯ

๘๖๓. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น มุทุตา? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น มุทุตาฯ

๘๖๔. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น กมฺมญฺญตา? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น กมฺมญฺญตาฯ

๘๖๕. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส กมฺมญฺญตา? ยา รูปสฺส กมฺมญฺญตา กมฺมญฺญตฺตํ กมฺมญฺญภาโว — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส กมฺมญฺญตาฯ

๘๖๖. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น กมฺมญฺญตา? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น กมฺมญฺญตาฯ

๘๖๗. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น อุปจโย? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น อุปจโยฯ

๘๖๘. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส อุปจโย? โย อายตนานํ อาจโย, โส รูปสฺส อุปจโย — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส อุปจโยฯ

๘๖๙. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น อุปจโย? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น อุปจโยฯ

๘๗๐. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น สนฺตติ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น สนฺตติฯ

๘๗๑. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส สนฺตติ? โย รูปสฺส อุปจโย, สา รูปสฺส สนฺตติ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส สนฺตติฯ

๘๗๒. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น สนฺตติ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น สนฺตติฯ

๘๗๓. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น ชรตา? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น ชรตาฯ

๘๗๔. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส ชรตา? ยา รูปสฺส ชรา ชีรณตา ขณฺฑิจฺจํ ปาลิจฺจํ วลิตฺตจตา อายุโน สํหานิ อินฺทฺริยานํ ปริปาโก – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส ชรตาฯ

๘๗๕. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น ชรตา? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น ชรตาฯ

๘๗๖. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น อนิจฺจตา? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ รูปสฺส น อนิจฺจตาฯ

๘๗๗. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส อนิจฺจตา? โย รูปสฺส ขโย วโย เภโท ปริเภโท อนิจฺจตา อนฺตรธานํ – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส อนิจฺจตาฯ

๘๗๘. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น อนิจฺจตา? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ รูปสฺส น อนิจฺจตาฯ

๘๗๙. กตมํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กพฬีกาโร อาหาโร? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อชฺฌตฺติกํ น กพฬีกาโร อาหาโร ฯ

๘๘๐. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ กพฬีกาโร อาหาโร? โอทโน กุมฺมาโส สตฺตุ มจฺโฉ มํสํ ขีรํ ทธิ สปฺปิ นวนีตํ เตลํ มธุ ผาณิตํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ ยมฺหิ ยมฺหิ ชนปเท เตสํ เตสํ สตฺตานํ มุขาสิยํ ทนฺตวิขาทนํ คลชฺโฌหรณียํ กุจฺฉิวิตฺถมฺภนํ ยาย โอชาย สตฺตา ยาเปนฺติ — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ กพฬีกาโร อาหาโรฯ

๘๘๑. กตมํ ตํ รูปํ พาหิรํ น กพฬีกาโร อาหาโร? รูปายตนํ...เป.... รูปสฺส อนิจฺจตา — อิทํ ตํ รูปํ พาหิรํ น กพฬีกาโร อาหาโรฯ

เอวํ ติวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ติกนิทฺเทโสฯ

จตุกฺกํ

๘๘๒. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา อุปาทิณฺณํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ อากาสธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา อุปาทิณฺณํฯ

๘๘๓. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา อนุปาทิณฺณํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ อากาสธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา อนุปาทิณฺณํฯ

๘๘๔. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อุปาทิณฺณํ? กมฺมสฺส กตตฺตา โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อุปาทิณฺณํฯ

๘๘๕. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อนุปาทิณฺณํ? น กมฺมสฺส กตตฺตา โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อนุปาทิณฺณํฯ

๘๘๖. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา อุปาทิณฺณุปาทานิยํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ อากาสธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา อุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๘๘๗. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ อากาสธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา อนุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๘๘๘. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อุปาทิณฺณุปาทานิยํ? กมฺมสฺส กตตฺตา โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๘๘๙. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ? น กมฺมสฺส กตตฺตา โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อนุปาทิณฺณุปาทานิยํฯ

๘๙๐. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา สปฺปฏิฆํ? จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา สปฺปฏิฆํฯ

๘๙๑. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา อปฺปฏิฆํ? อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา อปฺปฏิฆํฯ

๘๙๒. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา สปฺปฏิฆํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา สปฺปฏิฆํฯ

๘๙๓. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อปฺปฏิฆํ? อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา อปฺปฏิฆํฯ

๘๙๔. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา โอฬาริกํ? จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา โอฬาริกํฯ

๘๙๕. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา สุขุมํ อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา สุขุมํฯ

๘๙๖. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา โอฬาริกํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา โอฬาริกํฯ

๘๙๗. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา สุขุมํ? อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา สุขุมํฯ

๘๙๘. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา ทูเร? อิตฺถินฺทฺริยํ…เป…. กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา ทูเรฯ

๘๙๙. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา สนฺติเก? จกฺขายตนํ…เป…. รสายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทา สนฺติเกฯ

๙๐๐. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา ทูเร? อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา ทูเรฯ

๙๐๑. กตมํ ตํ รูปํ โน อุปาทา สนฺติเก? โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ โน อุปาทา สนฺติเกฯ

๙๐๒. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ สนิทสฺสนํ? กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ สนิทสฺสนํฯ

๙๐๓. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ อนิทสฺสนํ? จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ อนิทสฺสนํฯ

๙๐๔. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ สนิทสฺสนํ? น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ สนิทสฺสนํฯ

๙๐๕. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ อนิทสฺสนํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา , ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ อนิทสฺสนํฯ

๙๐๖. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ สปฺปฏิฆํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ สปฺปฏิฆํฯ

๙๐๗. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ อปฺปฏิฆํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ อปฺปฏิฆํฯ

๙๐๘. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ สปฺปฏิฆํ? สทฺทายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ สปฺปฏิฆํฯ

๙๐๙. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ อปฺปฏิฆํ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ อปฺปฏิฆํฯ

๙๑๐. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ มหาภูตํ? กมฺมสฺส กตตฺตา โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ มหาภูตํ ฯ

๙๑๑. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ น มหาภูตํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ อากาสธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ น มหาภูตํฯ

๙๑๒. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ มหาภูตํ? น กมฺมสฺส กตตฺตา โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ มหาภูตํฯ

๙๑๓. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ น มหาภูตํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ อากาสธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ น มหาภูตํฯ

๙๑๔. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ โอฬาริกํ? จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ โอฬาริกํฯ

๙๑๕. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ สุขุมํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ สุขุมํฯ

๙๑๖. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ โอฬาริกํ? สทฺทายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ โอฬาริกํฯ

๙๑๗. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ สุขุมํ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ สุขุมํฯ

๙๑๘. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ ทูเร? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ ทูเรฯ

๙๑๙. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ สนฺติเก? จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณํ สนฺติเกฯ

๙๒๐. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ ทูเร? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ ทูเรฯ

๙๒๑. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ สนฺติเก? สทฺทายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณํ สนฺติเกฯ

๙๒๒. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ สนิทสฺสนํ? กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ สนิทสฺสนํฯ

๙๒๓. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ อนิทสฺสนํ? จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ, อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ อนิทสฺสนํฯ

๙๒๔. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ สนิทสฺสนํ? น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ สนิทสฺสนํฯ

๙๒๕. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ อนิทสฺสนํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ อนิทสฺสนํฯ

๙๒๖. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ สปฺปฏิฆํ? จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ สปฺปฏิฆํฯ

๙๒๗. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ อปฺปฏิฆํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ อปฺปฏิฆํฯ

๙๒๘. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ สปฺปฏิฆํ? สทฺทายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ สปฺปฏิฆํฯ

๙๒๙. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ อปฺปฏิฆํ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ อปฺปฏิฆํฯ

๙๓๐. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ มหาภูตํ? กมฺมสฺส กตตฺตา โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ มหาภูตํ ฯ

๙๓๑. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ น มหาภูตํ? จกฺขายตนํ…เป…. กายายตนํ อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ อากาสธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ น มหาภูตํฯ

๙๓๒. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ มหาภูตํ? น กมฺมสฺส กตตฺตา โผฏฺฐพฺพายตนํ อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ มหาภูตํฯ

๙๓๓. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ น มหาภูตํ? สทฺทายตนํ กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ

คนฺธายตนํ รสายตนํ อากาสธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ น มหาภูตํฯ

๙๓๔. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ โอฬาริกํ? จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ โอฬาริกํฯ

๙๓๕. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ สุขุมํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ สุขุมํฯ

๙๓๖. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ โอฬาริกํ? สทฺทายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ โอฬาริกํฯ

๙๓๗. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ สุขุมํ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ สุขุมํฯ

๙๓๘. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ ทูเร? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ ทูเรฯ

๙๓๙. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ สนฺติเก จกฺขายตนํ...เป.... กายายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทิณฺณุปาทานิยํ สนฺติเกฯ

๙๔๐. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ ทูเร? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส ชรตา รูปสฺส อนิจฺจตา, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ ทูเรฯ

๙๔๑. กตมํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ สนฺติเก? สทฺทายตนํ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา รูปายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ อนุปาทิณฺณุปาทานิยํ สนฺติเกฯ

๙๔๒. กตมํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ อินฺทฺริยํ? จกฺขุนฺทฺริยํ...เป.... กายินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ อินฺทฺริยํฯ

๙๔๓. กตมํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ น อินฺทฺริยํ? รูปายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ น อินฺทฺริยํฯ

๙๔๔. กตมํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ อินฺทฺริยํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ – อิทํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ อินฺทฺริยํฯ

๙๔๕. กตมํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ น อินฺทฺริยํ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ น อินฺทฺริยํฯ

๙๔๖. กตมํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ มหาภูตํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ มหาภูตํฯ

๙๔๗. กตมํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ น มหาภูตํ? จกฺขายตนํ...เป.... รสายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ สปฺปฏิฆํ น มหาภูตํฯ

๙๔๘. กตมํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ มหาภูตํ? อาโปธาตุ – อิทํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ มหาภูตํฯ

๙๔๙. กตมํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ น มหาภูตํ? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ อปฺปฏิฆํ น มหาภูตํ ฯ

๙๕๐. กตมํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ โอฬาริกํ? จกฺขุนฺทฺริยํ...เป.... กายินฺทฺริยํ – อิทํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ โอฬาริกํฯ

๙๕๑. กตมํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ สุขุมํ? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ – อิทํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ สุขุมํฯ

๙๕๒. กตมํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ โอฬาริกํ? รูปายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ โอฬาริกํฯ

๙๕๓. กตมํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ สุขุมํ? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ สุขุมํฯ

๙๕๔. กตมํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ ทูเร? อิตฺถินฺทฺริยํ ปุริสินฺทฺริยํ ชีวิตินฺทฺริยํ – อิทํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ ทูเรฯ

๙๕๕. กตมํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ สนฺติเก? จกฺขุนฺทฺริยํ...เป.... กายินฺทฺริยํ – อิทํ ตํ รูปํ อินฺทฺริยํ สนฺติเกฯ

๙๕๖. กตมํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ ทูเร? กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร – อิทํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ ทูเรฯ

๙๕๗. กตมํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ สนฺติเก? รูปายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ สนฺติเกฯ

๙๕๘. กตมํ ตํ รูปํ มหาภูตํ โอฬาริกํ? โผฏฺฐพฺพายตนํ – อิทํ ตํ รูปํ มหาภูตํ โอฬาริกํฯ

๙๕๙. กตมํ ตํ รูปํ มหาภูตํ สุขุมํ? อาโปธาตุ – อิทํ ตํ รูปํ มหาภูตํ สุขุมํฯ

๙๖๐. กตมํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ โอฬาริกํ? จกฺขายตนํ...เป.... รสายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ โอฬาริกํฯ

๙๖๑. กตมํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ สุขุมํ? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ สุขุมํฯ

๙๖๒. กตมํ ตํ รูปํ มหาภูตํ ทูเร? อาโปธาตุ — อิทํ ตํ รูปํ มหาภูตํ ทูเรฯ

๙๖๓. กตมํ ตํ รูปํ มหาภูตํ สนฺติเก? โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ มหาภูตํ สนฺติเกฯ

๙๖๔. กตมํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ ทูเร? อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ ทูเรฯ

๙๖๕. กตมํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ สนฺติเก? จกฺขายตนํ...เป.... รสายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ น มหาภูตํ สนฺติเกฯ

๙๖๖. รูปายตนํ ทิฏฺฐํ, สทฺทายตนํ สุตํ, คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ มุตํ, สพฺพํ รูปํ มนสา วิญฺญาตํ รูปํฯ

เอวํ จตุพฺพิเธน รูปสงฺคโหฯ

จตุกฺกํฯ

ปญฺจกํ

๙๖๗. กตมํ ตํ รูปํ ปถวีธาตุ? ยํ กกฺขฬํ ขรคตํ [ขริคตํ (ก.)] กกฺขฬตฺตํ กกฺขฬภาโว อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา อุปาทิณฺณํ วา อนุปาทิณฺณํ วา — อิทํ ตํ รูปํ ปถวีธาตุฯ

๙๖๘. กตมํ ตํ รูปํ อาโปธาตุ? ยํ อาโป อาโปคตํ สิเนโห สิเนหคตํ พนฺธนตฺตํ รูปสฺส อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา อุปาทิณฺณํ วา อนุปาทิณฺณํ วา — อิทํ ตํ รูปํ อาโปธาตุฯ

๙๖๙. กตมํ ตํ รูปํ เตโชธาตุ? ยํ เตโช เตโชคตํ อุสฺมา อุสฺมาคตํ อุสฺมํ อุสฺมคตํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา อุปาทิณฺณํ วา อนุปาทิณฺณํ วา — อิทํ ตํ รูปํ เตโชธาตุฯ

๙๗๐. กตมํ ตํ รูปํ วาโยธาตุ? ยํ วาโย วาโยคตํ ถมฺภิตตฺตํ รูปสฺส อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา อุปาทิณฺณํ วา อนุปาทิณฺณํ วา — อิทํ ตํ รูปํ วาโยธาตุฯ

๙๗๑. กตมํ ตํ รูปํ อุปาทา? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อุปาทาฯ

เอวํ ปญฺจวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ปญฺจกํฯ

ฉกฺกํ

๙๗๒. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, สทฺทายตนํ โสตวิญฺเญยฺยํ รูปํ, คนฺธายตนํ ฆานวิญฺเญยฺยํ รูปํ, รสายตนํ ชิวฺหาวิญฺเญยฺยํ รูปํ, โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺเญยฺยํ รูปํ, สพฺพํ รูปํ มโนวิญฺเญยฺยํ รูปํฯ

เอวํ ฉพฺพิเธน รูปสงฺคโหฯ

ฉกฺกํฯ

สตฺตกํ

๙๗๓. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, สทฺทายตนํ โสตวิญฺเญยฺยํ รูปํ, คนฺธายตนํ ฆานวิญฺเญยฺยํ รูปํ, รสายตนํ ชิวฺหาวิญฺเญยฺยํ รูปํ, โผฏฺฐพฺพายตนํ กายวิญฺเญยฺยํ รูปํ, รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ มโนธาตุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, สพฺพํ รูปํ มโนวิญฺญาณธาตุวิญฺเญยฺยํ รูปํฯ

เอวํ สตฺตวิเธน รูปสงฺคโหฯ

สตฺตกํฯ

อฏฺฐกํ

๙๗๔. รูปายตนํ จกฺขุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, สทฺทายตนํ โสตวิญฺเญยฺยํ รูปํ, คนฺธายตนํ ฆานวิญฺเญยฺยํ รูปํ, รสายตนํ ชิวฺหาวิญฺเญยฺยํ รูปํ, มนาปิโย โผฏฺฐพฺโพ สุขสมฺผสฺโส กายวิญฺเญยฺยํ รูปํ, อมนาปิโย โผฏฺฐพฺโพ ทุกฺขสมฺผสฺโส กายวิญฺเญยฺยํ รูปํ, รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ มโนธาตุวิญฺเญยฺยํ รูปํ, สพฺพํ รูปํ มโนวิญฺญาณธาตุวิญฺเญยฺยํ รูปํฯ

เอวํ อฏฺฐวิเธน รูปสงฺคโหฯ

อฏฺฐกํฯ

นวกํ

๙๗๕. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุนฺทฺริยํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุนฺทฺริยํ ฯ

๙๗๖. กตมํ ตํ รูปํ โสตินฺทฺริยํ...เป.... ฆานินฺทฺริยํ...เป.... ชิวฺหินฺทฺริยํ...เป.... กายินฺทฺริยํ ...เป.... อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... ปุริสินฺทฺริยํ...เป.... ชีวิตินฺทฺริยํ? โย เตสํ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ ชีวิตินฺทฺริยํฯ

๙๗๗. กตมํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ? รูปายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํฯ

เอวํ นววิเธน รูปสงฺคโหฯ

นวกํฯ

ทสกํ

๙๗๘. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขุนฺทฺริยํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขุนฺทฺริยํฯ

๙๗๙. กตมํ ตํ รูปํ โสตินฺทฺริยํ...เป.... ฆานินฺทฺริยํ...เป.... ชิวฺหินฺทฺริยํ...เป.... กายินฺทฺริยํ...เป.... อิตฺถินฺทฺริยํ...เป.... ปุริสินฺทฺริยํ...เป.... ชีวิตินฺทฺริยํ? โย เตสํ รูปีนํ ธมฺมานํ อายุ ฐิติ ยปนา ยาปนา อิริยนา วตฺตนา ปาลนา ชีวิตํ ชีวิตินฺทฺริยํ — อิทํ ตํ รูปํ ชีวิตินฺทฺริยํฯ

๙๘๐. กตมํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ สปฺปฏิฆํ? รูปายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิทํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ สปฺปฏิฆํฯ

๙๘๑. กตมํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ อปฺปฏิฆํ? กายวิญฺญตฺติ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ น อินฺทฺริยํ อปฺปฏิฆํฯ

เอวํ ทสวิเธน รูปสงฺคโหฯ

ทสกํฯ

เอกาทสกํ

๙๘๒. กตมํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํ? ยํ จกฺขุ จตุนฺนํ มหาภูตานํ อุปาทาย ปสาโท...เป.... สุญฺโญ คาโม เปโส — อิทํ ตํ รูปํ จกฺขายตนํ ฯ

๙๘๓. กตมํ ตํ รูปํ โสตายตนํ…เป.… ฆานายตนํ…เป.… ชิวฺหายตนํ…เป.… กายายตนํ…เป.… รูปายตนํ…เป.… สทฺทายตนํ…เป.… คนฺธายตนํ…เป.… รสายตนํ…เป.… โผฏฺฐพฺพายตนํ? ปถวีธาตุ…เป.… โผฏฺฐพฺพธาตุ เปสา — อิทํ ตํ รูปํ โผฏฺฐพฺพายตนํฯ

๙๘๔. กตมํ ตํ รูปํ อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมายตนปริยาปนฺนํ? อิตฺถินฺทฺริยํ…เป.… กพฬีกาโร อาหาโร — อิทํ ตํ รูปํ อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมายตนปริยาปนฺนํฯ

เอวํ เอกาทสวิเธน รูปสงฺคโหฯ

เอกาทสกํฯ

อฏฺฐมภาณวาโรฯ

รูปวิภตฺติฯ

รูปกณฺฑํ นิฏฺฐิตํฯ

๓. นิกฺเขปกณฺฑํ

ติกนิกฺเขปํ

๙๘๕. กตเม ธมฺมา กุสลา? ตีณิ กุสลมูลานิ — อโลโภ, อโทโส, อโมโห; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๙๘๖. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ตีณิ อกุสลมูลานิ — โลโภ, โทโส, โมโห; ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๙๘๗. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? กุสลากุสลานํ ธมฺมานํ วิปากา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ; เย จ ธมฺมา กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๙๘๘. กตเม ธมฺมา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา? สุขภูมิยํ กามาวจเร, รูปาวจเร, อปริยาปนฺเน, สุขํ เวทนํ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตาฯ

๙๘๙. กตเม ธมฺมา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา? ทุกฺขภูมิยํ กามาวจเร, ทุกฺขํ เวทนํ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ฯ

๙๙๐. กตเม ธมฺมา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา? อทุกฺขมสุขภูมิยํ กามาวจเร, รูปาวจเร, อรูปาวจเร, อปริยาปนฺเน, อทุกฺขมสุขํ เวทนํ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตาฯ

๙๙๑. กตเม ธมฺมา วิปากา? กุสลากุสลานํ ธมฺมานํ วิปากา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา วิปากาฯ

๙๙๒. กตเม ธมฺมา วิปากธมฺมธมฺมา? กุสลากุสลา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา วิปากธมฺมธมฺมาฯ

๙๙๓. กตเม ธมฺมา เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมา? เย จ ธมฺมา กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมาฯ

๙๙๔. กตเม ธมฺมา อุปาทิณฺณุปาทานิยา? สาสวา กุสลากุสลานํ ธมฺมานํ วิปากา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ยญฺจ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา – อิเม ธมฺมา อุปาทิณฺณุปาทานิยาฯ

๙๙๕. กตเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณุปาทานิยา? สาสวา กุสลากุสลา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; เย จ ธมฺมา กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา; ยญฺจ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา – อิเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณุปาทานิยาฯ

๙๙๖. กตเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณอนุปาทานิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณอนุปาทานิยาฯ

๙๙๗. กตเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกา? ตีณิ อกุสลมูลานิ – โลโภ, โทโส, โมโห; ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ – อิเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกาฯ

๙๙๘. กตเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกา? สาสวา กุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ, เวทนากฺขนฺโธ , สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกาฯ

๙๙๙. กตเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐอสํกิเลสิกา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐอสํกิเลสิกาฯ

๑๐๐๐. กตเม ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารา? สวิตกฺกสวิจารภูมิยํ กามาวจเร, รูปาวจเร, อปริยาปนฺเน , วิตกฺกวิจาเร ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สวิตกฺกสวิจาราฯ

๑๐๐๑. กตเม ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา? อวิตกฺกวิจารมตฺตภูมิยํ รูปาวจเร, อปริยาปนฺเน, วิจารํ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตาฯ

๑๐๐๒. กตเม ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารา? อวิตกฺกอวิจารภูมิยํ กามาวจเร, รูปาวจเร , อรูปาวจเร, อปริยาปนฺเน; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อวิตกฺกอวิจาราฯ

๑๐๐๓. กตเม ธมฺมา ปีติสหคตา? ปีติภูมิยํ กามาวจเร, รูปาวจเร, อปริยาปนฺเน , ปีตึ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา ปีติสหคตาฯ

๑๐๐๔. กตเม ธมฺมา สุขสหคตา? สุขภูมิยํ กามาวจเร, รูปาวจเร, อปริยาปนฺเน, สุขํ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สุขสหคตาฯ

๑๐๐๕. กตเม ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตา? อุเปกฺขาภูมิยํ กามาวจเร, รูปาวจเร, อรูปาวจเร, อปริยาปนฺเน, อุเปกฺขํ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตาฯ

๑๐๐๖. กตเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา? ตีณิ สํโยชนานิ — สกฺกายทิฏฺฐิ, วิจิกิจฺฉา, สีลพฺพตปรามาโสฯ

๑๐๐๗. ตตฺถ กตมา สกฺกายทิฏฺฐิ? อิธ อสฺสุตวา ปุถุชฺชโน อริยานํ อทสฺสาวี อริยธมฺมสฺส อโกวิโท อริยธมฺเม อวินีโต สปฺปุริสานํ อทสฺสาวี สปฺปุริสธมฺมสฺส อโกวิโท สปฺปุริสธมฺเม อวินีโต รูปํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, รูปวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา รูปํ, รูปสฺมึ วา อตฺตานํฯ เวทนํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, เวทนาวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา เวทนํ, เวทนาย วา อตฺตานํฯ สญฺญํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, สญฺญาวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา สญฺญํ, สญฺญาย วา อตฺตานํฯ สงฺขาเร อตฺตโต สมนุปสฺสติ, สงฺขารวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา สงฺขาเร, สงฺขาเรสุ วา อตฺตานํฯ วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, วิญฺญาณวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณสฺมึ วา อตฺตานํฯ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ [ทิฏฺฐิวิสูกายิตํ (สี.)] ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปฏิคฺคาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ สกฺกายทิฏฺฐิฯ

๑๐๐๘. ตตฺถ กตมา วิจิกิจฺฉา? สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ธมฺเม กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, สงฺเฆ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, สิกฺขาย กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ปุพฺพนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, อปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติฯ ยา เอวรูปา กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตตฺตํ วิมติ วิจิกิจฺฉา ทฺเวฬฺหกํ ทฺเวธาปโถ สํสโย อเนกํสคฺคาโห อาสปฺปนา ปริสปฺปนา อปริโยคาหนา ถมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิเลโข — อยํ วุจฺจติ วิจิกิจฺฉาฯ

๑๐๐๙. ตตฺถ กตโม สีลพฺพตปรามาโส? อิโต พหิทฺธา สมณพฺราหฺมณานํ ‘สีเลน สุทฺธิ, วเตน สุทฺธิ, สีลพฺพเตน สุทฺธี’ติ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปฏิคฺคาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ สีลพฺพตปรามาโสฯ

๑๐๑๐. อิมานิ ตีณิ สํโยชนานิ; ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ วจีกมฺมํ มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ

๑๐๑๑. กตเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพา? อวเสโส โลโภ, โทโส, โมโห; ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ

๑๐๑๒. กตเม ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพา? กุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ

๑๐๑๓. กตเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา? ตีณิ สํโยชนานิ — สกฺกายทิฏฺฐิ, วิจิกิจฺฉา, สีลพฺพตปรามาโสฯ

๑๐๑๔. ตตฺถ กตมา สกฺกายทิฏฺฐิ...เป.... อยํ วุจฺจติ สกฺกายทิฏฺฐิฯ

๑๐๑๕. ตตฺถ กตมา วิจิกิจฺฉา...เป.... อยํ วุจฺจติ วิจิกิจฺฉาฯ

๑๐๑๖. ตตฺถ กตโม สีลพฺพตปรามาโส...เป.... อยํ วุจฺจติ สีลพฺพตปรามาโสฯ

๑๐๑๗. อิมานิ ตีณิ สํโยชนานิ; ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกาฯ ตีณิ สํโยชนานิ — สกฺกายทิฏฺฐิ, วิจิกิจฺฉา, สีลพฺพตปรามาโส — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ ตเทกฏฺโฐ โลโภ, โทโส, โมโห — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตูฯ ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๐๑๘. กตเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา? อวเสโส โลโภ, โทโส, โมโห — อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตูฯ ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๐๑๙. กตเม ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๐๒๐. กตเม ธมฺมา อาจยคามิโน? สาสวา กุสลากุสลา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อาจยคามิโนฯ

๑๐๒๑. กตเม ธมฺมา อปจยคามิโน? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา อปจยคามิโนฯ

๑๐๒๒. กตเม ธมฺมา เนว อาจยคามิ น อปจยคามิโน? กุสลากุสลานํ ธมฺมานํ วิปากา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา ; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; เย จ ธมฺมา กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา เนว อาจยคามิ น อปจยคามิโนฯ

๑๐๒๓. กตเม ธมฺมา เสกฺขา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, เหฏฺฐิมานิ จ ตีณิ สามญฺญผลานิ — อิเม ธมฺมา เสกฺขาฯ

๑๐๒๔. กตเม ธมฺมา อเสกฺขา? อุปริฏฺฐิมํ [อุปริมํ (สฺยา.)] อรหตฺตผลํ — อิเม ธมฺมา อเสกฺขาฯ

๑๐๒๕. กตเม ธมฺมา เนวเสกฺขนาเสกฺขา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา, อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา เนวเสกฺขนาเสกฺขาฯ

๑๐๒๖. กตเม ธมฺมา ปริตฺตา? สพฺเพว กามาวจรา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา ปริตฺตาฯ

๑๐๒๗. กตเม ธมฺมา มหคฺคตา? รูปาวจรา, อรูปาวจรา, กุสลาพฺยากตา ธมฺมา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา มหคฺคตาฯ

๑๐๒๘. กตเม ธมฺมา อปฺปมาณา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อปฺปมาณาฯ

๑๐๒๙. กตเม ธมฺมา ปริตฺตารมฺมณา? ปริตฺเต ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา ปริตฺตารมฺมณาฯ

๑๐๓๐. กตเม ธมฺมา มหคฺคตารมฺมณา? มหคฺคเต ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา มหคฺคตารมฺมณาฯ

๑๐๓๑. กตเม ธมฺมา อปฺปมาณารมฺมณา? อปฺปมาเณ ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อปฺปมาณารมฺมณาฯ

๑๐๓๒. กตเม ธมฺมา หีนา? ตีณิ อกุสลมูลานิ — โลโภ, โทโส, โมโห; ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา หีนาฯ

๑๐๓๓. กตเม ธมฺมา มชฺฌิมา? สาสวา กุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, รูปกฺขนฺโธ... เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา มชฺฌิมาฯ

๑๐๓๔. กตเม ธมฺมา ปณีตา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา ปณีตาฯ

๑๐๓๕. กตเม ธมฺมา มิจฺฉตฺตนิยตา? ปญฺจ กมฺมานิ อานนฺตริกานิ, ยา จ มิจฺฉาทิฏฺฐินิยตา — อิเม ธมฺมา มิจฺฉตฺตนิยตาฯ

๑๐๓๖. กตเม ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตาฯ

๑๐๓๗. กตเม ธมฺมา อนิยตา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา, อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนิยตาฯ

๑๐๓๘. กตเม ธมฺมา มคฺคารมฺมณา? อริยมคฺคํ อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา มคฺคารมฺมณาฯ

๑๐๓๙. กตเม ธมฺมา มคฺคเหตุกา? อริยมคฺคสมงฺคิสฺส มคฺคงฺคานิ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา มคฺคเหตุกาฯ อริยมคฺคสมงฺคิสฺส สมฺมาทิฏฺฐิ มคฺโค เจว เหตุ จ, สมฺมาทิฏฺฐึ ฐเปตฺวา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา มคฺคเหตุกาฯ อริยมคฺคสมงฺคิสฺส อโลโภ, อโทโส, อโมโห — อิเม ธมฺมา มคฺคเหตูฯ ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา มคฺคเหตุกาฯ

๑๐๔๐. กตเม ธมฺมา มคฺคาธิปติโน? อริยมคฺคํ อธิปตึ กริตฺวา เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา มคฺคาธิปติโนฯ อริยมคฺคสมงฺคิสฺส วีมํสาธิปเตยฺยํ มคฺคํ ภาวยนฺตสฺส วีมํสํ ฐเปตฺวา; ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา มคฺคาธิปติโนฯ

๑๐๔๑. กตเม ธมฺมา อุปฺปนฺนา? เย ธมฺมา ชาตา ภูตา สญฺชาตา นิพฺพตฺตา อภินิพฺพตฺตา ปาตุภูตา อุปฺปนฺนา สมุปฺปนฺนา อุฎฺฐิตา สมุฎฺฐิตา อุปฺปนฺนา อุปฺปนฺนํเสน สงฺคหิตา, รูปํ [รูปา (พหูสุ)], เวทนา, สญฺญา, สงฺขารา, วิญฺญาณํ — อิเม ธมฺมา อุปฺปนฺนาฯ

๑๐๔๒. กตเม ธมฺมา อนุปฺปนฺนา? เย ธมฺมา อชาตา อภูตา อสญฺชาตา อนิพฺพตฺตา อนภินิพฺพตฺตา อปาตุภูตา อนุปฺปนฺนา อสมุปฺปนฺนา อนุฎฺฐิตา อสมุฎฺฐิตา อนุปฺปนฺนา อนุปฺปนฺนํเสน สงฺคหิตา, รูปํ, เวทนา, สญฺญา, สงฺขารา, วิญฺญาณํ — อิเม ธมฺมา อนุปฺปนฺนาฯ

๑๐๔๓. กตเม ธมฺมา อุปฺปาทิโน? กุสลากุสลานํ ธมฺมานํ อวิปกฺกวิปากานํ วิปากา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ยญฺจ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา อุปฺปชฺชิสฺสติ — อิเม ธมฺมา อุปฺปาทิโนฯ

๑๐๔๔. กตเม ธมฺมา อตีตา? เย ธมฺมา อตีตา นิรุทฺธา วิคตา วิปริณตา อตฺถงฺคตา อพฺภตฺถงฺคตา อุปฺปชฺชิตฺวา วิคตา อตีตา อตีตํเสน สงฺคหิตา, รูปํ, เวทนา, สญฺญา, สงฺขารา, วิญฺญาณํ — อิเม ธมฺมา อตีตาฯ

๑๐๔๕. กตเม ธมฺมา อนาคตา? เย ธมฺมา อชาตา อภูตา อสญฺชาตา อนิพฺพตฺตา อนภินิพฺพตฺตา อปาตุภูตา อนุปฺปนฺนา อสมุปฺปนฺนา อนุฎฺฐิตา อสมุฎฺฐิตา อนาคตา อนาคตํเสน สงฺคหิตา, รูปํ, เวทนา, สญฺญา, สงฺขารา, วิญฺญาณํ — อิเม ธมฺมา อนาคตาฯ

๑๐๔๖. กตเม ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนา? เย ธมฺมา ชาตา ภูตา สญฺชาตา นิพฺพตฺตา อภินิพฺพตฺตา ปาตุภูตา อุปฺปนฺนา สมุปฺปนฺนา อุฎฺฐิตา สมุฎฺฐิตา ปจฺจุปฺปนฺนา ปจฺจุปฺปนฺนํเสน สงฺคหิตา, รูปํ, เวทนา, สญฺญา, สงฺขารา, วิญฺญาณํ — อิเม ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนาฯ

๑๐๔๗. กตเม ธมฺมา อตีตารมฺมณา? อตีเต ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อตีตารมฺมณาฯ

๑๐๔๘. กตเม ธมฺมา อนาคตารมฺมณา? อนาคเต ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อนาคตารมฺมณาฯ

๑๐๔๙. กตเม ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา? ปจฺจุปฺปนฺเน ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาฯ

๑๐๕๐. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺตา? เย ธมฺมา เตสํ เตสํ สตฺตานํ อชฺฌตฺตํ ปจฺจตฺตํ นิยตา ปาฏิปุคฺคลิกา อุปาทิณฺณา, รูปํ, เวทนา, สญฺญา, สงฺขารา, วิญฺญาณํ — อิเม ธมฺมา อชฺฌตฺตาฯ

๑๐๕๑. กตเม ธมฺมา พหิทฺธา? เย ธมฺมา เตสํ เตสํ ปรสตฺตานํ ปรปุคฺคลานํ อชฺฌตฺตํ ปจฺจตฺตํ นิยตา ปาฏิปุคฺคลิกา อุปาทิณฺณา, รูปํ, เวทนา, สญฺญา, สงฺขารา, วิญฺญาณํ — อิเม ธมฺมา พหิทฺธาฯ

๑๐๕๒. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธา? ตทุภยํ — อิเม ธมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธาฯ

๑๐๕๓. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺตารมฺมณา? อชฺฌตฺเต ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อชฺฌตฺตารมฺมณาฯ

๑๐๕๔. กตเม ธมฺมา พหิทฺธารมฺมณา? พหิทฺธา ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา พหิทฺธารมฺมณาฯ

๑๐๕๕. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา? อชฺฌตฺตพหิทฺธา ธมฺเม อารพฺภ เย อุปฺปชฺชนฺติ จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณาฯ

๑๐๕๖. กตเม ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆา? รูปายตนํ — อิเม ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆาฯ

๑๐๕๗. กตเม ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา? จกฺขายตนํ, โสตายตนํ, ฆานายตนํ, ชิวฺหายตนํ, กายายตนํ, สทฺทายตนํ, คนฺธายตนํ , รสายตนํ, โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิเม ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆาฯ

๑๐๕๘. กตเม ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ยญฺจ รูปํ อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมายตนปริยาปนฺนํ; อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆาฯ

ติกํฯ

ทุกนิกฺเขปํ

เหตุโคจฺฉกํ

๑๐๕๙. กตเม ธมฺมา เหตู? ตโย กุสลเหตู, ตโย อกุสลเหตู, ตโย อพฺยากตเหตู, นว กามาวจรเหตู ฉ รูปาวจรเหตู, ฉ อรูปาวจรเหตู, ฉ อปริยาปนฺนเหตูฯ

๑๐๖๐. ตตฺถ กตเม ตโย กุสลเหตู? อโลโภ, อโทโส, อโมโหฯ

๑๐๖๑. ตตฺถ กตโม อโลโภ? โย อโลโภ อลุพฺภนา อลุพฺภิตตฺตํ อสาราโค อสารชฺชนา อสารชฺชิตตฺตํ อนภิชฺฌา อโลโภ กุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ อโลโภฯ

๑๐๖๒. ตตฺถ กตโม อโทโส? โย อโทโส อทุสฺสนา อทุสฺสิตตฺตํ เมตฺติ เมตฺตายนา เมตฺตายิตตฺตํ อนุทฺทา อนุทฺทายนา อนุทฺทายิตตฺตํ หิเตสิตา อนุกมฺปา อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส กุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ อโทโสฯ

๑๐๖๓. ตตฺถ กตโม อโมโห? ทุกฺเข ญาณํ, ทุกฺขสมุทเย ญาณํ, ทุกฺขนิโรเธ ญาณํ, ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย ญาณํ, ปุพฺพนฺเต ญาณํ, อปรนฺเต ญาณํ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต ญาณํ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ญาณํ, ยา เอวรูปา ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ อโมโหฯ

อิเม ตโย กุสลเหตูฯ

๑๐๖๔. ตตฺถ กตเม ตโย อกุสลเหตู? โลโภ, โทโส, โมโหฯ

๑๐๖๕. ตตฺถ กตโม โลโภ? โย ราโค สาราโค อนุนโย อนุโรโธ นนฺที นนฺทีราโค [นนฺทิราโค (สี.)] จิตฺตสฺส สาราโค อิจฺฉา มุจฺฉา อชฺโฌสานํ เคโธ ปลิเคโธ สงฺโค ปงฺโก เอชา มายา ชนิกา สญฺชนนี สิพฺพินี [สิพฺพนี (สี.)] ชาลินี สริตา วิสตฺติกา สุตฺตํ วิสฏา อายูหินี [อายูหนี (สี. สฺยา.)] ทุติยา ปณิธิ ภวเนตฺติ วนํ วนโถ สนฺถโว สิเนโห อเปกฺขา ปฏิพนฺธุ อาสา อาสิสนา อาสิสิตตฺตํ [อาสึสนา อาสึสิตตฺตํ (สี. สฺยา.)] รูปาสา สทฺทาสา คนฺธาสา รสาสา โผฏฺฐพฺพาสา ลาภาสา ธนาสา ปุตฺตาสา ชีวิตาสา ชปฺปา ปชปฺปา อภิชปฺปา ชปฺปา ชปฺปนา ชปฺปิตตฺตํ โลลุปฺปํ โลลุปฺปายนา โลลุปฺปายิตตฺตํ ปุจฺฉญฺชิกตา [ปุญฺจิกตา (สฺยา.) ปุจฺฉิกตา (สี.)] สาธุกมฺยตา อธมฺมราโค วิสมโลโภ นิกนฺติ นิกามนา ปตฺถนา ปิหนา สมฺปตฺถนา กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา รูปตณฺหา อรูปตณฺหา นิโรธตณฺหา รูปตณฺหา สทฺทตณฺหา คนฺธตณฺหา รสตณฺหา โผฏฺฐพฺพตณฺหา ธมฺมตณฺหา โอโฆ โยโค คนฺโถ อุปาทานํ อาวรณํ นีวรณํ ฉาทนํ พนฺธนํ อุปกฺกิเลโส อนุสโย ปริยุฏฺฐานํ ลตา เววิจฺฉํ ทุกฺขมูลํ ทุกฺขนิทานํ ทุกฺขปฺปภโว มารปาโส มารพฬิสํ มารวิสโย ตณฺหานที ตณฺหาชาลํ ตณฺหาคทฺทุลํ ตณฺหาสมุทฺโท อภิชฺฌา โลโภ อกุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ โลโภฯ

๑๐๖๖. ตตฺถ กตโม โทโส? อนตฺถํ เม อจรีติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จรตีติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ อจริ...เป.... อนตฺถํ จรติ...เป.... อนตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อปฺ

ปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจริ...เป.... อตฺถํ จรติ...เป.... อตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อฏฺฐาเน วา ปน อาฆาโต ชายติฯ โย เอวรูโป จิตฺตสฺส อาฆาโต ปฏิฆาโต ปฏิฆํ ปฏิวิโรโธ โกโป ปโกโป สมฺปโกโป โทโส ปโทโส สมฺปโทโส จิตฺตสฺส พฺยาปตฺติ มโนปโทโส โกโธ กุชฺฌนา กุชฺฌิตตฺตํ โทโส ทุสฺสนา ทุสฺสิตตฺตํ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตตฺตํ วิโรโธ ปฏิวิโรโธ จณฺฑิกฺกํ อสุโรโป อนตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ วุจฺจติ โทโสฯ

๑๐๖๗. ตตฺถ กตโม โมโห? ทุกฺเข อญฺญาณํ, ทุกฺขสมุทเย อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรเธ อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺเต อญฺญาณํ, อปรนฺเต อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อญฺญาณํ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณํ, ยํ เอวรูปํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ อนภิสมโย อนนุโพโธ อสมฺโพโธ อปฺปฏิเวโธ อสํคาหนา อปริโยคาหนา อสมเปกฺขนา อปจฺจเวกฺขณา อปจฺจกฺขกมฺมํ ทุมฺเมชฺฌํ พาลฺยํ อสมฺปชญฺญํ โมโห ปโมโห สมฺโมโห อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ โมโหฯ

อิเม ตโย อกุสลเหตูฯ

๑๐๖๘. ตตฺถ กตเม ตโย อพฺยากตเหตู? กุสลานํ วา ธมฺมานํ วิปากโต กิริยาพฺยากเตสุ วา ธมฺเมสุ อโลโภ อโทโส อโมโห — อิเม ตโย อพฺยากตเหตูฯ

๑๐๖๙. ตตฺถ กตเม นว กามาวจรเหตู? ตโย กุสลเหตู, ตโย อกุสลเหตู, ตโย อพฺยากตเหตู — อิเม นว กามาวจรเหตูฯ

๑๐๗๐. ตตฺถ กตเม ฉ รูปาวจรเหตู? ตโย กุสลเหตู, ตโย อพฺยากตเหตู — อิเม ฉ รูปาวจรเหตูฯ

๑๐๗๑. ตตฺถ กตเม ฉ อรูปาวจรเหตู? ตโย กุสลเหตู, ตโย อพฺยากตเหตู — อิเม ฉ อรูปาวจรเหตูฯ

๑๐๗๒. ตตฺถ กตเม ฉ อปริยาปนฺนเหตู? ตโย กุสลเหตู, ตโย อพฺยากตเหตู — อิเม ฉ อปริยาปนฺนเหตูฯ

๑๐๗๓. ตตฺถ กตเม ตโย กุสลเหตู? อโลโภ, อโทโส, อโมโหฯ

๑๐๗๔. ตตฺถ กตโม อโลโภ? โย อโลโภ อลุพฺภนา อลุพฺภิตตฺตํ อสาราโค อสารชฺชนา อสารชฺชิตตฺตํ อนภิชฺฌา อโลโภ กุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ อโลโภฯ

๑๐๗๕. ตตฺถ กตโม อโทโส? โย อโทโส อทุสฺสนา อทุสฺสิตตฺตํ...เป.... อพฺยาปาโท อพฺยาปชฺโช อโทโส กุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ อโทโสฯ

๑๐๗๖. ตตฺถ กตโม อโมโห ? ทุกฺเข ญาณํ, ทุกฺขสมุทเย ญาณํ, ทุกฺขนิโรเธ ญาณํ, ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย ญาณํ, ปุพฺพนฺเต ญาณํ, อปรนฺเต ญาณํ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต ญาณํ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ ญาณํ, ยา เอว

รูปา ปญฺญา ปชานนา วิจโย ปวิจโย ธมฺมวิจโย สลฺลกฺขณา อุปลกฺขณา ปจฺจุปลกฺขณา ปณฺฑิจฺจํ โกสลฺลํ เนปุญฺญํ เวภพฺยา จินฺตา อุปปริกฺขา ภูรี เมธา ปริณายิกา วิปสฺสนา สมฺปชญฺญํ ปโตโท ปญฺญา ปญฺญินฺทฺริยํ ปญฺญาพลํ ปญฺญาสตฺถํ ปญฺญาปาสาโท ปญฺญาอาโลโก ปญฺญาโอภาโส ปญฺญาปชฺโชโต ปญฺญารตนํ อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค มคฺคงฺคํ มคฺคปริยาปนฺนํ — อยํ วุจฺจติ อโมโหฯ

อิเม ตโย กุสลเหตูฯ

๑๐๗๗. ตตฺถ กตเม ตโย อพฺยากตเหตู? กุสลานํ ธมฺมานํ วิปากโต อโลโภ อโทโส อโมโห — อิเม ตโย อพฺยากตเหตูฯ อิเม ฉ อปริยาปนฺนเหตู — อิเม ธมฺมา เหตูฯ

๑๐๗๘. กตเม ธมฺมา น เหตู? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา, อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา น เหตูฯ

๑๐๗๙. กตเม ธมฺมา สเหตุกา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สเหตุกา เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สเหตุกา ฯ

๑๐๘๐. กตเม ธมฺมา อเหตุกา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา อเหตุกา เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อเหตุกาฯ

๑๐๘๑. กตเม ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตาฯ

๑๐๘๒. กตเม ธมฺมา เหตุวิปฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา เหตุวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๐๘๓. กตเม ธมฺมา เหตู เจว สเหตุกา จ? โลโภ โมเหน เหตุ เจว สเหตุโก จ, โมโห โลเภน เหตุ เจว สเหตุโก จ, โทโส โมเหน เหตุ เจว สเหตุโก จ, โมโห โทเสน เหตุ เจว สเหตุโก จ; อโลโภ อโทโส อโมโห, เต อญฺญมญฺญํ เหตู เจว สเหตุกา จ — อิเม ธมฺมา เหตู เจว สเหตุกา จฯ

๑๐๘๔. กตเม ธมฺมา สเหตุกา เจว น จ เหตู? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สเหตุกา เต ธมฺเม ฐเปตฺวา, เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สเหตุกา เจว น จ เหตูฯ

๑๐๘๕. กตเม ธมฺมา เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จ? โลโภ โมเหน เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ, โมโห โลเภน เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ, โทโส โมเหน เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ, โมโห โทเสน เหตุ เจว เหตุสมฺปยุตฺโต จ; อโลโภ อโทโส อโมโห , เต อญฺญมญฺญํ เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จ — อิเม ธมฺมา เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๐๘๖. กตเม ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตู? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เต ธมฺเม ฐเปตฺวา, เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตูฯ

๑๐๘๗. กตเม ธมฺมา น เหตู สเหตุกา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา น เหตู สเหตุกา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา น เหตู สเหตุกาฯ

๑๐๘๘. กตเม ธมฺมา น เหตู อเหตุกา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา น เหตู อเหตุกา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา น เหตู อเหตุกาฯ

จูฬนฺตรทุกํ

๑๐๘๙. กตเม ธมฺมา สปฺปจฺจยา? ปญฺจกฺขนฺธา — รูปกฺขนฺโธ, เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ , สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สปฺปจฺจยาฯ

๑๐๙๐. กตเม ธมฺมา อปฺปจฺจยา? อสงฺขตา ธาตุ — อิเม ธมฺมา อปฺปจฺจยาฯ

๑๐๙๑. กตเม ธมฺมา สงฺขตา? เยว เต ธมฺมา สปฺปจฺจยา, เตว เต ธมฺมา สงฺขตาฯ

๑๐๙๒. กตเม ธมฺมา อสงฺขตา? โย เอว โส ธมฺโม อปฺปจฺจโย, โส เอว โส ธมฺโม อสงฺขโตฯ

๑๐๙๓. กตเม ธมฺมา สนิทสฺสนา? รูปายตนํ — อิเม ธมฺมา สนิทสฺสนา ฯ

๑๐๙๔. กตเม ธมฺมา อนิทสฺสนา? จกฺขายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ, เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ยญฺจ รูปํ อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมายตนปริยาปนฺนํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนิทสฺสนาฯ

๑๐๙๕. กตเม ธมฺมา สปฺปฏิฆา? จกฺขายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิเม ธมฺมา สปฺปฏิฆาฯ

๑๐๙๖. กตเม ธมฺมา อปฺปฏิฆา? เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ยญฺจ รูปํ อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมายตนปริยาปนฺนํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อปฺปฏิฆาฯ

๑๐๙๗. กตเม ธมฺมา รูปิโน? จตฺตาโร จ มหาภูตา จตุนฺนญฺจ มหาภูตานํ อุปาทาย รูปํ — อิเม ธมฺมา รูปิโนฯ

๑๐๙๘. กตเม ธมฺมา อรูปิโน? เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา อรูปิโนฯ

๑๐๙๙. กตเม ธมฺมา โลกิยา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา โลกิยาฯ

๑๑๐๐. กตเม ธมฺมา โลกุตฺตรา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา โลกุตฺตราฯ

๑๑๐๑. กตเม ธมฺมา เกนจิ วิญฺเญยฺยา, เกนจิ น วิญฺเญยฺยา? เย เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา , น เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา น เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา จกฺขุวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา โสตวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา ฆานวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยาฯ เย เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา; เย วา ปน เต ธมฺมา ชิวฺหาวิญฺเญยฺยา, น เต ธมฺมา กายวิญฺเญยฺยาฯ อิเม ธมฺมา เกนจิ วิญฺเญยฺยา เกนจิ น วิญฺเญยฺยาฯ

อาสวโคจฺฉกํ

๑๑๐๒. กตเม ธมฺมา อาสวา? จตฺตาโร อาสวา – กามาสโว, ภวาสโว, ทิฏฺฐาสโว, อวิชฺชาสโวฯ

๑๑๐๓. ตตฺถ กตโม กามาสโว? โย กาเมสุ กามจฺฉนฺโท กามราโค กามนนฺที กามตณฺหา กามสิเนโห กามปริฬาโห กามมุจฺฉา กามชฺโฌสานํ — อยํ วุจฺจติ กามาสโวฯ

๑๑๐๔. ตตฺถ กตโม ภวาสโว? โย ภเวสุ ภวฉนฺโท [ภวจฺฉนฺโท (สี. สฺยา.)] ภวราโค ภวนนฺที ภวตณฺหา ภวสิเนโห ภวปริฬาโห ภวมุจฺฉา ภวชฺโฌสานํ — อยํ วุจฺจติ ภวาสโวฯ

๑๑๐๕. ตตฺถ กตโม ทิฏฺฐาสโว? สสฺสโต โลโกติ วา, อสสฺสโต โลโกติ วา, อนฺตวา โลโกติ วา, อนนฺตวา โลโกติ วา, ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา, อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วา, โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา; ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปฏิคฺคาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ ทิฏฺฐาสโวฯ สพฺพาปิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐาสโวฯ

๑๑๐๖. ตตฺถ กตโม อวิชฺชาสโว? ทุกฺเข อญฺญาณํ, ทุกฺขสมุทเย อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรเธ อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย อญฺญาณํ , ปุพฺพนฺเต อญฺญาณํ, อปรนฺเต อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อญฺญาณํ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณํ: ยํ เอวรูปํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ อนภิสมโย อนนุโพโธ อสมฺโพโธ อปฺปฏิเวโธ อสํคาหนา อปริโยคาหนา อสมเปกฺขนา อปจฺจเวกฺขณา อปจฺจกฺขกมฺมํ ทุมฺเมชฺฌํ พาลฺยํ อสมฺปชญฺญํ โมโห ปโมโห สมฺโมโห อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ อวิชฺชาสโวฯ

อิเม ธมฺมา อาสวาฯ

๑๑๐๗. กตเม ธมฺมา โน อาสวา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน อาสวาฯ

๑๑๐๘. กตเม ธมฺมา สาสวา? กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สาสวาฯ

๑๑๐๙. กตเม ธมฺมา อนาสวา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนาสวาฯ

๑๑๑๐. กตเม ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตาฯ

๑๑๑๑. กตเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตาฯ

๑๑๑๒. กตเม ธมฺมา อาสวา เจว สาสวา จ? เตเยว อาสวา อาสวา เจว สาสวา จฯ

๑๑๑๓. กตเม ธมฺมา สาสวา เจว โน จ อาสวา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สาสวา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา , อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา สาสวา เจว โน จ อาสวาฯ

๑๑๑๔. กตเม ธมฺมา อาสวา เจว อาสวสมฺปยุตฺตา จ? กามาสโว อวิชฺชาสเวน อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ, อวิชฺชาสโว กามาสเวน อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ, ภวาสโว อวิชฺชาสเวน อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ, อวิชฺชาสโว ภวาสเวน อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ, ทิฏฺฐาสโว อวิชฺชาสเวน อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ, อวิชฺชาสโว ทิฏฺฐาสเวน อาสโว เจว อาสวสมฺปยุตฺโต จ – อิเม ธมฺมา อาสวา เจว อาสวสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๑๑๕. กตเม ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อาสวา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อาสวาฯ

๑๑๑๖. กตเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา สาสวา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา สาสวาฯ

๑๑๑๗. กตเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา อนาสวา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา อนาสวาฯ

นิกฺเขปกณฺเฑ ปฐมภาณวาโรฯ

สํโยชนโคจฺฉกํ

๑๑๑๘. กตเม ธมฺมา สํโยชนา? ทส สํโยชนานิ – กามราคสํโยชนํ, ปฏิฆสํโยชนํ , มานสํโยชนํ, ทิฏฺฐิสํโยชนํ, วิจิกิจฺฉาสํโยชนํ, สีลพฺพตปรามาสสํโยชนํ, ภวราคสํโยชนํ, อิสฺสาสํโยชนํ, มจฺฉริยสํโยชนํ, อวิชฺชาสํโยชนํฯ

๑๑๑๙. ตตฺถ กตมํ กามราคสํโยชนํ? โย กาเมสุ กามจฺฉนฺโท กามราโค กามนนฺที กามตณฺหา กามสิเนโห กามปริฬาโห กามมุจฺฉา กามชฺโฌสานํ – อิทํ วุจฺจติ กามราคสํโยชนํฯ

๑๑๒๐. ตตฺถ กตมํ ปฏิฆสํโยชนํ? อนตฺถํ เม อจรีติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จรตีติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ อจริ...เป.... อนตฺถํ จรติ...เป.... อนตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจริ...เป.... อตฺถํ จรติ...เป.... อตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อฏฺฐาเน วา ปน อาฆาโต ชายติฯ โย เอวรูโป จิตฺตสฺส อาฆาโต ปฏิฆาโต ปฏิฆํ ปฏิวิโรโธ โกโป ปโกโป สมฺปโกโป โทโส ปโทโส

สมฺปโทโส จิตฺตสฺส พฺยาปตฺติ มโนปโทโส โกโธ กุชฺฌนา กุชฺฌิตตฺตํ โทโส ทุสฺสนา ทุสฺสิตตฺตํ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตตฺตํ วิโรโธ ปฏิวิโรโธ จณฺฑิกฺกํ อสุโรโป อนตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อิทํ วุจฺจติ ปฏิฆสํโยชนํฯ

๑๑๒๑. ตตฺถ กตมํ มานสํโยชนํ? เสยฺโยหมสฺมีติ มาโน, สทิโสหมสฺมีติ มาโน, หีโนหมสฺมีติ มาโนฯ โย เอวรูโป มาโน มญฺญนา มญฺญิตตฺตํ อุนฺนติ อุนฺนโม [อุณฺณติ อุณฺณาโม (สฺยา.)] ธโช สมฺปคฺคาโห เกตุกมฺยตา จิตฺตสฺส — อิทํ วุจฺจติ มานสํโยชนํฯ

๑๑๒๒. ตตฺถ กตมํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ? สสฺสโต โลโกติ วา, อสสฺสโต โลโกติ วา, อนฺตวา โลโกติ วา, อนนฺตวา โลโกติ วา, ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา, อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วา, โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา; ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปฏิคฺคาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อิทํ วุจฺจติ ทิฏฺฐิสํโยชนํฯ ฐเปตฺวา สีลพฺพตปรามาสสํโยชนํ สพฺพาปิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิสํโยชนํฯ

๑๑๒๓. ตตฺถ กตมํ วิจิกิจฺฉาสํโยชนํ? สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ธมฺเม กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, สงฺเฆ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, สิกฺขาย กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ปุพฺพนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, อปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ๊; ยา เอวรูปา กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตตฺตํ วิมติ วิจิกิจฺฉา ทฺเวฬฺหกํ ทฺเวธาปโถ สํสโย อเนกํสคฺคาโห อาสปฺปนา ปริสปฺปนา อปริโยคาหนา ถมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิเลโข — อิทํ วุจฺจติ วิจิกิจฺฉาสํโยชนํฯ

๑๑๒๔. ตตฺถ กตมํ สีลพฺพตปรามาสสํโยชนํ? อิโต พหิทฺธา สมณพฺราหฺมณานํ สีเลน สุทฺธิ วเตน สุทฺธิ สีลพฺพเตน สุทฺธีติ; ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อิทํ วุจฺจติ สีลพฺพตปรามาสสํโยชนํฯ

๑๑๒๕. ตตฺถ กตมํ ภวราคสํโยชนํ? โย ภเวสุ ภวจฺฉนฺโท ภวราโค ภวนนฺที ภวตณฺหา ภวสิเนโห ภวปริฬาโห ภวมุจฺฉา ภวชฺโฌสานํ — อิทํ วุจฺจติ ภวราคสํโยชนํฯ

๑๑๒๖. ตตฺถ กตมํ อิสฺสาสํโยชนํ? ยา ปรลาภสกฺการครุการมานนวนฺทนปูชนาสุ อิสฺสา อิสฺสายนา อิสฺสายิตตฺตํ อุสูยา อุสูยนา อุสูยิตตฺตํ [อุสฺสุยา อุสฺสุยนา อุสฺสุยิตตฺตํ (ก.)] — อิทํ วุจฺจติ อิสฺสาสํโยชนํฯ

๑๑๒๗. ตตฺถ กตมํ มจฺฉริยสํโยชนํ? ปญฺจ มจฺฉริยานิ — อาวาสมจฺฉริยํ, กุลมจฺฉริยํ, ลาภมจฺฉริยํ, วณฺณมจฺฉริยํ, ธมฺมมจฺฉริยํฯ ยํ เอวรูปํ มจฺเฉรํ มจฺฉรายนา มจฺฉรายิตตฺตํ เววิจฺฉํ กทริยํ กฏุกญฺจุกตา อคฺคหิตตฺตํ จิตฺตสฺส — อิทํ วุจฺจติ มจฺฉริยสํโยชนํฯ

๑๑๒๘. ตตฺถ กตมํ อวิชฺชาสํโยชนํ? ทุกฺเข อญฺญาณํ, ทุกฺขสมุทเย อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรเธ อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺเต อญฺญาณํ, อปรนฺเต อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อญฺญาณํ, อิทปฺปจฺจยตาปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณํ: ยํ เอวรูปํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ อนภิสมโย อนนุโพโธ อสมฺโพโธ อปฺปฏิเวโธ อสํคาหนา อปริโยคาหนา อสมเปกฺขนา อปจฺจเวกฺขณา อปจฺจกฺขกมฺมํ ทุมฺเมชฺฌํ พาลฺยํ อสมฺปชญฺญํ โมโห ปโมโห สมฺโมโห อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ — อิทํ วุจฺจติ อวิชฺชาสํโยชนํฯ

อิเม ธมฺมา สํโยชนาฯ

๑๑๒๙. กตเม ธมฺมา โน สํโยชนา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน สํโยชนาฯ

๑๑๓๐. กตเม ธมฺมา สํโยชนิยา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สํโยชนิยาฯ

๑๑๓๑. กตเม ธมฺมา อสํโยชนิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อสํโยชนิยาฯ

๑๑๓๒. กตเม ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตาฯ

๑๑๓๓. กตเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๑๓๔. กตเม ธมฺมา สํโยชนา เจว สํโยชนิยา จ? ตาเนว สํโยชนานิ สํโยชนา เจว สํโยชนิยา จฯ

๑๑๓๕. กตเม ธมฺมา สํโยชนิยา เจว โน จ สํโยชนา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สํโยชนิยา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สํโยชนิยา เจว โน จ สํโยชนาฯ

๑๑๓๖. กตเม ธมฺมา สํโยชนา เจว สํโยชนสมฺปยุตฺตา จ? กามราคสํโยชนํ อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชาสํโยชนํ กามราคสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, ปฏิฆสํโยชนํ อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชาสํโยชนํ ปฏิฆสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, มานสํโยชนํ

อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชาสํโยชนํ มานสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, ทิฏฺฐิสํโยชนํ อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชาสํโยชนํ ทิฏฺฐิสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, วิจิกิจฺฉาสํโยชนํ อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชาสํโยชนํ วิจิกิจฺฉาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, สีลพฺพตปรามาสสํโยชนํ อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ , อวิชฺชาสํโยชนํ สีลพฺพตปรามาสสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, ภวราคสํโยชนํ อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชาสํโยชนํ ภวราคสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อิสฺสาสํโยชนํ อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชาสํโยชนํ อิสฺสาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, มจฺฉริยสํโยชนํ อวิชฺชาสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชาสํโยชนํ มจฺฉริยสํโยชเนน สํโยชนญฺเจว สํโยชนสมฺปยุตฺตญฺจ – อิเม ธมฺมา สํโยชนา เจว สํโยชนสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๑๓๗. กตเม ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตา เจว โน จ สํโยชนา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตา เจว โน จ สํโยชนาฯ

๑๑๓๘. กตเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา สํโยชนิยา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา สํโยชนิยาฯ

๑๑๓๙. กตเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา อสํโยชนิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา อสํโยชนิยาฯ

คนฺถโคจฺฉกํ

๑๑๔๐. กตเม ธมฺมา คนฺถา? จตฺตาโร คนฺถา – อภิชฺฌา กายคนฺโถ, พฺยาปาโท กายคนฺโถ, สีลพฺพตปรามาโส กายคนฺโถ, อิทํ สจฺจาภินิเวโส กายคนฺโถฯ

๑๑๔๑. ตตฺถ กตโม อภิชฺฌา กายคนฺโถ? โย ราโค สาราโค อนุนโย อนุโรโธ นนฺที นนฺทีราโค จิตฺตสฺส สาราโค อิจฺฉา มุจฺฉา อชฺโฌสานํ เคโธ ปลิเคโธ สงฺโค ปงฺโก เอชา มายา ชนิกา สญฺชนนี สิพฺพินี ชาลินี สริตา วิสตฺติกา สุตฺตํ วิสฏา อายูหินี ทุติยา ปณิธิ ภวเนตฺติ วนํ วนโถ สนฺถโว สิเนโห อเปกฺขา ปฏิพนฺธุ อาสา อาสิสนา อาสิสิตตฺตํ รูปาสา สทฺทาสา คนฺธาสา รสาสา โผฏฺฐพฺพาสา ลาภาสา ธนาสา ปุตฺตาสา ชีวิตาสา ชปฺปา ปชปฺปา อภิชปฺปา ชปฺปา ชปฺปนา ชปฺปิตตฺตํ โลลุปฺปํ โลลุปฺปายนา โลลุปฺปายิตตฺตํ ปุจฺฉญฺชิกตา สาธุกมฺยตา อธมฺมราโค วิสมโลโภ นิกนฺติ นิกามนา ปตฺถนา ปิหนา สมฺปตฺถนา กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา รูปตณฺหา อรูปตณฺหา นิโรธตณฺหา รูปตณฺหา สทฺทตณฺหา คนฺธตณฺหา รสตณฺหา โผฏฺฐพฺพตณฺหา ธมฺมตณฺหา โอโฆ โยโค คนฺโถ อุปาทานํ อาวรณํ นีวรณํ ฉาทนํ พนฺธนํ อุปกฺกิเลโส อนุสโย

ปริยุฏฺฐานํ ลตา เววิจฺฉํ ทุกฺขมูลํ ทุกฺขนิทานํ ทุกฺขปฺปภโว มารปาโส มารพฬิสํ มารวิสโย ตณฺหานที ตณฺหาชาลํ ตณฺหาคทฺทุลํ ตณฺหาสมุทฺโท อภิชฺฌา โลโภ อกุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ อภิชฺฌา กายคนฺโถฯ

๑๑๔๒. ตตฺถ กตโม พฺยาปาโท กายคนฺโถ? อนตฺถํ เม อจรี ติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จรตีติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ อจริ…เป.… อนตฺถํ จรติ…เป.… อนตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจริ…เป.… อตฺถํ จรติ…เป.… อตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อฏฺฐาเน วา ปน อาฆาโต ชายติฯ โย เอวรูโป จิตฺตสฺส อาฆาโต ปฏิฆาโต ปฏิฆํ ปฏิวิโรโธ โกโป ปโกโป สมฺปโกโป โทโส ปโทโส สมฺปโทโส จิตฺตสฺส พฺยาปตฺติ มโนปโทโส โกโธ กุชฺฌนา กุชฺฌิตตฺตํ โทโส ทุสฺสนา ทุสฺสิตตฺตํ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตตฺตํ วิโรโธ ปฏิวิโรโธ จณฺฑิกฺกํ อสุโรโป อนตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ วุจฺจติ พฺยาปาโท กายคนฺโถฯ

๑๑๔๓. ตตฺถ กตโม สีลพฺพตปรามาโส กายคนฺโถ? อิโต พหิทฺธา สมณพฺราหฺมณานํ สีเลน สุทฺธิ, วเตน สุทฺธิ, สีลพฺพเตน สุทฺธีติ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ สีลพฺพตปรามาโส กายคนฺโถฯ

๑๑๔๔. ตตฺถ กตโม อิทํสจฺจาภินิเวโส กายคนฺโถ? สสฺสโต โลโก, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; อสสฺสโต โลโก, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; อนฺตวา โลโก, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; อนนฺตวา โลโก, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; ตํ ชีวํ ตํ สรีรํ, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรํ, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; โหติ ตถาคโต ปรํ มรณา, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณา, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรํ มรณา, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา; เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณา, อิทเมว สจฺจํ โมฆมญฺญนฺติ วา ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ อิทํสจฺจาภินิเวโส กายคนฺโถฯ ฐเปตฺวา สีลพฺพตปรามาสํ กายคนฺถํ สพฺพาปิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ อิทํสจฺจาภินิเวโส กายคนฺโถฯ

อิเม ธมฺมา คนฺถาฯ

๑๑๔๕. กตเม ธมฺมา โน คนฺถา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน คนฺถาฯ

๑๑๔๖. กตเม ธมฺมา คนฺถนิยา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา คนฺถนิยาฯ

๑๑๔๗. กตเม ธมฺมา อคนฺถนิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อคนฺถนิยา ฯ

๑๑๔๘. กตเม ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตาฯ

๑๑๔๙. กตเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๑๕๐. กตเม ธมฺมา คนฺถา เจว คนฺถนิยา จ? เตว คนฺถา คนฺถา เจว คนฺถนิยา จฯ

๑๑๕๑. กตเม ธมฺมา คนฺถนิยา เจว โน จ คนฺถา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา คนฺถนิยา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา คนฺถนิยา เจว โน จ คนฺถาฯ

๑๑๕๒. กตเม ธมฺมา คนฺถา เจว คนฺถสมฺปยุตฺตา จ? สีลพฺพตปรามาโส กายคนฺโถ อภิชฺฌากายคนฺเถน คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺโต จ, อภิชฺฌากายคนฺโถ สีลพฺพตปรามาเสน กายคนฺเถน คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺโต จ, อิทํสจฺจาภินิเวโส กายคนฺโถ อภิชฺฌากายคนฺเถน คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺโต จ, อภิชฺฌากายคนฺโถ อิทํสจฺจาภินิเวเสน กายคนฺเถน คนฺโถ เจว คนฺถสมฺปยุตฺโต จ — อิเม ธมฺมา คนฺถา เจว คนฺถสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๑๕๓. กตเม ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว โน จ คนฺถา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว โน จ คนฺถาฯ

๑๑๕๔. กตเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา คนฺถนิยา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา คนฺถนิยาฯ

๑๑๕๕. กตเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา อคนฺถนิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา อคนฺถนิยาฯ

โอฆโคจฺฉกํ

๑๑๕๖. กตเม ธมฺมา โอฆา? จตฺตาโร โอฆา...เป.... อิเม ธมฺมา โอฆวิปฺปยุตฺตา โอฆนิยาฯ

โยคโคจฺฉกํ

๑๑๕๗. กตเม ธมฺมา โยคา? จตฺตาโร โยคา...เป.... อิเม ธมฺมา โยควิปฺปยุตฺตา โยคนิยาฯ

นีวรณโคจฺฉกํ

๑๑๕๘. กตเม ธมฺมา นีวรณา? ฉ นีวรณา [นีวรณานิ (สฺยา.)] — กามจฺฉนฺทนีวรณํ, พฺยาปาทนีวรณํ, ถินมิทฺธนีวรณํ, อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจนีวรณํ, วิจิกิจฺฉานีวรณํ, อวิชฺชานีวรณํฯ

๑๑๕๙. ตตฺถ กตมํ กามจฺฉนฺทนีวรณํ? โย กาเมสุ กามจฺฉนฺโท กามราโค กามนนฺที กามตณฺหา กามสิเนโห กามปริฬาโห กามมุจฺฉา กามชฺโฌสานํ — อิทํ วุจฺจติ กามจฺฉนฺทนีวรณํฯ

๑๑๖๐. ตตฺถ กตมํ พฺยาปาทนีวรณํ? อนตฺถํ เม อจรีติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จรตีติ อาฆาโต ชายติ; อนตฺถํ เม จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ; ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ อจริ...เป.... อนตฺถํ จรติ...เป.... อนตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจริ...เป.... อตฺถํ จรติ...เป.... อตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อฏฺฐาเน วา ปน อาฆาโต ชายติฯ โย เอวรูโป จิตฺตสฺส อาฆาโต ปฏิฆาโต ปฏิฆํ ปฏิวิโรโธ โกโป ปโกโป สมฺปโกโป โทโส ปโทโส สมฺปโทโส จิตฺตสฺส พฺยาปตฺติ มโนปโทโส โกโธ กุชฺฌนา กุชฺฌิตตฺตํ โทโส ทุสฺสนา ทุสฺสิตตฺตํ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตตฺตํ วิโรโธ ปฏิวิโรโธ จณฺฑิกฺกํ อสุโรโป อนตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อิทํ วุจฺจติ พฺยาปาทนีวรณํฯ

๑๑๖๑. ตตฺถ กตมํ ถินมิทฺธนีวรณํ? อตฺถิ ถินํ, อตฺถิ มิทฺธํฯ

๑๑๖๒. ตตฺถ กตมํ ถินํ? ยา จิตฺตสฺส อกลฺลตา อกมฺมญฺญตา โอลียนา สลฺลียนา ลีนํ ลียนา ลียิตตฺตํ ถินํ ถิยนา ถิยิตตฺตํ จิตฺตสฺส — อิทํ วุจฺจติ ถินํฯ

๑๑๖๓. ตตฺถ กตมํ มิทฺธํ? ยา กายสฺส อกลฺลตา อกมฺมญฺญตา โอนาโห ปริโยนาโห อนฺโตสโมโรโธ มิทฺธํ โสปฺปํ ปจลายิกา โสปฺปํ สุปนา สุปิตตฺตํ — อิทํ วุจฺจติ มิทฺธํฯ อิติ อิทญฺจ ถินํ, อิทญฺจ มิทฺธํ — อิทํ วุจฺจติ ถินมิทฺธนีวรณํฯ

๑๑๖๔. ตตฺถ กตมํ อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจนีวรณํ? อตฺถิ อุทฺธจฺจํ, อตฺถิ กุกฺกุจฺจํฯ

๑๑๖๕. ตตฺถ กตมํ อุทฺธจฺจํ? ยํ จิตฺตสฺส อุทฺธจฺจํ อวูปสโม เจตโส วิกฺเขโป ภนฺตตฺตํ จิตฺตสฺส — อิทํ วุจฺจติ อุทฺธจฺจํฯ

๑๑๖๖. ตตฺถ กตมํ กุกฺกุจฺจํ? อกปฺปิเย กปฺปิยสญฺญิตา, กปฺปิเย อกปฺปิยสญฺญิตา, อวชฺเช วชฺชสญฺญิตา, วชฺเช อวชฺชสญฺญิตาฯ ยํ เอวรูปํ กุกฺกุจฺจํ กุกฺกุจฺจายนา กุกฺกุจฺจายิตตฺตํ เจตโส วิปฺปฏิสาโร มโนวิเลโข — อิทํ วุจฺจติ กุกฺกุจฺจํฯ อิติ อิทญฺจ อุทฺธจฺจํ, อิทญฺจ กุกฺกุจฺจํ — อิทํ วุจฺจติ อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจนีวรณํฯ

๑๑๖๗. ตตฺถ กตมํ วิจิกิจฺฉานีวรณํ? สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ธมฺเม กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, สงฺเฆ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, สิกฺขาย กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ปุพฺพนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, อปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติฯ ยา เอวรูปา กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตตฺตํ วิมติ วิจิกิจฺฉา ทฺเวฬฺหกํ ทฺเวธาปโถ สํสโย อเนกํสคฺคาโห อาสปฺปนา ปริสปฺปนา อปริโยคาหนา ถมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิเลโข – อิทํ วุจฺจติ วิจิกิจฺฉานีวรณํฯ

๑๑๖๘. ตตฺถ กตมํ อวิชฺชานีวรณํ? ทุกฺเข อญฺญาณํ, ทุกฺขสมุทเย อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรเธ อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺเต อญฺญาณํ, อปรนฺเต อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อญฺญาณํ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณํ: ยํ เอวรูปํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ อนภิสมโย อนนุโพโธ อสมฺโพโธ อปฺปฏิเวโธ อสํคาหนา อปริโยคาหนา อสมเปกฺขนา อปจฺจเวกฺขณา อปจฺจกฺขกมฺมํ ทุมฺเมชฺฌํ พาลฺยํ อสมฺปชญฺญํ โมโห ปโมโห สมฺโมโห อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อิทํ วุจฺจติ อวิชฺชานีวรณํฯ

อิเม ธมฺมา นีวรณาฯ

๑๑๖๙. กตเม ธมฺมา โน นีวรณา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา โน นีวรณาฯ

๑๑๗๐. กตเม ธมฺมา นีวรณิยา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา นีวรณิยาฯ

๑๑๗๑. กตเม ธมฺมา อนีวรณิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา อนีวรณิยาฯ

๑๑๗๒. กตเม ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตาฯ

๑๑๗๓. กตเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๑๗๔. กตเม ธมฺมา นีวรณา เจว นีวรณิยา จ? ตาเนว นีวรณานิ นีวรณา เจว นีวรณิยา จฯ

๑๑๗๕. กตเม ธมฺมา นีวรณิยา เจว โน จ นีวรณา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา นีวรณิยา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ…เป.… วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา นีวรณิยา เจว โน จ นีวรณาฯ

๑๑๗๖. กตเม ธมฺมา นีวรณา เจว นีวรณสมฺปยุตฺตา จ? กามจฺฉนฺทนีวรณํ อวิชฺชานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชานีวรณํ กามจฺฉนฺทนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, พฺยาปาทนีวรณํ อวิชฺชานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชานีวรณํ พฺยาปาทนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, ถินมิทฺธนีวรณํ อวิชฺชานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชานีวรณํ ถินมิทฺธนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจนีวรณํ อวิชฺชานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชานีวรณํ อุทฺธจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, กุกฺกุจฺจนีวรณํ อวิชฺชานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชานีวรณํ กุกฺกุจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, วิจิกิจฺฉานีวรณํ อวิชฺชานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชานีวรณํ วิจิกิจฺฉานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, กามจฺฉนฺทนีวรณํ อุทฺธจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจนีวรณํ กามจฺฉนฺทนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, พฺยาปาทนีวรณํ อุทฺธจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจนีวรณํ พฺยาปาทนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, ถินมิทฺธนีวรณํ อุทฺธจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจนีวรณํ ถินมิทฺธนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, กุกฺกุจฺจนีวรณํ อุทฺธจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจนีวรณํ กุกฺกุจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, วิจิกิจฺฉานีวรณํ อุทฺธจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจนีวรณํ วิจิกิจฺฉานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อวิชฺชานีวรณํ อุทฺธจฺจนีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจนีวรณํ อวิชฺชานีวรเณน นีวรณญฺเจว นีวรณสมฺปยุตฺตญฺจ — อิเม ธมฺมา นีวรณา เจว นีวรณสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๑๗๗. กตเม ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตา เจว โน จ นีวรณา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตา เจว โน จ นีวรณาฯ

๑๑๗๘. กตเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา นีวรณิยา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา สาสวา กุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา นีวรณิยาฯ

๑๑๗๙. กตเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา อนีวรณิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา อนีวรณิยาฯ

ปรามาสโคจฺฉกํ

๑๑๘๐. กตเม ธมฺมา ปรามาสา? ทิฏฺฐิปรามาโสฯ

๑๑๘๑. ตตฺถ กตโม ทิฏฺฐิปรามาโส? สสฺสโต โลโกติ วา, อสสฺสโต โลโกติ วา, อนฺตวา โลโกติ วา, อนนฺตวา โลโกติ วา, ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา, อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วา, โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วาฺ: ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส

กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ ทิฏฺฐิปรามาโสฯ สพฺพาปิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิปรามาโสฯ

อิเม ธมฺมา ปรามาสาฯ

๑๑๘๒. กตเม ธมฺมา โน ปรามาสา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน ปรามาสาฯ

๑๑๘๓. กตเม ธมฺมา ปรามฏฺฐา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา ปรามฏฺฐาฯ

๑๑๘๔. กตเม ธมฺมา อปรามฏฺฐา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อปรามฏฺฐาฯ

๑๑๘๕. กตเม ธมฺมา ปรามาสสมฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา ปรามาสสมฺปยุตฺตาฯ

๑๑๘๖. กตเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๑๘๗. กตเม ธมฺมา ปรามาสา เจว ปรามฏฺฐา จ? สฺเวว ปรามาโส ปรามาโส เจว ปรามฏฺโฐ จฯ

๑๑๘๘. กตเม ธมฺมา ปรามฏฺฐา เจว โน จ ปรามาสา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา ปรามฏฺฐา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา ปรามฏฺฐา เจว โน จ ปรามาสาฯ

๑๑๘๙. กตเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา ปรามฏฺฐา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา ปรามฏฺฐาฯ

๑๑๙๐. กตเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา อปรามฏฺฐา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา อปรามฏฺฐาฯ

มหนฺตรทุกํ

๑๑๙๑. กตเม ธมฺมา สารมฺมณา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สารมฺมณาฯ

๑๑๙๒. กตเม ธมฺมา อนารมฺมณา? สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนารมฺมณาฯ

๑๑๙๓. กตเม ธมฺมา จิตฺตา? จกฺขุวิญฺญาณํ, โสตวิญฺญาณํ, ฆานวิญฺญาณํ, ชิวฺหาวิญฺญาณํ, กายวิญฺญาณํ, มโนธาตุ, มโนวิญฺญาณธาตุ — อิเม ธมฺมา จิตฺตาฯ

๑๑๙๔. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน จิตฺตาฯ

๑๑๙๕. กตเม ธมฺมา เจตสิกา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา เจตสิกาฯ

๑๑๙๖. กตเม ธมฺมา อเจตสิกา? จิตฺตญฺจ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อเจตสิกาฯ

๑๑๙๗. กตเม ธมฺมา จิตฺตสมฺปยุตฺตา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา จิตฺตสมฺปยุตฺตาฯ

๑๑๙๘. กตเม ธมฺมา จิตฺตวิปฺปยุตฺตา? สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา จิตฺตวิปฺปยุตฺตาฯ จิตฺตํ น วตฺตพฺพํ — จิตฺเตน สมฺปยุตฺตนฺติปิ, จิตฺเตน วิปฺปยุตฺตนฺติปิฯ

๑๑๙๙. กตเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐาฯ

๑๒๐๐. กตเม ธมฺมา จิตฺตวิสํสฏฺฐา? สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา จิตฺตวิสํสฏฺฐาฯ จิตฺตํ น วตฺตพฺพํ — จิตฺเตน สํสฏฺฐนฺติปิ, จิตฺเตน วิสํสฏฺฐนฺติปิฯ

๑๒๐๑. กตเม ธมฺมา จิตฺตสมุฏฺฐานา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ; กายวิญฺญตฺติ วจีวิญฺญตฺติ; ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร — อิเม ธมฺมา จิตฺตสมุฏฺฐานาฯ

๑๒๐๒. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสมุฏฺฐานา? จิตฺตญฺจ, อวเสสญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสมุฏฺฐานาฯ

๑๒๐๓. กตเม ธมฺมา จิตฺตสหภุโน? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, กายวิญฺญตฺติ, วจีวิญฺญตฺติ — อิเม ธมฺมา จิตฺตสหภุโนฯ

๑๒๐๔. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสหภุโน? จิตฺตญฺจ, อวเสสญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสหภุโนฯ

๑๒๐๕. กตเม ธมฺมา จิตฺตานุปริวตฺติโน? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, กายวิญฺญตฺติ, วจีวิญฺญตฺติ — อิเม ธมฺมา จิตฺตานุปริวตฺติโนฯ

๑๒๐๖. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตานุปริวตฺติโน? จิตฺตญฺจ, อวเสสญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน จิตฺตานุปริวตฺติโนฯ

๑๒๐๗. กตเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานาฯ

๑๒๐๘. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานา? จิตฺตญฺจ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานาฯ

๑๒๐๙. กตเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโน? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโนฯ

๑๒๑๐. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโน? จิตฺตญฺจ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโนฯ

๑๒๑๑. กตเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโน? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโนฯ

๑๒๑๒. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโน? จิตฺตญฺจ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโนฯ

๑๒๑๓. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺติกา? จกฺขายตนํ...เป.... มนายตนํ — อิเม ธมฺมา อชฺฌตฺติกาฯ

๑๒๑๔. กตเม ธมฺมา พาหิรา? รูปายตนํ...เป.... ธมฺมายตนํ — อิเม ธมฺมา พาหิราฯ

๑๒๑๕. กตเม ธมฺมา อุปาทา? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิเม ธมฺมา อุปาทาฯ

๑๒๑๖. กตเม ธมฺมา โน อุปาทา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ, จตฺตาโร จ มหาภูตา, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน อุปาทาฯ

๑๒๑๗. กตเม ธมฺมา อุปาทิณฺณา? สาสวา กุสลากุสลานํ ธมฺมานํ วิปากา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ยญฺจ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา — อิเม ธมฺมา อุปาทิณฺณา ฯ

๑๒๑๘. กตเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณา? สาสวา กุสลากุสลา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; เย จ ธมฺมา กิริยา เนว กุสลา นากุสลา น จ กมฺมวิปากา, ยญฺจ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา, อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณาฯ

อุปาทานโคจฺฉกํ

๑๒๑๙. กตเม ธมฺมา อุปาทานา? จตฺตาริ อุปาทานานิ — กามุปาทานํ, ทิฏฺฐุปาทานํ, สีลพฺพตุปาทานํ, อตฺตวาทุปาทานํ [กามูปาทานํ ทิฏฺฐูปาทานํ สีลพฺพตูปาทานํ อตฺตวาทูปาทานํ (สี.)]ฯ

๑๒๒๐. ตตฺถ กตมํ กามุปาทานํ? โย กาเมสุ กามจฺฉนฺโท กามราโค กามนนฺที กามตณฺหา กามสิเนโห กามปริฬาโห กามมุจฺฉา กามชฺโฌสานํ — อิทํ วุจฺจติ กามุปาทานํฯ

๑๒๒๑. ตตฺถ กตมํ ทิฏฺฐุปาทานํ? นตฺถิ ทินฺนํ, นตฺถิ ยิฏฺฐํ, นตฺถิ หุตํ, นตฺถิ สุกตทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก, นตฺถิ อยํ โลโก, นตฺถิ ปโร โลโก, นตฺถิ มาตา, นตฺถิ ปิตา, นตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา, นตฺถิ โลเก สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา [สมคฺคตา (ก.)] สมฺมาปฏิปนฺนา, เย อิมญฺจ โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตีติ — ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อิทํ วุจฺจติ ทิฏฺฐุปาทานํฯ ฐเปตฺวา สีลพฺพตุปาทานญฺจ อตฺตวาทุปาทานญฺจ สพฺพาปิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐุปาทานํฯ

๑๒๒๒. ตตฺถ กตมํ สีลพฺพตุปาทานํ? อิโต พหิทฺธา สมณพฺราหฺมณานํ สีเลน สุทฺธิ, วเตน สุทฺธิ, สีลพฺพเตน สุทฺธีติ — ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อิทํ วุจฺจติ สีลพฺพตุปาทานํฯ

๑๒๒๓. ตตฺถ กตมํ อตฺตวาทุปาทานํ? อิธ อสฺสุตวา ปุถุชฺชโน อริยานํ อทสฺสาวี อริยธมฺมสฺส อโกวิโท อริยธมฺเม อวินีโต สปฺปุริสานํ อทสฺสาวี สปฺปุริสธมฺมสฺส อโกวิโท สปฺปุริสธมฺเม อวินีโต รูปํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, รูปวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา รูปํ, รูปสฺมึ วา อตฺตานํฯ เวทนํ...เป.... สญฺญํ...เป.... สงฺขาเร...เป.... วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, วิญฺญาณวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ วิญฺญาณสฺมึ วา อตฺตานํฯ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ

ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อิทํ วุจฺจติ อตฺตวาทุปาทานํฯ

อิเม ธมฺมา อุปาทานาฯ

๑๒๒๔. กตเม ธมฺมา โน อุปาทานา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา , อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน อุปาทานาฯ

๑๒๒๕. กตเม ธมฺมา อุปาทานิยา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อุปาทานิยาฯ

๑๒๒๖. กตเม ธมฺมา อนุปาทานิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนุปาทานิยาฯ

๑๒๒๗. กตเม ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตาฯ

๑๒๒๘. กตเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๒๒๙. กตเม ธมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จ? ตาเนว อุปาทานานิ อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จฯ

๑๒๓๐. กตเม ธมฺมา อุปาทานิยา เจว โน จ อุปาทานา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา อุปาทานิยา , เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อุปาทานิยา เจว โน จ อุปาทานาฯ

๑๒๓๑. กตเม ธมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานสมฺปยุตฺตา จ? ทิฏฺฐุปาทานํ กามุปาทาเนน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺจ, กามุปาทานํ ทิฏฺฐุปาทาเนน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺจ, สีลพฺพตุปาทานํ กามุปาทาเนน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺจ, กามุปาทานํ สีลพฺพตุปาทาเนน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺจ , อตฺตวาทุปาทานํ กามุปาทาเนน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺจ, กามุปาทานํ อตฺตวาทุปาทาเนน อุปาทานญฺเจว อุปาทานสมฺปยุตฺตญฺจ — อิเม ธมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๒๓๒. กตเม ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อุปาทานา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺโธ…เป…. วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อุปาทานาฯ

๑๒๓๓. กตเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อุปาทานิยา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา , รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ…เป…. วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อุปาทานิยาฯ

๑๒๓๔. กตเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อนุปาทานิยา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อนุปาทานิยาฯ

นิกฺเขปกณฺฑํ ทุติยภาณวาโรฯ

กิเลสโคจฺฉกํ

๑๒๓๕. กตเม ธมฺมา กิเลสา? ทส กิเลสวตฺถูนิ — โลโภ, โทโส, โมโห, มาโน, ทิฏฺฐิ, วิจิกิจฺฉา, ถินํ, อุทฺธจฺจํ, อหิรีกํ, อโนตฺตปฺปํฯ

๑๒๓๖. ตตฺถ กตโม โลโภ? โย ราโค สาราโค อนุนโย อนุโรโธ นนฺที นนฺทีราโค จิตฺตสฺส สาราโค อิจฺฉา มุจฺฉา อชฺโฌสานํ เคโธ ปลิเคโธ สงฺโค ปงฺโก เอชา มายา ชนิกา สญฺชนนี สิพฺพินี ชาลินี สริตา วิสตฺติกา สุตฺตํ วิสฏา อายูหินี ทุติยา ปณิธิ ภวเนตฺติ วนํ วนโถ สนฺถโว สิเนโห อเปกฺขา ปฏิพนฺธุ อาสา อาสิสนา อาสิสิตตฺตํ รูปาสา สทฺทาสา คนฺธาสา รสาสา โผฏฺฐพฺพาสา ลาภาสา ธนาสา ปุตฺตาสา ชีวิตาสา ชปฺปา ปชปฺปา อภิชปฺปา ชปฺปา ชปฺปนา ชปฺปิตตฺตํ โลลุปฺปํ โลลุปฺปายนา โลลุปฺปายิตตฺตํ ปุจฺฉญฺชิกตา สาธุกมฺยตา อธมฺมราโค วิสมโลโภ นิกนฺติ นิกามนา ปตฺถนา ปิหนา สมฺปตฺถนา กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา รูปตณฺหา อรูปตณฺหา นิโรธตณฺหา รูปตณฺหา สทฺทตณฺหา คนฺธตณฺหา รสตณฺหา โผฏฺฐพฺพตณฺหา ธมฺมตณฺหา โอโฆ โยโค คนฺโถ อุปาทานํ อาวรณํ นีวรณํ ฉาทนํ พนฺธนํ อุปกฺกิเลโส อนุสโย ปริยุฏฺฐานํ ลตา เววิจฺฉํ ทุกฺขมูลํ ทุกฺขนิทานํ ทุกฺขปฺปภโว มารปาโส มารพฬิสํ มารวิสโย ตณฺหานที ตณฺหาชาลํ ตณฺหาคทฺทุลํ ตณฺหาสมุทฺโท อภิชฺฌา โลโภ อกุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ โลโภฯ

๑๒๓๗. ตตฺถ กตโม โทโส? อนตฺถํ เม อจรีติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จรตีติ อาฆาโต ชายติ, อนตฺถํ เม จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, ปิยสฺส เม มนาปสฺส อนตฺถํ อจริ…เป…. อนตฺถํ จรติ…เป…. อนตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อปฺปิยสฺส เม อมนาปสฺส อตฺถํ อจริ…เป…. อตฺถํ จรติ…เป…. อตฺถํ จริสฺสตีติ อาฆาโต ชายติ, อฏฺฐาเน วา ปน อาฆาโต ชายติฯ โย เอวรูโป จิตฺตสฺส อาฆาโต ปฏิฆาโต ปฏิฆํ ปฏิวิโรโธ โกโป ปโกโป สมฺปโกโป โทโส ปโทโส สมฺปโทโส จิตฺตสฺส พฺยาปตฺติ มโนปโทโส โกโธ กุชฺฌนา กุชฺฌิตตฺตํ โทโส ทุสฺสนา ทุสฺสิตตฺตํ พฺยาปตฺติ พฺยาปชฺชนา พฺยาปชฺชิตตฺตํ วิโรโธ ปฏิวิโรโธ จณฺฑิกฺกํ อสุโรโป อนตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ วุจฺจติ โทโสฯ

๑๒๓๘. ตตฺถ กตโม โมโห? ทุกฺเข อญฺญาณํ, ทุกฺขสมุทเย อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรเธ อญฺญาณํ, ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺเต อญฺญาณํ, อปรนฺเต อญฺญาณํ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต อญฺญาณํ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ อญฺญาณํ ฯ ยํ เอวรูปํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ อนภิสมโย อนนุโพโธ อสมฺโพโธ อปฺปฏิเวโธ อสํคาหนา อปริโยคาหนา อสมเปกฺขนา อปจฺจเวกฺขณา อปจฺจกฺขกมฺมํ ทุมฺเมชฺฌํ พาลฺยํ อสมฺปชญฺญํ โมโห ปโมโห สมฺโมโห อวิชฺชา อวิชฺโชโฆ อวิชฺชาโยโค อวิชฺชานุสโย อวิชฺชาปริยุฏฺฐานํ อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ โมโหฯ

๑๒๓๙. ตตฺถ กตโม มาโน? เสยฺโยหมสฺมีติ มาโน, สทิโสหมสฺมีติ มาโน, หีโนหมสฺมีติ มาโน; โย เอวรูโป มาโน มญฺญนา มญฺญิตตฺตํ อุนฺนติ อุนฺนโม ธโช สมฺปคฺคาโห เกตุกมฺยตา จิตฺตสฺส — อยํ วุจฺจติ มาโนฯ

๑๒๔๐. ตตฺถ กตมา ทิฏฺฐิ? สสฺสโต โลโกติ วา, อสสฺสโต โลโกติ วา, อนฺตวา โลโกติ วา, อนนฺตวา โลโกติ วา, ตํ ชีวํ ตํ สรีรนฺติ วา, อญฺญํ ชีวํ อญฺญํ สรีรนฺติ วา, โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วา, เนว โหติ น น โหติ ตถาคโต ปรํ มรณาติ วาฺ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ ทิฏฺฐิคหนํ ทิฏฺฐิกนฺตาโร ทิฏฺฐิวิสูกายิกํ ทิฏฺฐิวิปฺผนฺทิตํ ทิฏฺฐิสํโยชนํ คาโห ปติฏฺฐาโห อภินิเวโส ปรามาโส กุมฺมคฺโค มิจฺฉาปโถ มิจฺฉตฺตํ ติตฺถายตนํ วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ ทิฏฺฐิฯ สพฺพาปิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิฯ

๑๒๔๑. ตตฺถ กตมา วิจิกิจฺฉา? สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ธมฺเม กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, สงฺเฆ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ สิกฺขาย กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ปุพฺพนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, อปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, ปุพฺพนฺตาปรนฺเต กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ, อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมุปฺปนฺเนสุ ธมฺเมสุ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติฺ ยา เอวรูปา กงฺขา กงฺขายนา กงฺขายิตตฺตํ วิมติ วิจิกิจฺฉา ทฺเวฬฺหกํ ทฺเวธาปโถ สํสโย, อเนกํสคฺคาโห อาสปฺปนา ปริสปฺปนา อปริโยคาหนา ถมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิเลโข — อยํ วุจฺจติ วิจิกิจฺฉาฯ

๑๒๔๒. ตตฺถ กตมํ ถินํ? ยา จิตฺตสฺส อกลฺลตา อกมฺมญฺญตา โอลียนา สลฺลียนา ลีนํ ลียนา ลียิตตฺตํ ถินํ ถิยนา ถิยิตตฺตํ จิตฺตสฺส — อิทํ วุจฺจติ ถินํฯ

๑๒๔๓. ตตฺถ กตมํ อุทฺธจฺจํ? ยํ จิตฺตสฺส อุทฺธจฺจํ อวูปสโม เจตโส วิกฺเขโป ภนฺตตฺตํ จิตฺตสฺส — อิทํ วุจฺจติ อุทฺธจฺจํฯ

๑๒๔๔. ตตฺถ กตมํ อหิริกํ? ยํ น หิรียติ หิริยิตพฺเพน, น หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ วุจฺจติ อหิริกํฯ

๑๒๔๕. ตตฺถ กตมํ อโนตฺตปฺปํ? ยํ น โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน, น โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ วุจฺจติ อโนตฺตปฺปํฯ

อิเม ธมฺมา กิเลสาฯ

๑๒๔๖. กตเม ธมฺมา โน กิเลสา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา โน กิเลสาฯ

๑๒๔๗. กตเม ธมฺมา สํกิเลสิกา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สํกิเลสิกาฯ

๑๒๔๘. กตเม ธมฺมา อสํกิเลสิกา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อสํกิเลสิกาฯ

๑๒๔๙. กตเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐา? ตีณิ อกุสลมูลานิ — โลโภ, โทโส, โมโห; ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐาฯ

๑๒๕๐. กตเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐา? กุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐาฯ

๑๒๕๑. กตเม ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตาฯ

๑๒๕๒. กตเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๒๕๓. กตเม ธมฺมา กิเลสา เจว สํกิเลสิกา จ? เตว กิเลสา กิเลสา เจว สํกิเลสิกา จฯ

๑๒๕๔. กตเม ธมฺมา สํกิเลสิกา เจว โน จ กิเลสา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สํกิเลสิกา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สํกิเลสิกา เจว โน จ กิเลสาฯ

๑๒๕๕. กตเม ธมฺมา กิเลสา เจว สํกิลิฏฺฐา จ? เตว กิเลสา กิเลสา เจว สํกิลิฏฺฐา จฯ

๑๒๕๖. กตเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐา เจว โน จ กิเลสา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สํกิลิฏฺฐา, เต ธมฺเม ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐา เจว โน จ กิเลสาฯ

๑๒๕๗. กตเม ธมฺมา กิเลสา เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ? โลโภ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, โมโห โลเภน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, โทโส โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, โมโห โทเสน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, มาโน โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, โมโห มาเนน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, ทิฏฺฐิ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ, โมโห ทิฏฺฐิยา กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ , วิจิกิจฺฉา โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ, โมโห วิจิกิจฺฉาย กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, ถินํ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โมโห ถิเนน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อุทฺธจฺจํ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โมโห อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อหิริกํ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โมโห อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อโนตฺตปฺปํ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โมโห อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, โลโภ อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อุทฺธจฺจํ โลเภน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โทโส อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อุทฺธจฺจํ โทเสน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โมโห อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อุทฺธจฺจํ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, มาโน อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อุทฺธจฺจํ มาเนน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, ทิฏฺฐิ อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ, อุทฺธจฺจํ ทิฏฺฐิยา กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, วิจิกิจฺฉา อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ, อุทฺธจฺจํ วิจิกิจฺฉาย กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, ถินํ อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจํ ถิเนน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อหิริกํ อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจํ อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อโนตฺตปฺปํ อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจํ อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โลโภ อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อหิริกํ โลเภน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โทโส อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อหิริกํ โทเสน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โมโห อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อหิริกํ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, มาโน อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ , อหิริกํ มาเนน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, ทิฏฺฐิ อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ, อหิริกํ ทิฏฺฐิยา กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, วิจิกิจฺฉา อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ, อหิริกํ วิจิกิจฺฉาย กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, ถินํ อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อหิริกํ ถิเนน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจํ อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อหิริกํ อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อโนตฺตปฺปํ อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อหิริกํ อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โลโภ อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อโนตฺตปฺปํ โลเภน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ , โทโส อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อโนตฺตปฺปํ โทเสน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, โมโห อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อโนตฺตปฺปํ โมเหน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, มาโน อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺโต จ, อโนตฺตปฺปํ มาเนน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, ทิฏฺฐิ อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ, อโนตฺตปฺปํ ทิฏฺฐิยา กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, วิจิกิจฺฉา อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ, อโนตฺตปฺปํ วิจิกิจฺฉาย กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, ถินํ อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อโนตฺตปฺปํ ถิเนน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อุทฺธจฺจํ อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อโนตฺตปฺปํ อุทฺธจฺเจน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อหิริกํ อโนตฺตปฺเปน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ, อโนตฺตปฺปํ อหิริเกน กิเลโส เจว กิเลสสมฺปยุตฺตญฺจ — อิเม ธมฺมา กิเลสา เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๒๕๘. กตเม ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตา เจว โน จ กิเลสา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เต ธมฺเม ฐเปตฺวา เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตา เจว โน จ กิเลสาฯ

๑๒๕๙. กตเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา สํกิเลสิกา? เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา สาสวา กุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา สํกิเลสิกาฯ

๑๒๖๐. กตเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา อสํกิเลสิกา ? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา อสํกิเลสิกาฯ

ปิฏฺฐิทุกํ

๑๒๖๑. กตเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา? ตีณิ สํโยชนานิ – สกฺกายทิฏฺฐิ, วิจิกิจฺฉา, สีลพฺพตปรามาโสฯ

๑๒๖๒. ตตฺถ กตมา สกฺกายทิฏฺฐิ? อิธ อสฺสุตวา ปุถุชฺชโน อริยานํ อทสฺสาวี อริยธมฺมสฺส อโกวิโท อริยธมฺเม อวินีโต สปฺปุริสานํ อทสฺสาวี สปฺปุริสธมฺมสฺส อโกวิโท สปฺปุริสธมฺเม อวินีโต รูปํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, รูปวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา รูปํ, รูปสฺมึ วา อตฺตานํฯ เวทนํ...เป.... สญฺญํ...เป.... สงฺขาเร...เป.... วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, วิญฺญาณวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณสฺมึ วา อตฺตานํฯ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห – อยํ วุจฺจติ สกฺกายทิฏฺฐิฯ

๑๒๖๓. ตตฺถ กตมา วิจิกิจฺฉา? สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ...เป.... ถมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิเลโข – อยํ วุจฺจติ วิจิกิจฺฉาฯ

๑๒๖๔. ตตฺถ กตโม สีลพฺพตปรามาโส? อิโต พหิทฺธา สมณพฺราหฺมณานํ สีเลน สุทฺธิ วเตน สุทฺธิ สีลพฺพเตน สุทฺธีติ – ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห – อยํ วุจฺจติ สีลพฺพตปรามาโสฯ อิมานิ ตีณิ สํโยชนานิ, ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ วจีกมฺมํ มโนกมฺมํ – อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ

๑๒๖๕. กตเม ธมฺมา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ – อิเม ธมฺมา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ

๑๒๖๖. กตเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพา? อวเสโส โลโภ โทโส โมโห, ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ มโนกมฺมํ – อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ

๑๒๖๗. กตเม ธมฺมา น ภาวนาย ปหาตพฺพา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา น ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ

๑๒๖๘. กตเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา? ตีณิ สํโยชนานิ — สกฺกายทิฏฺฐิ, วิจิกิจฺฉา, สีลพฺพตปรามาโสฯ

๑๒๖๙. ตตฺถ กตมา สกฺกายทิฏฺฐิ? อิธ อสฺสุตวา ปุถุชฺชโน อริยานํ อทสฺสาวี อริยธมฺมสฺส อโกวิโท อริยธมฺเม อวินีโต สปฺปุริสานํ อทสฺสาวี สปฺปุริสธมฺมสฺส อโกวิโท สปฺปุริสธมฺเม อวินีโต รูปํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, รูปวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา รูปํ, รูปสฺมึ วา อตฺตานํฯ เวทนํ...เป.... สญฺญํ...เป.... สงฺขาเร...เป.... วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุปสฺสติ, วิญฺญาณวนฺตํ วา อตฺตานํ, อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณสฺมึ วา อตฺตานํฯ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ สกฺกายทิฏฺฐิฯ

๑๒๗๐. ตตฺถ กตมา วิจิกิจฺฉา? สตฺถริ กงฺขติ วิจิกิจฺฉติ...เป.... ถมฺภิตตฺตํ จิตฺตสฺส มโนวิเลโข — อยํ วุจฺจติ วิจิกิจฺฉาฯ

๑๒๗๑. ตตฺถ กตโม สีลพฺพตปรามาโส? อิโต พหิทฺธา สมณพฺราหฺมณานํ สีเลน สุทฺธิ วเตน สุทฺธิ สีลพฺพเตน สุทฺธีติ — ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ สีลพฺพตปรามาโสฯ อิมานิ ตีณิ สํโยชนานิ, ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกาฯ ตีณิ สํโยชนานิ — สกฺกายทิฏฺฐิ, วิจิกิจฺฉา, สีลพฺพตปรามาโส — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ ตเทกฏฺโฐ โลโภ โทโส โมโห — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตูฯ ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๒๗๒. กตเม ธมฺมา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา , รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๒๗๓. กตเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา? อวเสโส โลโภ โทโส โมโห — อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตูฯ ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๒๗๔. กตเม ธมฺมา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๒๗๕. กตเม ธมฺมา สวิตกฺกา? สวิตกฺกภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อปริยาปนฺเน, วิตกฺกํ ฐเปตฺวา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สวิตกฺกาฯ

๑๒๗๖. กตเม ธมฺมา อวิตกฺกา? อวิตกฺกภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อรูปาวจเร อปริยาปนฺเน; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; วิตกฺโก จ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อวิตกฺกาฯ

๑๒๗๗. กตเม ธมฺมา สวิจารา? สวิจารภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อปริยาปนฺเน, วิจารํ ฐเปตฺวา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สวิจาราฯ

๑๒๗๘. กตเม ธมฺมา อวิจารา? อวิจารภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อรูปาวจเร อปริยาปนฺเน; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; วิจาโร จ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อวิจาราฯ

๑๒๗๙. กตเม ธมฺมา สปฺปีติกา? สปฺปีติกภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อปริยาปนฺเน , ปีตึ ฐเปตฺวา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สปฺปีติกาฯ

๑๒๘๐. กตเม ธมฺมา อปฺปีติกา? อปฺปีติกภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อรูปาวจเร อปริยาปนฺเน; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ปีติ จ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อปฺปีติกาฯ

๑๒๘๑. กตเม ธมฺมา ปีติสหคตา? ปีติภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อปริยาปนฺเน, ปีตึ ฐเปตฺวา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา ปีติสหคตาฯ

๑๒๘๒. กตเม ธมฺมา น ปีติสหคตา? น ปีติภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อรูปาวจเร อปริยาปนฺเน; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; ปีติ จ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา น ปีติสหคตาฯ

๑๒๘๓. กตเม ธมฺมา สุขสหคตา? สุขภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อปริยาปนฺเน, สุขํ ฐเปตฺวา, ตํสมฺปยุตฺโต สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สุขสหคตาฯ

๑๒๘๔. กตเม ธมฺมา น สุขสหคตา? น สุขภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อรูปาวจเร อปริยาปนฺเน; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ; สุขญฺจ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา น สุขสหคตาฯ

๑๒๘๕. กตเม ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตา? อุเปกฺขาภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อรูปาวจเร อปริยาปนฺเน, อุเปกฺขํ ฐเปตฺวา, ตํสมฺปยุตฺโต สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตาฯ

๑๒๘๖. กตเม ธมฺมา น อุเปกฺขาสหคตา? น อุเปกฺขาภูมิยํ กามาวจเร รูปาวจเร อปริยาปนฺเน, เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, อุเปกฺขา จ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา น อุเปกฺขาสหคตาฯ

๑๒๘๗. กตเม ธมฺมา กามาวจรา? เหฏฺฐโต อวีจินิรยํ ปริยนฺตํ กริตฺวา, อุปริโต ปรนิมฺมิตวสวตฺตี เทเว [ปรนิมฺมิตวสวตฺติเทเว (สี. ก.)] อนฺโต กริตฺวา, ยํ เอตสฺมิํ อนฺตเร เอตฺถาวจรา เอตฺถ ปริยาปนฺนา ขนฺธธาตุ อายตนา, รูปํ เวทนา สญฺญา สงฺขารา วิญฺญาณํ — อิเม ธมฺมา กามาวจราฯ

๑๒๘๘. กตเม ธมฺมา น กามาวจรา? รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา น กามาวจราฯ

๑๒๘๙. กตเม ธมฺมา รูปาวจรา? เหฏฺฐโต พฺรหฺมโลกํ ปริยนฺตํ กริตฺวา, อุปริโต อกนิฏฺเฐ เทเว [อกนิฏฺฐเทเว (สี. ก.)] อนฺโต กริตฺวา, ยํ เอตสฺมิํ อนฺตเร เอตฺถาวจรา เอตฺถ ปริยาปนฺนา สมาปนฺนสฺส วา อุปปนฺนสฺส วา ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาริสฺส [ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารสฺส (ก.)] วา จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา รูปาวจรา ฯ

๑๒๙๐. กตเม ธมฺมา น รูปาวจรา? กามาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา น รูปาวจราฯ

๑๒๙๑. กตเม ธมฺมา อรูปาวจรา? เหฏฺฐโต อากาสานญฺจายตนุปเค เทเว ปริยนฺตํ กริตฺวา, อุปริโต เนวสญฺญานาสญฺญายตนุปเค เทเว อนฺโต กริตฺวา, ยํ เอตสฺมิํ อนฺตเร เอตฺถาวจรา เอตฺถ ปริยาปนฺนา สมาปนฺนสฺส วา อุปปนฺนสฺส วา ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหาริสฺส วา จิตฺตเจตสิกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อรูปาวจราฯ

๑๒๙๒. กตเม ธมฺมา น อรูปาวจรา? กามาวจรา, รูปาวจรา, อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา น อรูปาวจราฯ

๑๒๙๓. กตเม ธมฺมา ปริยาปนฺนา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา ปริยาปนฺนาฯ

๑๒๙๔. กตเม ธมฺมา อปริยาปนฺนา? มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อปริยาปนฺนาฯ

๑๒๙๕. กตเม ธมฺมา นิยฺยานิกา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา นิยฺยานิกาฯ

๑๒๙๖. กตเม ธมฺมา อนิยฺยานิกา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนิยฺยานิกาฯ

๑๒๙๗. กตเม ธมฺมา นิยตา? ปญฺจ กมฺมานิ อานนฺตริกานิ, ยา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิ นิยตา, จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา นิยตาฯ

๑๒๙๘. กตเม ธมฺมา อนิยตา? เต ธมฺเม ฐเปตฺวา อวเสสา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนิยตาฯ

๑๒๙๙. กตเม ธมฺมา สอุตฺตรา? สาสวา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา; รูปกฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ — อิเม ธมฺมา สอุตฺตราฯ

๑๓๐๐. กตเม ธมฺมา อนุตฺตรา? อปริยาปนฺนา มคฺคา จ, มคฺคผลานิ จ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อนุตฺตราฯ

๑๓๐๑. กตเม ธมฺมา สรณา? ตีณิ อกุสลมูลานิ โลโภ, โทโส, โมโห; ตเทกฏฺฐา จ กิเลสา, ตํสมฺปยุตฺโต เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, ตํสมุฏฺฐานํ กายกมฺมํ, วจีกมฺมํ, มโนกมฺมํ — อิเม ธมฺมา สรณาฯ

๑๓๐๒. กตเม ธมฺมา อรณา? กุสลาพฺยากตา ธมฺมา กามาวจรา, รูปาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา; เวทนากฺขนฺโธ...เป.... วิญฺญาณกฺขนฺโธ, สพฺพญฺจ รูปํ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิเม ธมฺมา อรณาฯ

อภิธมฺมทุกํฯ

สุตฺตนฺติกทุกนิกฺเขปํ

๑๓๐๓. กตเม ธมฺมา วิชฺชาภาคิโน? วิชฺชาย สมฺปยุตฺตกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา วิชฺชาภาคิโนฯ

๑๓๐๔. กตเม ธมฺมา อวิชฺชาภาคิโน? อวิชฺชาย สมฺปยุตฺตกา ธมฺมา — อิเม ธมฺมา อวิชฺชาภาคิโนฯ

๑๓๐๕. กตเม ธมฺมา วิชฺชูปมา? เหฏฺฐิเมสุ ตีสุ อริยมคฺเคสุ ปญฺญา — อิเม ธมฺมา วิชฺชูปมาฯ

๑๓๐๖. กตเม ธมฺมา วชิรูปมา? อุปริฏฺฐิเม อรหตฺตมคฺเค ปญฺญา — อิเม ธมฺมา วชิรูปมาฯ

๑๓๐๗. กตเม ธมฺมา พาลา? อหิริกญฺจ อโนตฺตปฺปญฺจ — อิเม ธมฺมา พาลาฯ สพฺเพปิ อกุสลา ธมฺมา พาลาฯ

๑๓๐๘. กตเม ธมฺมา ปณฺฑิตา? หิรี จ โอตฺตปฺปญฺจ — อิเม ธมฺมา ปณฺฑิตาฯ สพฺเพปิ กุสลา ธมฺมา ปณฺฑิตาฯ

๑๓๐๙. กตเม ธมฺมา กณฺหา? อหิริกญฺจ อโนตฺตปฺปญฺจ — อิเม ธมฺมา กณฺหาฯ สพฺเพปิ อกุสลา ธมฺมา กณฺหาฯ

๑๓๑๐. กตเม ธมฺมา สุกฺกา? หิรี จ โอตฺตปฺปญฺจ — อิเม ธมฺมา สุกฺกา? สพฺเพปิ กุสลา ธมฺมา สุกฺกาฯ

๑๓๑๑. กตเม ธมฺมา ตปนียา? กายทุจฺจริตํ, วจีทุจฺจริตํ, มโนทุจฺจริตํ — อิเม ธมฺมา ตปนียาฯ สพฺเพปิ อกุสลา ธมฺมา ตปนียาฯ

๑๓๑๒. กตเม ธมฺมา อตปนียา? กายสุจริตํ, วจีสุจริตํ, มโนสุจริตํ — อิเม ธมฺมา อตปนียาฯ สพฺเพปิ กุสลา ธมฺมา อตปนียาฯ

๑๓๑๓. กตเม ธมฺมา อธิวจนา? ยา เตสํ เตสํ ธมฺมานํ สงฺขา สมญฺญา ปญฺญตฺติ โวหาโร นามํ นามกมฺมํ นามเธยฺยํ นิรุตฺติ พฺยญฺชนํ อภิลาโป — อิเม ธมฺมา อธิวจนาฯ สพฺเพว ธมฺมา อธิวจนปถาฯ

๑๓๑๔. กตเม ธมฺมา นิรุตฺติ? ยา เตสํ เตสํ ธมฺมานํ สงฺขา สมญฺญา ปญฺญตฺติ โวหาโร นามํ นามกมฺมํ นามเธยฺยํ นิรุตฺติ พฺยญฺชนํ อภิลาโป — อิเม ธมฺมา นิรุตฺติฯ สพฺเพว ธมฺมา นิรุตฺติปถาฯ

๑๓๑๕. กตเม ธมฺมา ปญฺญตฺติ? ยา เตสํ เตสํ ธมฺมานํ สงฺขา สมญฺญา ปญฺญตฺติ โวหาโร นามํ นามกมฺมํ นามเธยฺยํ นิรุตฺติ พฺยญฺชนํ อภิลาโป — อิเม ธมฺมา ปญฺญตฺติฯ สพฺเพว ธมฺมา ปญฺญตฺติปถาฯ

๑๓๑๖. ตตฺถ กตมํ นามํ? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ, อสงฺขตา จ ธาตุ — อิทํ วุจฺจติ นามํฯ

๑๓๑๗. ตตฺถ กตมํ รูปํ? จตฺตาโร จ มหาภูตา, จตุนฺนญฺจ มหาภูตานํ อุปาทาย รูปํ — อิทํ วุจฺจติ รูปํฯ

๑๓๑๘. ตตฺถ กตมา อวิชฺชา? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ — อยํ วุจฺจติ อวิชฺชาฯ

๑๓๑๙. ตตฺถ กตมา ภวตณฺหา? โย ภเวสุ ภวจฺฉนฺโท...เป.... ภวชฺโฌสานํ — อยํ วุจฺจติ ภวตณฺหาฯ

๑๓๒๐. ตตฺถ กตมา ภวทิฏฺฐิ? ภวิสฺสติ อตฺตา จ โลโก จาติ, ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ ภวทิฏฺฐิฯ

๑๓๒๑. ตตฺถ กตมา วิภวทิฏฺฐิ? น ภวิสฺสติ อตฺตา จ โลโก จาติ, ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ วิภวทิฏฺฐิฯ

๑๓๒๒. ตตฺถ กตมา สสฺสตทิฏฺฐิ? สสฺสโต อตฺตา จ โลโก จาติ, ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ สสฺสตทิฏฺฐิฯ

๑๓๒๓. ตตฺถ กตมา อุจฺเฉททิฏฺฐิ? อุจฺฉิชฺชิสฺสติ อตฺตา จ โลโก จาติ, ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ อุจฺเฉททิฏฺฐิฯ

๑๓๒๔. ตตฺถ กตมา อนฺตวา ทิฏฺฐิ? อนฺตวา อตฺตา จ โลโก จาติ, ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ อนฺตวา ทิฏฺฐิฯ

๑๓๒๕. ตตฺถ กตมา อนนฺตวา ทิฏฺฐิ? อนนฺตวา อตฺตา จ โลโก จาติ, ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ อนนฺตวา ทิฏฺฐิฯ

๑๓๒๖. ตตฺถ กตมา ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิ? ปุพฺพนฺตํ อารพฺภ ยา อุปฺปชฺชติ ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ ปุพฺพนฺตานุทิฏฺฐิฯ

๑๓๒๗. ตตฺถ กตมา อปรนฺตานุทิฏฺฐิ? อปรนฺตํ อารพฺภ ยา อุปฺปชฺชติ ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ อปรนฺตานุทิฏฺฐิฯ

๑๓๒๘. ตตฺถ กตมํ อหิริกํ? ยํ น หิรียติ หิริยิตพฺเพน, น หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ วุจฺจติ อหิริกํฯ

๑๓๒๙. ตตฺถ กตมํ อโนตฺตปฺปํ? ยํ น โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน, น โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ วุจฺจติ อโนตฺตปฺปํฯ

๑๓๓๐. ตตฺถ กตมา หิรี? ยํ หิรียติ หิริยิตพฺเพน, หิรียติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อยํ วุจฺจติ หิรีฯ

๑๓๓๑. ตตฺถ กตมํ โอตฺตปฺปํ? ยํ โอตฺตปฺปติ โอตฺตปฺปิตพฺเพน, โอตฺตปฺปติ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา — อิทํ วุจฺจติ โอตฺตปฺปํฯ

๑๓๓๒. ตตฺถ กตมา โทวจสฺสตา? สหธมฺมิเก วุจฺจมาเน โทวจสฺสายํ โทวจสฺสิยํ โทวจสฺสตา วิปฺปฏิกูลคฺคาหิตา วิปจฺจนีกสาตตา อนาทริยํ อนาทรตา อคารวตา อปฺปฏิสฺสวตา — อยํ วุจฺจติ โทวจสฺสตาฯ

๑๓๓๓. ตตฺถ กตมา ปาปมิตฺตตา? เย เต ปุคฺคลา อสฺสทฺธา ทุสฺสีลา อปฺปสฺสุตา มจฺฉริโน ทุปฺปญฺญา, ยา เตสํ เสวนา นิเสวนา สํเสวนา ภชนา สมฺภชนา ภตฺติ สมฺภตฺติ ตํสมฺปวงฺกตา — อยํ วุจฺจติ ปาปมิตฺตตาฯ

๑๓๓๔. ตตฺถ กตมา โสวจสฺสตา? สหธมฺมิเก วุจฺจมาเน โสวจสฺสายํ โสวจสฺสิยํ โสวจสฺสตา อปฺปฏิกูลคฺคาหิตา อวิปจฺจนีกสาตตา สคารวตา สาทริยํ สาทรตา สปฺปฏิสฺสวตา — อยํ วุจฺจติ โสวจสฺสตาฯ

๑๓๓๕. ตตฺถ กตมา กลฺยาณมิตฺตตา? เย เต ปุคฺคลา สทฺธา สีลวนฺโต พหุสฺสุตา จาควนฺโต ปญฺญวนฺโต, ยา เตสํ เสวนา นิเสวนา สํเสวนา ภชนา สมฺภชนา ภตฺติ สมฺภตฺติ ตํสมฺปวงฺกตา — อยํ วุจฺจติ กลฺยาณมิตฺตตาฯ

๑๓๓๖. ตตฺถ กตมา อาปตฺติกุสลตา? ปญฺจปิ อาปตฺติกฺขนฺธา อาปตฺติโย, สตฺตปิ อาปตฺติกฺขนฺธา อาปตฺติโยฯ ยา ตาสํ อาปตฺตีนํ อาปตฺติกุสลตา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ อาปตฺติกุสลตาฯ

๑๓๓๗. ตตฺถ กตมา อาปตฺติวุฏฺฐานกุสลตา? ยา ตาหิ อาปตฺตีหิ วุฏฺฐานกุสลตา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ อาปตฺติวุฏฺฐานกุสลตาฯ

๑๓๓๘. ตตฺถ กตมา สมาปตฺติกุสลตา? อตฺถิ สวิตกฺกสวิจารา สมาปตฺติ, อตฺถิ อวิตกฺกวิจารมตฺตา สมาปตฺติ, อตฺถิ อวิตกฺกอวิจารา สมาปตฺติฯ ยา ตาสํ สมาปตฺตีนํ สมาปตฺติกุสลตา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ สมาปตฺติกุสลตาฯ

๑๓๓๙. ตตฺถ กตมา สมาปตฺติวุฏฺฐานกุสลตา? ยา ตาหิ สมาปตฺตีหิ วุฏฺฐานกุสลตา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ สมาปตฺติวุฏฺฐานกุสลตาฯ

๑๓๔๐. ตตฺถ กตมา ธาตุกุสลตา? อฏฺฐารส ธาตุโย จกฺขุธาตุ รูปธาตุ จกฺขุวิญฺญาณธาตุ, โสตธาตุ สทฺทธาตุ โสตวิญฺญาณธาตุ, ฆานธาตุ คนฺธธาตุ ฆานวิญฺญาณธาตุ, ชิวฺหาธาตุ รสธาตุ ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ, กายธาตุ โผฏฺฐพฺพธาตุ กายวิญฺญาณธาตุ, มโนธาตุ ธมฺมธาตุ มโนวิญฺญาณธาตุฯ ยา ตาสํ ธาตูนํ ธาตุกุสลตา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ ธาตุกุสลตาฯ

๑๓๔๑. ตตฺถ กตมา มนสิการกุสลตา? ยา ตาสํ ธาตูนํ มนสิการกุสลตา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ มนสิการกุสลตาฯ

๑๓๔๒. ตตฺถ กตมา อายตนกุสลตา? ทฺวาทสายตนานิ — จกฺขายตนํ, รูปายตนํ, โสตายตนํ, สทฺทายตนํ, ฆานายตนํ, คนฺธายตนํ, ชิวฺหายตนํ, รสายตนํ, กายายตนํ, โผฏฺฐพฺพายตนํ, มนายตนํ, ธมฺมายตนํฯ ยา เตสํ อายตนานํ อายตนกุสลตา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ อายตนกุสลตาฯ

๑๓๔๓. ตตฺถ กตมา ปฏิจฺจสมุปฺปาทกุสลตา? อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยา สฬายตนํ, สฬายตนปจฺจยา ผสฺโส, ผสฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนาปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสา สมฺภวนฺติ; เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย โหตีติฯ ยา ตตฺถ ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ ปฏิจฺจสมุปฺปาทกุสลตาฯ

๑๓๔๔. ตตฺถ กตมา ฐานกุสลตา? เย เย ธมฺมา เยสํ เยสํ ธมฺมานํ เหตู ปจฺจยา อุปฺปาทาย [อุปาทาย (สี. ก.)] ตํ ตํ ฐานนฺติ, ยา ตตฺถ ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ ฐานกุสลตาฯ

๑๓๔๕. ตตฺถ กตมา อฏฺฐานกุสลตา? เย เย ธมฺมา เยสํ เยสํ ธมฺมานํ น เหตู น ปจฺจยา อุปฺปาทาย ตํ ตํ อฏฺฐานนฺติ, ยา ตตฺถ ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ อฏฺฐานกุสลตาฯ

๑๓๔๖. ตตฺถ กตโม อชฺชโว? ยา อชฺชวตา อชิมฺหตา อวงฺกตา อกุฏิลตา — อยํ วุจฺจติ อชฺชโวฯ

๑๓๔๗. ตตฺถ กตโม มทฺทโว? ยา มุทุตา มทฺทวตา อกกฺขฬตา อกถินตา นีจจิตฺตตา — อยํ วุจฺจติ มทฺทโวฯ

๑๓๔๘. ตตฺถ กตมา ขนฺติ? ยา ขนฺติ ขมนตา อธิวาสนตา อจณฺฑิกฺกํ อนสุโรโป อตฺตมนตา จิตฺตสฺส — อยํ วุจฺจติ ขนฺติฯ

๑๓๔๙. ตตฺถ กตมํ โสรจฺจํ? โย กายิโก อวีติกฺกโม, วาจสิโก อวีติกฺกโม, กายิกวาจสิโก อวีติกฺกโม — อิทํ วุจฺจติ โสรจฺจํฯ สพฺโพปิ สีลสํวโร โสรจฺจํฯ

๑๓๕๐. ตตฺถ กตมํ สาขลฺยํ? ยา สา วาจา อณฺฑกา กกฺกสา ปรกฏุกา ปราภิสชฺชนี โกธสามนฺตา อสมาธิสํวตฺตนิกา, ตถารูปึ วาจํ ปหาย ยา สา วาจา เนฬา กณฺณสุขา เปมนียา หทยงฺคมา โปรี พหุชนกนฺตา พหุชนมนาปา ตถารูปึ วาจํ ภาสิตา โหติ; ยา ตตฺถ สณฺหวาจตา สขิลวาจตา อผรุสวาจตา — อิทํ วุจฺจติ สาขลฺยํฯ

๑๓๕๑. ตตฺถ กตโม ปฏิสนฺถาโร? ทฺเว ปฏิสนฺถารา — อามิสปฏิสนฺถาโร จ ธมฺมปฏิสนฺถาโร จฯ อิเธกจฺโจ ปฏิสนฺถารโก โหติ อามิสปฏิสนฺถาเรน วา ธมฺมปฏิสนฺถาเรน วา — อยํ วุจฺจติ ปฏิสนฺถาโรฯ

๑๓๕๒. ตตฺถ กตมา อินฺทฺริเยสุ อคุตฺตทฺวารตา? อิเธกจฺโจ จกฺขุนา รูปํ ทิสฺวา นิมิตฺตคฺคาหี โหติ อนุพฺยญฺชนคฺคาหีฯ ยตฺวาธิกรณเมนํ จกฺขุนฺทฺริยํ อสํวุตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย น ปฏิปชฺชติ, น รกฺขติ จกฺขุนฺทฺริยํ, จกฺขุนฺทฺริเย น สํวรํ อาปชฺชติฯ โสเตน สทฺทํ สุตฺวา...เป.... ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา...เป.... ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา...เป.... กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา...เป.... มนสา ธมฺมํ วิญฺญาย นิมิตฺตคฺคาหี โหติ อนุพฺยญฺชนคฺคาหีฯ ยตฺวาธิกรณเมนํ มนินฺทฺริยํ อสํวุตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย น ปฏิปชฺชติ, น รกฺขติ มนินฺทฺริยํ, มนินฺทฺริเย น สํวรํ อาปชฺชติฯ ยา อิเมสํ ฉนฺนํ อินฺทฺริยานํ อคุตฺติ อโคปนา อนารกฺโข อสํวโร — อยํ วุจฺจติ อินฺทฺริเยสุ อคุตฺตทฺวารตาฯ

๑๓๕๓. ตตฺถ กตมา โภชเน อมตฺตญฺญุตา? อิเธกจฺโจ อปฺปฏิสงฺขา อโยนิโส อาหารํ อาหาเรติ ทวาย มทาย มณฺฑนาย วิภูสนายฯ ยา ตตฺถ อสนฺตุฏฺฐิตา อมตฺตญฺญุตา อปฺปฏิสงฺขา โภชเน — อยํ วุจฺจติ โภชเน อมตฺตญฺญุตาฯ

๑๓๕๔. ตตฺถ กตมา อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวารตา? อิเธกจฺโจ จกฺขุนา รูปํ ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ น อนุพฺยญฺชนคฺคาหีฯ ยตฺวาธิกรณเมนํ จกฺขุนฺทฺริยํ อสํวุตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ จกฺขุนฺทฺริยํ, จกฺขุนฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติฯ โสเตน สทฺทํ สุตฺวา...เป.... ฆาเนน คนฺธํ ฆายิตฺวา...เป.... ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา...เป.... กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา...เป.... มนสา ธมฺมํ วิญฺญาย น นิมิตฺตคฺคาหี โหติ นานุพฺยญฺชนคฺคาหีฯ ยตฺวาธิกรณเมนํ มนินฺทฺริยํ อสํวุตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ มนินฺทฺริยํ, มนินฺทฺริเย สํวรํ อาปชฺชติฯ ยา อิเมสํ ฉนฺนํ อินฺทฺริยานํ คุตฺติ โคปนา อารกฺโข สํวโร – อยํ วุจฺจติ อินฺทฺริเยสุ คุตฺตทฺวารตาฯ

๑๓๕๕. ตตฺถ กตมา โภชเน มตฺตญฺญุตา? อิเธกจฺโจ ปฏิสงฺขา โยนิโส อาหารํ อาหาเรติ – เนว ทวาย น มทาย น มณฺฑนาย น วิภูสนาย ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส ฐิติยา ยาปนาย วิหึสูปรติยา พฺรหฺมจริยานุคฺคหาย , อิติ ปุราณญฺจ เวทนํ ปฏิหงฺขามิ, นวญฺจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาตฺรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ผาสุวิหาโร จาติฯ ยา ตตฺถ สนฺตุฏฺฐิตา มตฺตญฺญุตา ปฏิสงฺขา โภชเน – อยํ วุจฺจติ โภชเน มตฺตญฺญุตาฯ

๑๓๕๖. ตตฺถ กตมํ มุฏฺฐสจฺจํ? ยา อสติ อนนุสฺสติ อปฺปฏิสฺสติ อสติ อสรณตา อธารณตา ปิลาปนตา สมฺมุสนตา – อิทํ วุจฺจติ มุฏฺฐสจฺจํฯ

๑๓๕๗. ตตฺถ กตมํ อสมฺปชญฺญํ? ยํ อญฺญาณํ อทสฺสนํ...เป.... อวิชฺชาลงฺคี โมโห อกุสลมูลํ – อิทํ วุจฺจติ อสมฺปชญฺญํฯ

๑๓๕๘. ตตฺถ กตมา สติ? ยา สติ อนุสฺสติ ปฏิสฺสติ สติ สรณตา ธารณตา อปิลาปนตา อสมฺมุสนตา สติ สตินฺทฺริยํ สติพลํ สมฺมาสติ – อยํ วุจฺจติ สติฯ

๑๓๕๙. ตตฺถ กตมํ สมฺปชญฺญํ? ยา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ – อิทํ วุจฺจติ สมฺปชญฺญํฯ

๑๓๖๐. ตตฺถ กตมํ ปฏิสงฺขานพลํ? ยา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ – อิทํ วุจฺจติ ปฏิสงฺขานพลํฯ

๑๓๖๑. ตตฺถ กตมํ ภาวนาพลํ? ยา กุสลานํ ธมฺมานํ อาเสวนา ภาวนา พหุลีกมฺมํ – อิทํ วุจฺจติ ภาวนาพลํฯ สตฺตปิ โพชฺฌงฺคา ภาวนาพลํฯ

๑๓๖๒. ตตฺถ กตโม สมโถ? ยา จิตฺตสฺส ฐิติ...เป.... สมฺมาสมาธิ – อยํ วุจฺจติ สมโถฯ

๑๓๖๓. ตตฺถ กตมา วิปสฺสนา? ยา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ วิปสฺสนาฯ

๑๓๖๔. ตตฺถ กตมํ สมถนิมิตฺตํ? ยา จิตฺตสฺส ฐิติ...เป.... สมฺมาสมาธิ — อิทํ วุจฺจติ สมถนิมิตฺตํฯ

๑๓๖๕. ตตฺถ กตมํ ปคฺคาหนิมิตฺตํ? โย เจตสิโก วีริยารมฺโภ...เป.... สมฺมาวายาโม — อิทํ วุจฺจติ ปคฺคาหนิมิตฺตํฯ

๑๓๖๖. ตตฺถ กตโม ปคฺคาโห? โย เจตสิโก วีริยารมฺโภ...เป.... สมฺมาวายาโม — อยํ วุจฺจติ ปคฺคาโหฯ

๑๓๖๗. ตตฺถ กตโม อวิกฺเขโป? ยา จิตฺตสฺส ฐิติ...เป.... สมฺมาสมาธิ — อยํ วุจฺจติ อวิกฺเขโปฯ

๑๓๖๘. ตตฺถ กตมา สีลวิปตฺติ? โย กายิโก วีติกฺกโม, วาจสิโก วีติกฺกโม , กายิกวาจสิโก วีติกฺกโม — อยํ วุจฺจติ สีลวิปตฺติฯ สพฺพมฺปิ ทุสฺสิลฺยํ สีลวิปตฺติฯ

๑๓๖๙. ตตฺถ กตมา ทิฏฺฐิวิปตฺติ? นตฺถิ ทินฺนํ, นตฺถิ ยิฏฺฐํ, นตฺถิ หุตํ, นตฺถิ สุกตทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก, นตฺถิ อยํ โลโก, นตฺถิ ปโร โลโก, นตฺถิ มาตา, นตฺถิ ปิตา, นตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา, นตฺถิ โลเก สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา สมฺมาปฏิปนฺนา เย อิมญฺจ โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตีติ ยา เอวรูปา ทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิคตํ...เป.... วิปริยาสคฺคาโห — อยํ วุจฺจติ ทิฏฺฐิวิปตฺติฯ สพฺพาปิ มิจฺฉาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิวิปตฺติฯ

๑๓๗๐. ตตฺถ กตมา สีลสมฺปทา? โย กายิโก อวีติกฺกโม, วาจสิโก อวีติกฺกโม, กายิกวาจสิโก อวีติกฺกโม — อยํ วุจฺจติ สีลสมฺปทาฯ สพฺโพปิ สีลสํวโร สีลสมฺปทาฯ

๑๓๗๑. ตตฺถ กตมา ทิฏฺฐิสมฺปทา? อตฺถิ ทินฺนํ, อตฺถิ ยิฏฺฐํ, อตฺถิ หุตํ, อตฺถิ สุกตทุกฺกฏานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก, อตฺถิ อยํ โลโก, อตฺถิ ปโร โลโก, อตฺถิ มาตา, อตฺถิ ปิตา, อตฺถิ สตฺตา โอปปาติกา, อตฺถิ โลเก สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา สมฺมาปฏิปนฺนา เย อิมญฺจ โลกํ ปรญฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตีติ ยา เอวรูปา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิ — อยํ วุจฺจติ ทิฏฺฐิสมฺปทาฯ สพฺพาปิ สมฺมาทิฏฺฐิ ทิฏฺฐิสมฺปทาฯ

๑๓๗๒. ตตฺถ กตมา สีลวิสุทฺธิ? โย กายิโก อวีติกฺกโม, วาจสิโก อวีติกฺกโม, กายิกวาจสิโก อวีติกฺกโม — อยํ วุจฺจติ สีลวิสุทฺธิฯ สพฺโพปิ สีลสํวโร สีลวิสุทฺธิฯ

๑๓๗๓. ตตฺถ กตมา ทิฏฺฐิวิสุทฺธิ? กมฺมสฺสกตญาณํ สจฺจานุโลมิกญาณํ มคฺคสมงฺคิสฺส ญาณํ ผลสมงฺคิสฺส ญาณํฯ

๑๓๗๔. **ทิฏฺฐิวิสุทฺธิ โข ปนาติ** — ยา ปญฺญา ปชานนา...เป.... อโมโห ธมฺมวิจโย สมฺมาทิฏฺฐิฯ

๑๓๗๕. **ยถาทิฏฺฐิสฺส จ ปธาน**นฺติ — โย เจตสิโก วีริยารมฺโภ...เป.... สมฺมาวายาโมฯ

๑๓๗๖. **สํเวโค**ติ — ชาติภยํ ชราภยํ พฺยาธิภยํ มรณภยํฯ สํเวชนิยํ [สํเวชนียํ (สี.)] ฐานนฺติ — ชาติ ชรา พฺยาธิ มรณํฯ

๑๓๗๗. **สํวิคฺคสฺส จ โยนิโส ปธาน**นฺติ — อิธ ภิกฺขุ อนุปฺปนฺนานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ อนุปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วีริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ, อุปฺปนฺนานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ ปหานาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วีริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ, อนุปฺปนฺนานํ กุสลานํ ธมฺมานํ อุปฺปาทาย ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วีริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ, อุปฺปนฺนานํ กุสลานํ ธมฺมานํ ฐิติยา อสมฺโมสาย ภิยฺโยภาวาย เวปุลฺลาย ภาวนาย ปาริปูริยา ฉนฺทํ ชเนติ วายมติ วีริยํ อารภติ จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติฯ

๑๓๗๘. **อสนฺตุฏฺฐิตา จ กุสเลสุ ธมฺเมสู**ติ — ยา กุสลานํ ธมฺมานํ ภาวนาย อสนฺตุฏฺฐสฺส ภิยฺโยกมฺยตาฯ

๑๓๗๙. **อปฺปฏิวานิตา จ ปธานสฺมิ**นฺติ — ยา กุสลานํ ธมฺมานํ ภาวนาย สกฺกจฺจกิริยตา สาตจฺจกิริยตา อฏฺฐิตกิริยตา อโนลีนวุตฺติตา อนิกฺขิตฺตฉนฺทตา อนิกฺขิตฺตธุรตา อาเสวนา ภาวนา พหุลีกมฺมํฯ

๑๓๘๐. **วิชฺชา**ติ — ติสฺโส วิชฺชา — ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติ ญาณํ วิชฺชา, สตฺตานํ จุตูปปาเต ญาณํ วิชฺชา, อาสวานํ ขเย ญาณํ วิชฺชาฯ

๑๓๘๑. **วิมุตฺตี**ติ — ทฺเว วิมุตฺติโย — จิตฺตสฺส [จิตฺตสฺส จ (สี. สฺยา.)] อธิมุตฺติ, นิพฺพานญฺจฯ

๑๓๘๒. **ขเย ญาณ**นฺติ — มคฺคสมงฺคิสฺส ญาณํฯ

๑๓๘๓. **อนุปฺปาเท ญาณ**นฺติ — ผลสมงฺคิสฺส ญาณํฯ

นิกฺเขปกณฺฑํ นิฏฺฐิตํฯ

๔. อฏฺฐกถากณฺฑํ

ติกอตฺถุทฺธาโร

๑๓๘๔. กตเม ธมฺมา กุสลา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ — อิเม ธมฺมา กุสลาฯ

๑๓๘๕. กตเม ธมฺมา อกุสลา? ทฺวาทส อกุสลจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา อกุสลาฯ

๑๓๘๖. กตเม ธมฺมา อพฺยากตา? จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อพฺยากตาฯ

๑๓๘๗. กตเม ธมฺมา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร โสมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต จตฺตาโร กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต จ กิริยโต จ ปญฺจ, รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ สุขํ เวทนํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตาฯ

๑๓๘๘. กตเม ธมฺมา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา? ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทุกฺขสหคตํ กายวิญฺญาณํ, เอตฺถุปฺปนฺนํ ทุกฺขํ เวทนํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตาฯ

๑๓๘๙. กตเม ธมฺมา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร อุเปกฺขาสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต ฉ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ทส, อกุสลสฺส วิปากโต ฉ, กิริยโต ฉ, รูปาวจรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาโร อรูปาวจรา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ อทุกฺขมสุขํ เวทนํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตาฯ ติสฺโส จ เวทนา, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น วตฺตพฺพา สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตาติปิ, ทุกฺขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตาติปิ, ย เวทนาย สมฺปยุตฺตาติปิฯ

๑๓๙๐. กตเม ธมฺมา วิปากา? จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก — อิเม ธมฺมา วิปากาฯ

๑๓๙๑. กตเม ธมฺมา วิปากธมฺมธมฺมา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา วิปากธมฺมธมฺมาฯ

๑๓๙๒. กตเม ธมฺมา เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมา? ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา เนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมาฯ

๑๓๙๓. กตเม ธมฺมา อุปาทิณฺณุปาทานิยา? ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ยญฺจ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา — อิเม ธมฺมา อุปาทิณฺณุปาทานิยาฯ

๑๓๙๔. กตเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณุปาทานิยา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ , ยญฺจ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา — อิเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณุปาทานิยาฯ

๑๓๙๕. กตเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณอนุปาทานิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณอนุปาทานิยาฯ

๑๓๙๖. กตเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกา? ทฺวาทสากุสลจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกาฯ

๑๓๙๗. กตเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐสํกิเลสิกาฯ

๑๓๙๘. กตเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐอสํกิเลสิกา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐอสํกิเลสิกาฯ

๑๓๙๙. กตเม ธมฺมา สวิตกฺกสวิจารา? กามาวจรํ กุสลํ, อกุสลํ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต เอกาทส จิตฺตุปฺปาทา, อกุสลสฺส วิปากโต ทฺเว, กิริยโต เอกาทส, รูปาวจรํ ปฐมํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺเน วิตกฺกวิจาเร ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา สวิตกฺกสวิจาราฯ

๑๔๐๐. กตเม ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตา? รูปาวจรปญฺจกนเย ทุติยํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรปญฺจกนเย ทุติยํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ วิจารํ ฐเปตฺวา, วิตกฺโก จ — อิเม ธมฺมา อวิตกฺกวิจารมตฺตาฯ

๑๔๐๑. กตเม ธมฺมา อวิตกฺกอวิจารา? ทฺเวปญฺจวิญฺญาณานิ, รูปาวจรติกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตฺตรติกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ ปญฺจกนเย ทุติเย ฌาเน [ทุติยชฺฌาเน (สี.)], อุปฺปนฺโน จ วิจาโร รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อวิตกฺกอวิจาราฯ วิตกฺกสหชาโต วิจาโร น วตฺตพฺโพ สวิตกฺกสวิจาโรติปิ, อวิตกฺกวิจารมตฺโตติปิ, อวิตกฺกอวิจาโรติปิฯ

๑๔๐๒. กตเม ธมฺมา ปีติสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร โสมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา , อกุสลโต จตฺตาโร, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ปญฺจ, กิริยโต ปญฺจ, รูปาวจรทุกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรทุกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ ปีตึ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา ปีติสหคตาฯ

๑๔๐๓. กตเม ธมฺมา สุขสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร โสมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต จตฺตาโร, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ฉ, กิริยโต ปญฺจ, รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ สุขํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา สุขสหคตาฯ

๑๔๐๔. กตเม ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร อุเปกฺขาสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต ฉ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ทส, อกุสลสฺส วิปากโต ฉ, กิริยโต ฉ, รูปาวจรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ อุเปกฺขํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตาฯ ปีติ น ปีติสหคตา, สุขสหคตา, น อุเปกฺขาสหคตาฯ สุขํ น สุขสหคตํ, สิยา ปีติสหคตํ, น อุเปกฺขาสหคตํ, สิยา น วตฺตพฺพํ ปีติสหคตนฺติฯ ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทุกฺขสหคตกายวิญฺญาณํ,

ยา จ เวทนา อุเปกฺขา , รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น วตฺตพฺพา ปีติสหคตาติปิ, สุขสหคตาติปิ, อุเปกฺขาสหคตาติปิ ฯ

๑๔๐๕. กตเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ

๑๔๐๖. กตเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพา? อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท — อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตา โลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สิยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา สิยา ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ

๑๔๐๗. กตเม ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ

๑๔๐๘. กตเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, เอตฺถุปฺปนฺนํ โมหํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๔๐๙. กตเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา? อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, เอตฺถุปฺปนฺนํ โมหํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตา โลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สิยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา, สิยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๔๑๐. กตเม ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา? วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห, อุทฺธจฺจสหคโต โมโห, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา เนว ทสฺสเนน น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๔๑๑. กตเม ธมฺมา อาจยคามิโน? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ — อิเม ธมฺมา อาจยคามิโนฯ

๑๔๑๒. กตเม ธมฺมา อปจยคามิโน? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา อปจยคามิโนฯ

๑๔๑๓. กตเม ธมฺมา เนวาจยคามินาปจยคามิโน? จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา เนวาจยคามินาปจยคามิโนฯ

๑๔๑๔. กตเม ธมฺมา เสกฺขา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, เหฏฺฐิมานิ จ ตีณิ สามญฺญผลานิ — อิเม ธมฺมา เสกฺขา ฯ

๑๔๑๕. กตเม ธมฺมา อเสกฺขา? อุปริฏฺฐิมํ อรหตฺตผลํ — อิเม ธมฺมา อเสกฺขาฯ

๑๔๑๖. กตเม ธมฺมา เนวเสกฺขนาเสกฺขา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา เนวเสกฺขนาเสกฺขาฯ

๑๔๑๗. กตเม ธมฺมา ปริตฺตา? กามาวจรกุสลํ , อกุสลํ, สพฺโพ กามาวจรสฺส วิปาโก, กามาวจรกิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา ปริตฺตาฯ

๑๔๑๘. กตเม ธมฺมา มหคฺคตา? รูปาวจรา, อรูปาวจรา, กุสลาพฺยากตา — อิเม ธมฺมา มหคฺคตาฯ

๑๔๑๙. กตเม ธมฺมา อปฺปมาณา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อปฺปมาณาฯ

๑๔๒๐. กตเม ธมฺมา ปริตฺตารมฺมณา? สพฺโพ กามาวจรสฺส วิปาโก, กิริยามโนธาตุ, กิริยาเหตุกมโนวิญฺญาณธาตุ โสมนสฺสสหคตา — อิเม ธมฺมา ปริตฺตารมฺมณาฯ

๑๔๒๑. กตเม ธมฺมา มหคฺคตารมฺมณา? วิญฺญาณญฺจายตนํ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ — อิเม ธมฺมา มหคฺคตารมฺมณาฯ

๑๔๒๒. กตเม ธมฺมา อปฺปมาณารมฺมณา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ — อิเม ธมฺมา อปฺปมาณารมฺมณาฯ กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร ญาณวิปฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, กิริยโต จตฺตาโร ญาณวิปฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, สพฺพํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา สิยา ปริตฺตารมฺมณา, สิยา มหคฺคตารมฺมณา, น อปฺปมาณารมฺมณา, สิยา น วตฺตพฺพา ปริตฺตารมฺมณาติปิ, มหคฺคตารมฺมณาติปิฯ กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร ญาณสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, กิริยโต จตฺตาโร ญาณสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, รูปาวจรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ กิริยโต จ, กิริยาเหตุกมโนวิญฺญาณธาตุ อุเปกฺขาสหคตา — อิเม ธมฺมา สิยา ปริตฺตารมฺมณา, สิยา มหคฺคตารมฺมณา, สิยา อปฺปมาณารมฺมณา, สิยา น วตฺตพฺพา ปริตฺตารมฺมณาติปิ , มหคฺคตารมฺมณาติปิ, อปฺปมาณารมฺมณาติปิฯ รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตุตฺถสฺส ฌานสฺส วิปาโก, อากาสานญฺจายตนํ , อากิญฺจญฺญายตนํ — อิเม ธมฺมา น วตฺตพฺพา ปริตฺตารมฺมณาติปิ, มหคฺคตารมฺมณาติปิ, อปฺปมาณารมฺมณาติปิฯ รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ อนารมฺมณาฯ

๑๔๒๓. กตเม ธมฺมา หีนา? ทฺวาทส อกุสลจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา หีนาฯ

๑๔๒๔. กตเม ธมฺมา มชฺฌิมา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา มชฺฌิมาฯ

๑๔๒๕. กตเม ธมฺมา ปณีตา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา ปณีตาฯ

๑๔๒๖. กตเม ธมฺมา มิจฺฉตฺตนิยตา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สิยา มิจฺฉตฺตนิยตา, สิยา อนิยตาฯ

๑๔๒๗. กตเม ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา สมฺมตฺตนิยตาฯ

๑๔๒๘. กตเม ธมฺมา อนิยตา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนิยตาฯ

๑๔๒๙. กตเม ธมฺมา มคฺคารมฺมณา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร ญาณสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, กิริยโต จตฺตาโร ญาณสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สิยา มคฺคารมฺมณา, น มคฺคเหตุกา; สิยา มคฺคาธิปติโน, สิยา น วตฺตพฺพา มคฺคารมฺมณาติปิ, มคฺคาธิปติโนติปิ ฯ จตฺตาโร อริยมคฺคา น มคฺคารมฺมณา, มคฺคเหตุกา; สิยา มคฺคาธิปติโน, สิยา น วตฺตพฺพา มคฺคาธิปติโนติฯ รูปาวจรจตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ กิริยโต จ, กิริยาเหตุกมโนวิญฺญาณธาตุ อุเปกฺขาสหคตา — อิเม ธมฺมา สิยา มคฺคารมฺมณา; น มคฺคเหตุกา, น มคฺคาธิปติโน; สิยา น วตฺตพฺพา มคฺคารมฺมณาติฯ กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร ญาณวิปฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, สพฺพํ อกุสลํ, สพฺโพ กามาวจรสฺส วิปาโก, กิริยโต ฉ จิตฺตุปฺปาทา, รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตุตฺถสฺส ฌานสฺส วิปาโก, จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ — อิเม ธมฺมา น วตฺตพฺพา มคฺคารมฺมณาติปิ, มคฺคเหตุกาติปิ, มคฺคาธิปติโนติปิฯ รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ อนารมฺมณาฯ

๑๔๓๐. กตเม ธมฺมา อุปฺปนฺนา? จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ยญฺจ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา — อิเม ธมฺมา สิยา อุปฺปนฺนา, สิยา อุปฺปาทิโน; น วตฺตพฺพา อนุปฺปนฺนาติฯ จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, ยญฺจ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา — อิเม ธมฺมา สิยา อุปฺปนฺนา, สิยา อนุปฺปนฺนา, น วตฺตพฺพา อุปฺปาทิโนติฯ นิพฺพานํ น วตฺตพฺพํ อุปฺปนฺนนฺติปิ, อนุปฺปนฺนนฺติปิ, อุปฺปาทิโนติปิฯ

๑๔๓๑. นิพฺพานํ ฐเปตฺวา สพฺเพ ธมฺมา สิยา อตีตา, สิยา อนาคตา, สิยา ปจฺจุปฺปนฺนาฯ นิพฺพานํ น วตฺตพฺพํ อตีตนฺติปิ, อนาคตนฺติปิ , ปจฺจุปฺปนฺนนฺติปิฯ

๑๔๓๒. กตเม ธมฺมา อตีตารมฺมณา? วิญฺญาณญฺจายตนํ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ — อิเม ธมฺมา อตีตารมฺมณาฯ

๑๔๓๓. นิโยคา อนาคตารมฺมณา นตฺถิฯ

๑๔๓๔. กตเม ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา? ทฺเวปญฺจวิญฺญาณานิ, ติสฺโส จ มโนธาตุโย — อิเม ธมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาฯ กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ทส จิตฺตุปฺปาทา, อกุสลสฺส วิปากโต มโนวิญฺญาณธาตุ อุเปกฺขาสหคตา, กิริยาเหตุกมโนวิญฺญาณธาตุ โสมนสฺสสหคตา — อิเม ธมฺมา สิยา อตีตารมฺมณา, สิยา อนาคตารมฺมณา, สิยา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาฯ กามาวจรกุสลํ, อกุสลํ, กิริยโต นว จิตฺตุปฺปาทา, รูปาวจรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ กิริยโต จ — อิเม ธมฺมา สิยา อตีตารมฺมณา, สิยา อนาคตารมฺมณา, สิยา ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา; สิยา น วตฺตพฺพา อตีตารมฺมณาติปิ, อนาคตารมฺมณาติปิ, ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาติปิฯ รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตุตฺถสฺส ฌานสฺส วิปาโก, อากาสานญฺจายตนํ, อากิญฺจญฺญายตนํ, จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ — อิเม ธมฺมา น วตฺตพฺพา อตีตารมฺมณาติปิ, อนาคตารมฺมณาติปิ, ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณาติปิฯ รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ อนารมฺมณาฯ

๑๔๓๕. อนินฺทฺริยพทฺธรูปญฺจ นิพฺพานญฺจ ฐเปตฺวา, สพฺเพ ธมฺมา สิยา อชฺฌตฺตา, สิยา พหิทฺธา, สิยา อชฺฌตฺตพหิทฺธาฯ อนินฺทฺริยพทฺธรูปญฺจ นิพฺพานญฺจ พหิทฺธาฯ

๑๔๓๖. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺตารมฺมณา? วิญฺญาณญฺจายตนํ, เนวสญฺญานาสญฺญายตนํ — อิเม ธมฺมา อชฺฌตฺตารมฺมณาฯ

๑๔๓๗. กตเม ธมฺมา พหิทฺธารมฺมณา? รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตุตฺถสฺส ฌานสฺส วิปาโก, อากาสานญฺจายตนํ, จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ — อิเม ธมฺมา พหิทฺธารมฺมณาฯ รูปํ ฐเปตฺวา, สพฺเพว กามาวจรา กุสลากุสลาพฺยากตา ธมฺมา, รูปาวจรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ กิริยโต จ — อิเม ธมฺมา สิยา อชฺฌตฺตารมฺมณา, สิยา พหิทฺธารมฺมณา, สิยา อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณาฯ อากิญฺจญฺญายตนํ น วตฺตพฺพํ อชฺฌตฺตารมฺมณนฺติปิ, พหิทฺธารมฺมณนฺติปิ, อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณนฺติปิฯ รูปญฺจ นิพฺพานญฺจ อนารมฺมณาฯ

๑๔๓๘. กตเม ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆา? รูปายตนํ — อิเม ธมฺมา สนิทสฺสนสปฺปฏิฆาฯ

๑๔๓๙. กตเม ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆา? จกฺขายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิเม ธมฺมา อนิทสฺสนสปฺปฏิฆาฯ

๑๔๔๐. กตเม ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, ยญฺจ รูปํ อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมายตนปริยาปนฺนํ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนิทสฺสนอปฺปฏิฆาฯ

ติกํฯ

ทุกอตฺถุทฺธาโร

เหตุโคจฺฉกํ

๑๔๔๑. กตเม ธมฺมา เหตู? ตโย กุสลเหตู, ตโย อกุสลเหตู, ตโย อพฺยากตเหตูฯ อโลโภ กุสลเหตุ, อโทโส กุสลเหตุ, จตูสุ ภูมีสุ กุสเลสุ อุปฺปชฺชนฺติฯ อโมโห กุสลเหตุ, กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร ญาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา, จตูสุ ภูมีสุ กุสเลสุ อุปฺปชฺชติฯ

โลโภ อฏฺฐสุ โลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ โทโส ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ โมโห สพฺพากุสเลสุ อุปฺปชฺชติฯ

อโลโภ วิปากเหตุ อโทโส วิปากเหตุ, กามาวจรสฺส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา, จตูสุ ภูมีสุ วิปาเกสุ อุปฺปชฺชนฺติฯ อโมโห วิปากเหตุ, กามาวจรสฺส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา, จตฺตาโร ญาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา, จตูสุ ภูมีสุ วิปาเกสุ อุปฺปชฺชติฯ

อโลโภ กิริยเหตุ อโทโส กิริยเหตุ, กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา, ตีสุ ภูมีสุ กิริเยสุ อุปฺปชฺชนฺติ ฯ อโมโห กิริยเหตุ, กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา, จตฺตาโร ญาณวิปฺปยุตฺเต จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา, ตีสุ ภูมีสุ กิริเยสุ อุปฺปชฺชติ — อิเม ธมฺมา เหตูฯ

๑๔๔๒. กตเม ธมฺมา น เหตู? ฐเปตฺวา เหตู, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น เหตูฯ

๑๔๔๓. กตเม ธมฺมา สเหตุกา? วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ฐเปตฺวา อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, กามาวจรสฺส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ — อิเม ธมฺมา สเหตุกาฯ

๑๔๔๔. กตเม ธมฺมา อเหตุกา? วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห, อุทฺธจฺจสหคโต โมโห, ทฺวเปญฺจวิญฺญาณานิ, ติสฺโส จ มโนธาตุโย, ปญฺจ จ อเหตุกมโนวิญฺญาณธาตุโย, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อเหตุกาฯ

๑๔๔๕. กตเม ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา? วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ฐเปตฺวา อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, กามาวจรสฺส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ — อิเม ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตาฯ

๑๔๔๖. กตเม ธมฺมา เหตุวิปฺปยุตฺตา? วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห, อุทฺธจฺจสหคโต โมโห, ทฺวเปญฺจวิญฺญาณานิ ติสฺโส จ มโนธาตุโย ปญฺจ จ อเหตุกมโนวิญฺญาณธาตุโย, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา เหตุวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๔๔๗. กตเม ธมฺมา เหตู เจว สเหตุกา จ? ยตฺถ ทฺเว ตโย เหตู เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ — อิเม ธมฺมา เหตู เจว สเหตุกา จฯ

๑๔๔๘. กตเม ธมฺมา สเหตุกา เจว น จ เหตู? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, กามาวจรสฺส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, เอตฺถุปฺปนฺเน เหตู ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา สเหตุกา เจว น จ เหตูฯ อเหตุกา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — เหตู เจว สเหตุกา จาติปิ, สเหตุกา เจว น จ เหตูติปิฯ

๑๔๔๙. กตเม ธมฺมา เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จ? ยตฺถ ทฺเว ตโย เหตู เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ — อิเม ธมฺมา เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๔๕๐. กตเม ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตู? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, กามาวจรสฺส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, เอตฺถุปฺปนฺเน เหตู ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตูฯ เหตุวิปฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — เหตู เจว เหตุสมฺปยุตฺตา จาติปิ, เหตุสมฺปยุตฺตา เจว น จ เหตูติปิฯ

๑๔๕๑. กตเม ธมฺมา น เหตู สเหตุกา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, กามาวจรสฺส วิปากโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, กามาวจรกิริยโต อเหตุเก จิตฺตุปฺปาเท ฐเปตฺวา ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, เอตฺถุปฺปนฺเน เหตู ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา น เหตู สเหตุกาฯ

๑๔๕๒. กตเม ธมฺมา น เหตู อเหตุกา? ทฺเวปญฺจวิญฺญาณานิ, ติสฺโส จ มโนธาตุโย, ปญฺจ จ อเหตุกมโนวิญฺญาณธาตุโย, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น เหตู อเหตุกา ฯ เหตู ธมฺมา น วตฺตพฺพา — น เหตู สเหตุกาติปิ, น เหตู อเหตุกาติปิฯ

จูฬนฺตรทุกํ

๑๔๕๓. กตเม ธมฺมา สปฺปจฺจยา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สปฺปจฺจยาฯ

๑๔๕๔. กตเม ธมฺมา อปฺปจฺจยา? นิพฺพานํ — อิเม ธมฺมา อปฺปจฺจยาฯ

๑๔๕๕. กตเม ธมฺมา สงฺขตา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สงฺขตาฯ

๑๔๕๖. กตเม ธมฺมา อสงฺขตา? นิพฺพานํ — อิเม ธมฺมา อสงฺขตาฯ

๑๔๕๗. กตเม ธมฺมา สนิทสฺสนา? รูปายตนํ — อิเม ธมฺมา สนิทสฺสนาฯ

๑๔๕๘. กตเม ธมฺมา อนิทสฺสนา? จกฺขายตนํ ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, ยญฺจ รูปํ อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมายตนปริยาปนฺนํ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนิทสฺสนาฯ

๑๔๕๙. กตเม ธมฺมา สปฺปฏิฆา? จกฺขายตนํ...เป.... โผฏฺฐพฺพายตนํ — อิเม ธมฺมา สปฺปฏิฆาฯ

๑๔๖๐. กตเม ธมฺมา อปฺปฏิฆา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, ยญฺจ รูปํ อนิทสฺสนํ อปฺปฏิฆํ ธมฺมายตนปริยาปนฺนํ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อปฺปฏิฆาฯ

๑๔๖๑. กตเม ธมฺมา รูปิโน? จตฺตาโร จ มหาภูตา, จตุนฺนญฺจ มหาภูตานํ อุปาทาย รูปํ — อิเม ธมฺมา รูปิโนฯ

๑๔๖๒. กตเม ธมฺมา อรูปิโน? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อรูปิโนฯ

๑๔๖๓. กตเม ธมฺมา โลกิยา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา โลกิยาฯ

๑๔๖๔. กตเม ธมฺมา โลกุตฺตรา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โลกุตฺตราฯ สพฺเพ [สพฺเพว (สฺยา.)] ธมฺมา เกนจิ วิญฺเญยฺยา, เกนจิ น วิญฺเญยฺยาฯ

อาสวโคจฺฉกํ

๑๔๖๕. กตเม ธมฺมา อาสวา? จตฺตาโร อาสวา — กามาสโว, ภวาสโว, ทิฏฺฐาสโว, อวิชฺชาสโวฯ กามาสโว อฏฺฐสุ โลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติ ภวาสโว จตูสุ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติ ทิฏฺฐาสโว จตูสุ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ อวิชฺชาสโว สพฺพากุสเลสุ อุปฺปชฺชติ — อิเม ธมฺมา อาสวาฯ

๑๔๖๖. กตเม ธมฺมา โน อาสวา? ฐเปตฺวา อาสเว อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ , จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน อาสวาฯ

๑๔๖๗. กตเม ธมฺมา สาสวา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สาสวาฯ

๑๔๖๘. กตเม ธมฺมา อนาสวา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนาสวาฯ

๑๔๖๙. กตเม ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตา? ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา เอตฺถุปฺปนฺนํ โมหํ ฐเปตฺวา, วิจิกิจฺฉาสหคตํ อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ฐเปตฺวา, อวเสสํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตาฯ

๑๔๗๐. กตเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา? ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปนฺโน โมโห, วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห, อุทฺธจฺจสหคโต โมโห, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตาฯ

๑๔๗๑. กตเม ธมฺมา อาสวา เจว สาสวา จ? เตว อาสวา อาสวา เจว สาสวา จฯ

๑๔๗๒. กตเม ธมฺมา สาสวา เจว โน จ อาสวา? ฐเปตฺวา อาสเว, อวเสสํ อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สาสวา เจว โน จ อาสวาฯ อนาสวา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — อาสวา เจว สาสวา จาติปิ, สาสวา เจว โน จ อาสวาติปิฯ

๑๔๗๓. กตเม ธมฺมา อาสวา เจว อาสวสมฺปยุตฺตา จ? ยตฺถ ทฺเว ตโย อาสวา เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ — อิเม ธมฺมา อาสวา เจว อาสวสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๔๗๔. กตเม ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อาสวา? ฐเปตฺวา อาสเว, อวเสสํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา อาสวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อาสวาฯ อาสววิปฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — อาสวา เจว อาสวสมฺปยุตฺตา จาติปิ, อาสวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อาสวาติปิฯ

๑๔๗๕. กตเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา สาสวา? ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปนฺโน โมโห, วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห, อุทฺธจฺจสหคโต โมโห, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา สาสวาฯ

๑๔๗๖. กตเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา อนาสวา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อาสววิปฺปยุตฺตา อนาสวาฯ อาสวสมฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — อาสววิปฺปยุตฺตา สาสวาติปิ, อาสววิปฺปยุตฺตา อนาสวาติปิฯ

สํโยชนโคจฺฉกํ

๑๔๗๗. กตเม ธมฺมา สํโยชนา? ทส สํโยชนานิ — กามราคสํโยชนํ, ปฏิฆสํโยชนํ, มานสํโยชนํ, ทิฏฺฐิสํโยชนํ, วิจิกิจฺฉาสํโยชนํ, สีลพฺพตปรามาสสํโยชนํ, ภวราคสํโยชนํ, อิสฺสาสํโยชนํ, มจฺฉริยสํโยชนํ, อวิชฺชาสํโยชนํฯ กามราคสํโยชนํ อฏฺฐสุ โลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ ปฏิฆสํโยชนํ ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ มานสํโยชนํ จตูสุ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ ทิฏฺฐิสํโยชนํ จตูสุ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺเตสุ จิตฺ

ตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ วิจิกิจฺฉาสํโยชนํ วิจิกิจฺฉาสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ สีลพฺพตปรามาสสํโยชนํ จตูสุ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ ภวราคสํโยชนํ จตูสุ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ อิสฺสาสํโยชนญฺจ มจฺฉริยสํโยชนญฺจ ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชนฺติฯ อวิชฺชาสํโยชนํ สพฺพากุสเลสุ อุปฺปชฺชติ — อิเม ธมฺมา สํโยชนาฯ

๑๔๗๘. กตเม ธมฺมา โน สํโยชนาฯ ฐเปตฺวา สํโยชเน อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน สํโยชนาฯ

๑๔๗๙. กตเม ธมฺมา สํโยชนิยา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สํโยชนิยาฯ

๑๔๘๐. กตเม ธมฺมา อสํโยชนิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อสํโยชนิยาฯ

๑๔๘๑. กตเม ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตา? อุทฺธจฺจสหคตํ โมหํ ฐเปตฺวา อวเสสํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตาฯ

๑๔๘๒. กตเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา? อุทฺธจฺจสหคโต โมโห, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๔๘๓. กตเม ธมฺมา สํโยชนา เจว สํโยชนิยา จ? ตาเนว สํโยชนานิ สํโยชนา เจว สํโยชนิยา จฯ

๑๔๘๔. กตเม ธมฺมา สํโยชนิยา เจว โน จ สํโยชนา? ฐเปตฺวา สํโยชเน อวเสสํ อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สํโยชนิยา เจว โน จ สํโยชนาฯ อสํโยชนิยา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — สํโยชนา เจว สํโยชนิยา จาติปิ, สํโยชนิยา เจว โน จ สํโยชนาติปิฯ

๑๔๘๕. กตเม ธมฺมา สํโยชนา เจว สํโยชนสมฺปยุตฺตา จ? ยตฺถ ทฺเว ตีณิ สํโยชนานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ — อิเม ธมฺมา สํโยชนา เจว สํโยชนสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๔๘๖. กตเม ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตา เจว โน จ สํโยชนา? ฐเปตฺวา สํโยชเน, อวเสสํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา สํโยชนสมฺปยุตฺตา เจว โน จ สํโยชนาฯ สํโยชนวิปฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — สํโยชนา เจว สํโยชนสมฺปยุตฺตา จาติปิ, สํโยชนสมฺปยุตฺตา เจว โน จ สํโยชนาติปิฯ

๑๔๘๗. กตเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา สํโยชนิยา? อุทฺธจฺจสหคโต โมโห, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา สํโยชนิยาฯ

๑๔๘๘. กตเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา อสํโยชนิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา สํโยชนวิปฺปยุตฺตา อสํโยชนิยาฯ สํโยชนสมฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — สํโยชนวิปฺปยุตฺตา สํโยชนิยาติปิ, สํโยชนวิปฺปยุตฺตา อสํโยชนิยาติปิฯ

คนฺถโคจฺฉกํ

๑๔๘๙. กตเม ธมฺมา คนฺถา? จตฺตาโร คนฺถา — อภิชฺฌากายคนฺโถ, พฺยาปาโท กายคนฺโถ, สีลพฺพตปรามาโส กายคนฺโถ, อิทํสจฺจาภินิเวโส กายคนฺโถฯ อภิชฺฌากายคนฺโถ อฏฺฐสุ โลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ พฺยาปาโท กายคนฺโถ ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ สีลพฺพตปรามาโส กายคนฺโถ จ อิทํสจฺจาภินิเวโส กายคนฺโถ จ จตูสุ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชนฺติ — อิเม ธมฺมา คนฺถาฯ

๑๔๙๐. กตเม ธมฺมา โน คนฺถา? ฐเปตฺวา คนฺเถ, อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน คนฺถาฯ

๑๔๙๑. กตเม ธมฺมา คนฺถนิยา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา คนฺถนิยาฯ

๑๔๙๒. กตเม ธมฺมา อคนฺถนิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อคนฺถนิยาฯ

๑๔๙๓. กตเม ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา , จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺต โลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, เอตฺถุปฺปนฺนํ โลภํ ฐเปตฺวา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, เอตฺถุปฺปนฺนํ ปฏิฆํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตาฯ

๑๔๙๔. กตเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา? จตูสุ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปนฺโน โลโภ, ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปนฺนํ ปฏิฆํ, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๔๙๕. กตเม ธมฺมา คนฺถา เจว คนฺถนิยา จ? เตว คนฺถา คนฺถา เจว คนฺถนิยา จฯ

๑๔๙๖. กตเม ธมฺมา คนฺถนิยา เจว โน จ คนฺถา? ฐเปตฺวา คนฺเถ อวเสสํ อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ – อิเม ธมฺมา คนฺถนิยา เจว โน จ คนฺถาฯ อคนฺถนิยา ธมฺมา น วตฺตพฺพา – คนฺถา เจว คนฺถนิยา จาติปิ, คนฺถนิยา เจว โน จ คนฺถาติปิฯ

๑๔๙๗. กตเม ธมฺมา คนฺถา เจว คนฺถสมฺปยุตฺตา จ? ยตฺถ ทิฏฺฐิ จ โลโภ จ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ – อิเม ธมฺมา คนฺถา เจว คนฺถสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๔๙๘. กตเม ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว โน จ คนฺถา? อฏฺฐ โลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, เอตฺถุปฺปนฺเน คนฺเถ ฐเปตฺวา – อิเม ธมฺมา คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว โน จ คนฺถาฯ คนฺถวิปฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา – คนฺถา เจว คนฺถสมฺปยุตฺตา จาติปิ, คนฺถสมฺปยุตฺตา เจว โน จ คนฺถาติปิฯ

๑๔๙๙. กตเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา คนฺถนิยา? จตูสุ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปนฺโน โลโภ, ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปนฺนํ ปฏิฆํ, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ – อิเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา คนฺถนิยาฯ

๑๕๐๐. กตเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา อคนฺถนิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา คนฺถวิปฺปยุตฺตา อคนฺถนิยาฯ คนฺถสมฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา – คนฺถวิปฺปยุตฺตา คนฺถนิยาติปิ, คนฺถวิปฺปยุตฺตา อคนฺถนิยาติปิฯ

โอฆโคจฺฉกํ

๑๕๐๑. กตเม ธมฺมา โอฆา...เป....ฯ

โยคโคจฺฉกํ

๑๕๐๒. กตเม ธมฺมา โยคา...เป....ฯ

นีวรณโคจฺฉกํ

๑๕๐๓. กตเม ธมฺมา นีวรณา? ฉ นีวรณา – กามจฺฉนฺทนีวรณํ, พฺยาปาทนีวรณํ, ถินมิทฺธนีวรณํ, อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจนีวรณํ, วิจิกิจฺฉานีวรณํ, อวิชฺชานีวรณํ ฯ กามจฺฉนฺทนีวรณํ อฏฺฐสุ โลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติ, พฺยาปาทนีวรณํ ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติ, ถินมิทฺธนีวรณํ สสงฺขาริเกสุ อกุสเลสุ อุปฺปชฺชติ, อุทฺธจฺจนีวรณํ อุทฺธจฺจสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติ, กุกฺกุจฺจนีวรณํ ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติ

, วิจิกิจฺฉานีวรณํ วิจิกิจฺฉาสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติ, อวิชฺชานีวรณํ สพฺพากุสเลสุ อุปฺปชฺชติ — อิเม ธมฺมา นีวรณาฯ

๑๕๐๔. กตเม ธมฺมา โน นีวรณา? ฐเปตฺวา นีวรเณ อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน นีวรณาฯ

๑๕๐๕. กตเม ธมฺมา นีวรณิยา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา นีวรณิยาฯ

๑๕๐๖. กตเม ธมฺมา อนีวรณิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนีวรณิยาฯ

๑๕๐๗. กตเม ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตา? ทฺวาทส อกุสลจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตาฯ

๑๕๐๘. กตเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๕๐๙. กตเม ธมฺมา นีวรณา เจว นีวรณิยา จ? ตาเนว นีวรณานิ นีวรณา เจว นีวรณิยา จฯ

๑๕๑๐. กตเม ธมฺมา นีวรณิยา เจว โน จ นีวรณา? ฐเปตฺวา นีวรเณ, อวเสสํ อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา นีวรณิยา เจว โน จ นีวรณาฯ อนีวรณิยา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — นีวรณา เจว นีวรณิยา จาติปิ, นีวรณิยา เจว โน จ นีวรณาติปิฯ

๑๕๑๑. กตเม ธมฺมา นีวรณา เจว นีวรณสมฺปยุตฺตา จ? ยตฺถ ทฺเว ตีณิ นีวรณานิ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ — อิเม ธมฺมา นีวรณา เจว นีวรณสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๕๑๒. กตเม ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตา เจว โน จ นีวรณา? ฐเปตฺวา นีวรเณ, อวเสสํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา นีวรณสมฺปยุตฺตา เจว โน จ นีวรณาฯ นีวรณวิปฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — นีวรณา เจว นีวรณสมฺปยุตฺตา จาติปิ, นีวรณสมฺปยุตฺตา เจว โน จ นีวรณาติปิฯ

๑๕๑๓. กตเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา นีวรณิยา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา นีวรณิยาฯ

๑๕๑๔. กตเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา อนีวรณิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา นีวรณวิปฺปยุตฺตา อนีวรณิยาฯ นีวรณสมฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — นีวรณวิปฺปยุตฺตา นีวรณิยาติปิ, นีวรณวิปฺปยุตฺตา อนีวรณิยาติปิฯ

ปรามาสโคจฺฉกํ

๑๕๑๕. กตเม ธมฺมา ปรามาสา? ทิฏฺฐิปรามาโส จตูสุ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติ — อิเม ธมฺมา ปรามาสาฯ

๑๕๑๖. กตเม ธมฺมา โน ปรามาสา? ฐเปตฺวา ปรามาสํ อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน ปรามาสาฯ

๑๕๑๗. กตเม ธมฺมา ปรามฏฺฐา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา ปรามฏฺฐาฯ

๑๕๑๘. กตเม ธมฺมา อปรามฏฺฐา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อปรามฏฺฐาฯ

๑๕๑๙. กตเม ธมฺมา ปรามาสสมฺปยุตฺตา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, เอตฺถุปฺปนฺนํ ปรามาสํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา ปรามาสสมฺปยุตฺตาฯ

๑๕๒๐. กตเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา , ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตาฯ ปรามาโส น วตฺตพฺโพ — ปรามาสสมฺปยุตฺโตติปิ, ปรามาสวิปฺปยุตฺโตติปิฯ

๑๕๒๑. กตเม ธมฺมา ปรามาสา เจว ปรามฏฺฐา จ? โส เอว ปรามาโส ปรามาโส เจว ปรามฏฺโฐ จฯ

๑๕๒๒. กตเม ธมฺมา ปรามฏฺฐา เจว โน จ ปรามาสา? ฐเปตฺวา ปรามาสํ อวเสสํ อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา ปรามฏฺฐา เจว โน จ ปรามาสาฯ อปรามฏฺฐา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — ปรามาสา เจว ปรามฏฺฐา จาติปิ, ปรามฏฺฐา เจว โน จ ปรามาสาติปิฯ

๑๕๒๓. กตเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา ปรามฏฺฐา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ – อิเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา ปรามฏฺฐาฯ

๑๕๒๔. กตเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา อปรามฏฺฐา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา ปรามาสวิปฺปยุตฺตา อปรามฏฺฐาฯ ปรามาสา จ ปรามาสสมฺปยุตฺตา จ ธมฺมา น วตฺตพฺพา – ปรามาสวิปฺปยุตฺตา ปรามฏฺฐาติปิ, ปรามาสวิปฺปยุตฺตา อปรามฏฺฐาติปิฯ

มหนฺตรทุกํ

๑๕๒๕. กตเม ธมฺมา สารมฺมณา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ – อิเม ธมฺมา สารมฺมณาฯ

๑๕๒๖. กตเม ธมฺมา อนารมฺมณา? รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา อนารมฺมณาฯ

๑๕๒๗. กตเม ธมฺมา จิตฺตา? จกฺขุวิญฺญาณํ, โสตวิญฺญาณํ, ฆานวิญฺญาณํ, ชิวฺหาวิญฺญาณํ, กายวิญฺญาณํ, มโนธาตุ, มโนวิญฺญาณธาตุ – อิเม ธมฺมา จิตฺตาฯ

๑๕๒๘. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา โน จิตฺตาฯ

๑๕๒๙. กตเม ธมฺมา เจตสิกา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา เจตสิกาฯ

๑๕๓๐. กตเม ธมฺมา อเจตสิกา? จิตฺตญฺจ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา อเจตสิกาฯ

๑๕๓๑. กตเม ธมฺมา จิตฺตสมฺปยุตฺตา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา จิตฺตสมฺปยุตฺตาฯ

๑๕๓๒. กตเม ธมฺมา จิตฺตวิปฺปยุตฺตา? รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา จิตฺตวิปฺปยุตฺตาฯ จิตฺตํ น วตฺตพฺพํ – จิตฺเตน สมฺปยุตฺตนฺติปิ, จิตฺเตน วิปฺปยุตฺตนฺติปิฯ

๑๕๓๓. กตเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐาฯ

๑๕๓๔. กตเม ธมฺมา จิตฺตวิสํสฏฺฐา? รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา จิตฺตวิสํสฏฺฐาฯ จิตฺตํ น วตฺตพฺพํ – จิตฺเตน สํสฏฺฐนฺติปิ, จิตฺเตน วิสํสฏฺฐนฺติปิฯ

๑๕๓๕. กตเม ธมฺมา จิตฺตสมุฏฺฐานา? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, กายวิญฺญตฺติ, วจีวิญฺญตฺติ, ยํ วา ปนญฺญมฺปิ อตฺถิ รูปํ จิตฺตชํ จิตฺตเหตุกํ จิตฺตสมุฏฺฐานํ – รูปายตนํ สทฺทายตนํ คนฺธายตนํ รสายตนํ โผฏฺฐพฺพายตนํ อากาสธาตุ อาโปธาตุ รูปสฺส ลหุตา รูปสฺส มุทุตา รูปสฺส กมฺมญฺญตา รูปสฺส อุปจโย รูปสฺส สนฺตติ กพฬีกาโร อาหาโร – อิเม ธมฺมา จิตฺตสมุฏฺฐานาฯ

๑๕๓๖. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสมุฏฺฐานา? จิตฺตญฺจ, อวเสสญฺจ รูปํ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสมุฏฺฐานาฯ

๑๕๓๗. กตเม ธมฺมา จิตฺตสหภุโน? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, กายวิญฺญตฺติ, วจีวิญฺญตฺติ – อิเม ธมฺมา จิตฺตสหภุโนฯ

๑๕๓๘. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสหภุโน? จิตฺตญฺจ, อวเสสญฺจ รูปํ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสหภุโนฯ

๑๕๓๙. กตเม ธมฺมา จิตฺตานุปริวตฺติโน? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, กายวิญฺญตฺติ, วจีวิญฺญตฺติ – อิเม ธมฺมา จิตฺตานุปริวตฺติโนฯ

๑๕๔๐. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตานุปริวตฺติโน? จิตฺตญฺจ, อวเสสญฺจ รูปํ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา โน จิตฺตานุปริวตฺติโนฯ

๑๕๔๑. กตเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานา? เวทนากฺขนฺโธ , สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานาฯ

๑๕๔๒. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานา? จิตฺตญฺจ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานาฯ

๑๕๔๓. กตเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโน? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโนฯ

๑๕๔๔. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโน? จิตฺตญฺจ, รูปญฺจ , นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภุโนฯ

๑๕๔๕. กตเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโน? เวทนากฺขนฺโธ, สญฺญากฺขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ – อิเม ธมฺมา จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโนฯ

๑๕๔๖. กตเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโน? จิตฺตญฺจ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน จิตฺตสํสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺติโนฯ

๑๕๔๗. กตเม ธมฺมา อชฺฌตฺติกา? จกฺขายตนํ...เป.... มนายตนํ — อิเม ธมฺมา อชฺฌตฺติกาฯ

๑๕๔๘. กตเม ธมฺมา พาหิรา? รูปายตนํ...เป.... ธมฺมายตนํ — อิเม ธมฺมา พาหิราฯ

๑๕๔๙. กตเม ธมฺมา อุปาทา? จกฺขายตนํ...เป.... กพฬีกาโร อาหาโร — อิเม ธมฺมา อุปาทาฯ

๑๕๕๐. กตเม ธมฺมา โน อุปาทา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, จตฺตาโร จ มหาภูตา, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน อุปาทาฯ

๑๕๕๑. กตเม ธมฺมา อุปาทิณฺณา? ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ยญฺจ รูปํ กมฺมสฺส กตตฺตา — อิเม ธมฺมา อุปาทิณฺณาฯ

๑๕๕๒. กตเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, ยญฺจ รูปํ น กมฺมสฺส กตตฺตา , จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนุปาทิณฺณาฯ

อุปาทานโคจฺฉกํ

๑๕๕๓. กตเม ธมฺมา อุปาทานา? จตฺตาริ อุปาทานานิ — กามุปาทานํ , ทิฏฺฐุปาทานํ, สีลพฺพตุปาทานํ, อตฺตวาทุปาทานํฯ กามุปาทานํ อฏฺฐสุ โลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ ทิฏฺฐุปาทานญฺจ สีลพฺพตุปาทานญฺจ อตฺตวาทุปาทานญฺจ จตูสุ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชนฺติ — อิเม ธมฺมา อุปาทานาฯ

๑๕๕๔. กตเม ธมฺมา โน อุปาทานา? ฐเปตฺวา อุปาทาเน อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน อุปาทานาฯ

๑๕๕๕. กตเม ธมฺมา อุปาทานิยา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา อุปาทานิยาฯ

๑๕๕๖. กตเม ธมฺมา อนุปาทานิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนุปาทานิยาฯ

๑๕๕๗. กตเม ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, เอตฺถุปฺปนฺนํ โลภํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตาฯ

๑๕๕๘. กตเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา? จตูสุ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปนฺโน โลโภ, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๕๕๙. กตเม ธมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จ? ตาเนว อุปาทานานิ อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จฯ

๑๕๖๐. กตเม ธมฺมา อุปาทานิยา เจว โน จ อุปาทานา? ฐเปตฺวา อุปาทาเน อวเสสํ อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ – อิเม ธมฺมา อุปาทานิยา เจว โน จ อุปาทานา ฯ อนุปาทานิยา ธมฺมา น วตฺตพฺพา – อุปาทานา เจว อุปาทานิยา จาติปิ, อุปาทานิยา เจว โน จ อุปาทานาติปิฯ

๑๕๖๑. กตเม ธมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานสมฺปยุตฺตา จ? ยตฺถ ทิฏฺฐิ จ โลโภ จ เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ – อิเม ธมฺมา อุปาทานา เจว อุปาทานสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๕๖๒. กตเม ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อุปาทานา? อฏฺฐ โลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, เอตฺถุปฺปนฺเน อุปาทาเน ฐเปตฺวา – อิเม ธมฺมา อุปาทานสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อุปาทานาฯ อุปาทานวิปฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา – อุปาทานา เจว อุปาทานสมฺปยุตฺตา จาติปิ, อุปาทานสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อุปาทานาติปิฯ

๑๕๖๓. กตเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อุปาทานิยา? จตูสุ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปนฺโน โลโภ, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ – อิเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อุปาทานิยาฯ

๑๕๖๔. กตเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อนุปาทานิยา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อนุปาทานิยาฯ อุปาทานสมฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา – อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อุปาทานิยาติปิ, อุปาทานวิปฺปยุตฺตา อนุปาทานิยาติปิฯ

กิเลสโคจฺฉกํ

๑๕๖๕. กตเม ธมฺมา กิเลสา? ทส กิเลสวตฺถูนิ – โลโภ, โทโส, โมโห, มาโน, ทิฏฺฐิ, วิจิกิจฺฉา, ถินํ, อุทฺธจฺจํ, อหิริกํ, อโนตฺตปฺปํฯ โลโภ อฏฺฐสุ โลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ โทโส ทฺวีสุ โทมนสฺสสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ โมโห สพฺพากุสเลสุ อุปฺปชฺชติฯ มาโน จตูสุ ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ ทิฏฺฐิ จตูสุ ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ วิจิกิจฺฉา วิจิกิจฺฉาสหคเตสุ จิตฺตุปฺปาเทสุ อุปฺปชฺชติฯ ถินํ สสงฺขาริเกสุ อกุสเลสุ อุปฺปชฺชติฯ อุทฺธจฺจญฺจ อหิริกญฺจ อโนตฺตปฺปญฺจ สพฺพากุสเลสุ อุปฺปชฺชนฺติ – อิเม ธมฺมา กิเลสาฯ

๑๕๖๖. กตเม ธมฺมา โน กิเลสา? ฐเปตฺวา กิเลเส อวเสสํ อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา โน กิเลสาฯ

๑๕๖๗. กตเม ธมฺมา สํกิเลสิกา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สํกิเลสิกาฯ

๑๕๖๘. กตเม ธมฺมา อสํกิเลสิกา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อสํกิเลสิกาฯ

๑๕๖๙. กตเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐา? ทฺวาทส อกุสลจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐาฯ

๑๕๗๐. กตเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อสํกิลิฏฺฐาฯ

๑๕๗๑. กตเม ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตา? ทฺวาทส อกุสลจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตาฯ

๑๕๗๒. กตเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตาฯ

๑๕๗๓. กตเม ธมฺมา กิเลสา เจว สํกิเลสิกา จ? เตว กิเลสา กิเลสา เจว สํกิเลสิกา จฯ

๑๕๗๔. กตเม ธมฺมา สํกิเลสิกา เจว โน จ กิเลสา? ฐเปตฺวา กิเลเส อวเสสํ อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สํกิเลสิกา เจว โน จ กิเลสาฯ อสํกิเลสิกา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — กิเลสา เจว สํกิเลสิกา จาติปิ, สํกิเลสิกา เจว โน จ กิเลสาติปิฯ

๑๕๗๕. กตเม ธมฺมา กิเลสา เจว สํกิลิฏฺฐา จ? เตว กิเลสา กิเลสา เจว สํกิลิฏฺฐา จฯ

๑๕๗๖. กตเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐา เจว โน จ กิเลสา? ฐเปตฺวา กิเลเส อวเสสํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา สํกิลิฏฺฐา เจว โน จ กิเลสา ฯ อสํกิลิฏฺฐา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — กิเลสา เจว สํกิลิฏฺฐา จาติปิ, สํกิลิฏฺฐา เจว โน จ กิเลสาติปิฯ

๑๕๗๗. กตเม ธมฺมา กิเลสา เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จ? ยตฺถ ทฺเว ตโย กิเลสา เอกโต อุปฺปชฺชนฺติ — อิเม ธมฺมา กิเลสา เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จฯ

๑๕๗๘. กตเม ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตา เจว โน จ กิเลสา? ฐเปตฺวา กิเลเส อวเสสํ อกุสลํ — อิเม ธมฺมา กิเลสสมฺปยุตฺตา เจว โน จ กิเลสาฯ กิเลสวิปฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — กิเลสา เจว กิเลสสมฺปยุตฺตา จาติปิ, กิเลสสมฺปยุตฺตา เจว โน จ กิเลสาติปิฯ

๑๕๗๙. กตเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา สํกิเลสิกา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา สํกิเลสิกาฯ

๑๕๘๐. กตเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา อสํกิเลสิกา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา , จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา กิเลสวิปฺปยุตฺตา อสํกิเลสิกาฯ กิเลสสมฺปยุตฺตา ธมฺมา น วตฺตพฺพา — กิเลสวิปฺปยุตฺตา สํกิเลสิกาติปิ , กิเลสวิปฺปยุตฺตา อสํกิเลสิกาติปิฯ

ปิฏฺฐิทุกํ

๑๕๘๑. กตเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สิยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพา, สิยา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ

๑๕๘๒. กตเม ธมฺมา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพา? อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพาฯ

๑๕๘๓. กตเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพา? อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท — อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สิยา ภาวนาย ปหาตพฺพา, สิยา น ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ

๑๕๘๔. กตเม ธมฺมา น ภาวนาย ปหาตพฺพา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น ภาวนาย ปหาตพฺพาฯ

๑๕๘๕. กตเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, เอตฺถุปฺปนฺนํ โมหํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกาฯ จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สิยา ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา, สิยา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๕๘๖. กตเม ธมฺมา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา? วิจิกิจฺฉาสหคโต โมโห, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา น ทสฺสเนน ปหาตพฺพเหตุกา ฯ

๑๕๘๗. กตเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา? อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, เอตฺถุปฺปนฺนํ โมหํ ฐเปตฺวา – อิเม ธมฺมา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา – อิเม ธมฺมา สิยา ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา, สิยา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๕๘๘. กตเม ธมฺมา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต โมโห, จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา น ภาวนาย ปหาตพฺพเหตุกาฯ

๑๕๘๙. กตเม ธมฺมา สวิตกฺกา? กามาวจรกุสลํ, อกุสลํ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต เอกาทส จิตฺตุปฺปาทา, อกุสลสฺส วิปากโต ทฺเว, กิริยโต เอกาทส, รูปาวจรํ ปฐมํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตฺตรํ ปฐมํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ วิตกฺกํ ฐเปตฺวา – อิเม ธมฺมา สวิตกฺกาฯ

๑๕๙๐. กตเม ธมฺมา อวิตกฺกา? ทฺเวปญฺจวิญฺญาณานิ, รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาโร อรูปาวจรา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, วิตกฺโก จ, รูปญฺจ , นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา อวิตกฺกาฯ

๑๕๙๑. กตเม ธมฺมา สวิจารา? กามาวจรกุสลํ , อกุสลํ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต เอกาทส จิตฺตุปฺปาทา, อกุสลสฺส วิปากโต ทฺเว กิริยโต เอกาทส, รูปาวจรเอกกทุกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรเอกกทุกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ วิจารํ ฐเปตฺวา – อิเม ธมฺมา สวิจาราฯ

๑๕๙๒. กตเม ธมฺมา อวิจารา? ทฺเวปญฺจวิญฺญาณานิ, รูปาวจรติกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรติกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, วิจาโร จ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา อวิจาราฯ

๑๕๙๓. กตเม ธมฺมา สปฺปีติกา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร โสมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต จตฺตาโร, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ปญฺจ, กิริยโต ปญฺจ, รูปาวจรทุกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรทุกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ ปีตึ ฐเปตฺวา – อิเม ธมฺมา สปฺปีติกาฯ

๑๕๙๔. กตเม ธมฺมา อปฺปีติกา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร อุเปกฺขาสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต อฏฺฐ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต เอกาทส, อกุสลสฺส วิปากโต สตฺต, กิริยโต ฉ, รูปาวจรทุกทุกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ,

จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรทุกทุกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ ปีติ จ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อปฺปีติกาฯ

๑๕๙๕. กตเม ธมฺมา ปีติสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร โสมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต จตฺตาโร, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ปญฺจ, กิริยโต ปญฺจ, รูปาวจรทุกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรทุกติกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ ปีตึ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา ปีติสหคตาฯ

๑๕๙๖. กตเม ธมฺมา น ปีติสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร อุเปกฺขาสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต อฏฺฐ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต เอกาทส, อกุสลสฺส วิปากโต สตฺต, กิริยโต ฉ, รูปาวจรทุกทุกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรทุกทุกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, ปีติ จ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น ปีติสหคตาฯ

๑๕๙๗. กตเม ธมฺมา สุขสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร โสมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต จตฺตาโร, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ฉ, กิริยโต ปญฺจ, รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตฺตรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ สุขํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา สุขสหคตาฯ

๑๕๙๘. กตเม ธมฺมา น สุขสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร อุเปกฺขาสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต อฏฺฐ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ทส, อกุสลสฺส วิปากโต สตฺต, กิริยโต ฉ, รูปาวจรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ โลกุตฺตรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ, สุขญฺจ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น สุขสหคตาฯ

๑๕๙๙. กตเม ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร อุเปกฺขาสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต ฉ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ทส, อกุสลสฺส วิปากโต ฉ, กิริยโต ฉ , รูปาวจรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรํ จตุตฺถํ ฌานํ กุสลโต จ วิปากโต จ, เอตฺถุปฺปนฺนํ อุเปกฺขํ ฐเปตฺวา — อิเม ธมฺมา อุเปกฺขาสหคตาฯ

๑๖๐๐. กตเม ธมฺมา น อุเปกฺขาสหคตา? กามาวจรกุสลโต จตฺตาโร โสมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา, อกุสลโต ฉ, กามาวจรกุสลสฺส วิปากโต ฉ, อกุสลสฺส วิปากโต เอโก, กิริยโต ปญฺจ, รูปาวจรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ, โลกุตฺตรติกจตุกฺกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ, อุเปกฺขา จ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา น อุเปกฺขาสหคตาฯ

๑๖๐๑. กตเม ธมฺมา กามาวจรา? กามาวจรกุสลํ, อกุสลํ, สพฺโพ กามาวจรสฺส วิปาโก, กามาวจรกิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา กามาวจราฯ

๑๖๐๒. กตเม ธมฺมา น กามาวจรา? รูปาวจรา , อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา น กามาวจราฯ

๑๖๐๓. กตเม ธมฺมา รูปาวจรา? รูปาวจรจตุกฺกปญฺจกชฺฌานา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ — อิเม ธมฺมา รูปาวจราฯ

๑๖๐๔. กตเม ธมฺมา น รูปาวจรา? กามาวจรา, อรูปาวจรา, อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา น รูปาวจราฯ

๑๖๐๕. กตเม ธมฺมา อรูปาวจรา? จตฺตาโร อารุปฺปา กุสลโต จ วิปากโต จ กิริยโต จ — อิเม ธมฺมา อรูปาวจราฯ

๑๖๐๖. กตเม ธมฺมา น อรูปาวจรา? กามาวจรา, รูปาวจรา, อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา น อรูปาวจราฯ

๑๖๐๗. กตเม ธมฺมา ปริยาปนฺนา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา ปริยาปนฺนาฯ

๑๖๐๘. กตเม ธมฺมา อปริยาปนฺนา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อปริยาปนฺนาฯ

๑๖๐๙. กตเม ธมฺมา นิยฺยานิกา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา นิยฺยานิกาฯ

๑๖๑๐. กตเม ธมฺมา อนิยฺยานิกา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนิยฺยานิกาฯ

๑๖๑๑. กตเม ธมฺมา นิยตา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตสมฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา, ทฺเว โทมนสฺสสหคตจิตฺตุปฺปาทา — อิเม ธมฺมา สิยา นิยตา สิยา อนิยตาฯ จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา — อิเม ธมฺมา นิยตาฯ

๑๖๑๒. กตเม ธมฺมา อนิยตา? จตฺตาโร ทิฏฺฐิคตวิปฺปยุตฺตโลภสหคตจิตฺตุปฺปาทา, วิจิกิจฺฉาสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, อุทฺธจฺจสหคโต จิตฺตุปฺปาโท, ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนิยตาฯ

๑๖๑๓. กตเม ธมฺมา สอุตฺตรา? ตีสุ ภูมีสุ กุสลํ, อกุสลํ, ตีสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, สพฺพญฺจ รูปํ — อิเม ธมฺมา สอุตฺตราฯ

๑๖๑๔. กตเม ธมฺมา อนุตฺตรา? จตฺตาโร มคฺคา อปริยาปนฺนา, จตฺตาริ จ สามญฺญผลานิ, นิพฺพานญฺจ — อิเม ธมฺมา อนุตฺตราฯ

๑๖๑๕. กตเม ธมฺมา สรณา? ทฺวาทส อกุสลจิตฺตุปฺปาทา – อิเม ธมฺมา สรณาฯ

๑๖๑๖. กตเม ธมฺมา อรณา? จตูสุ ภูมีสุ กุสลํ, จตูสุ ภูมีสุ วิปาโก, ตีสุ ภูมีสุ กิริยาพฺยากตํ, รูปญฺจ, นิพฺพานญฺจ – อิเม ธมฺมา อรณาฯ

อตฺถุทฺธาโร นิฏฺฐิโตฯ

ธมฺมสงฺคณีปกรณํ นิฏฺฐิตํฯ